

Бегматова Бузахро
Маъруфжановна

АРАБ ТИЛИ

Тошкент - 2013

Б – 45

ББК: 81.2 (5)

УДК: 809.27

Б.М. Бегматова. Араби тили (Филология йўналиши 2-3-курс талабалари учун ўқув-услубий қўлланма). –Т.: ТошДШИ, 2013. – 164 б.

Мазкур ўқув-услубий қўлланма Тошкент давлат шарқшунослик институти ва араб тили ўргатиладиган бошқа олий ўқув юртлари 2-3-курс талабалари учун мўлжалланган.

Ўқув-услубий қўлланмадан араб тили дарсларида амалий ва назарий машғулотлар ўтказиш, ўтилган грамматик мавзуларни мустахкамлаш ҳамда талабаларнинг мустақил таълим соатларида фойдаланиш мумкин. Унда замонавий араб ёзувчилари, айниқса, Миср ёзувчиларининг энг яхши ҳикоялари жамланган. Бундан ташқари, ушбу қўлланманинг сўнгида араб адабий тилида кўп ишлатиладиган 2000 дан ортиқ сўз ва иборалар берилган бўлиб, бу талабаларнинг луғат бойликларини янада оширишга хизмат қилади.

Масъул муҳаррир:

ф.ф.н., доц. М.А.Носирова

Такризчилар:

*ф.ф.н., доц. С.Рустамий
кат.ўқ. Н.Х.Усмонова
кат.ўқ. З.Н.Шокирова*

Мазкур ўқув-услубий қўлланма ТошДШИ ўқув услубий кенгаши томонидан нашрга тавсия этилган (Баённома №3, 21.12.2012)

Б – 45

ББК: 81.2 (5)

УДК: 809.27

© Тошкент давлат шарқшунослик институти, 2013

СЎЗ БОШИ

Ўз мустақиллигига эришган давлатимиз жуда кўплаб хорижий мамлакатлар билан ҳар томонлама алоқаларини йўлга қўйди. Жумладан, Ўзбекистон ва араб давлатлари ўртасидаги сиёсий, иқтисодий ва маданий алоқаларнинг ривожланиши, халқимизнинг араб тилини ўрганишга бўлган қизиқишини янада оширди. Зеро, ўтмиш маданиятимиз ва маънавий меросимизни ўрганишда бу тилнинг ўрни бекиёсдир. Чунки дунё фанининг равнақига катта таъсирини кўрсатган буюк ватандошларимиз Абу Райхон Беруний, Абу Наср Форобий, Маҳмуд Замахшарий ва кўплаб олиму уламолар шу тилда самарали ижод қилганлар. Шунингдек, мустабид тузум даврида узиб қўйилган алоқаларни истиклолимиз туфайли қайта тикланиши бу тилни ҳар соҳада, ҳар томонлама ўрганишга туртки бўлмоқда. Зеро, "...Бугун жаҳон ҳамжамиятидан ўзига муносиб ўрин эгаллашга интилаётган мамлакатимиз учун, чет эллик шерикларимиз билан ҳамжиҳатликда, ҳамкорликда ўз буюк келажагини қураётган халқимиз учун хорижий тилларни мукаммал билишнинг аҳамиятини баҳолашнинг ҳожати йўқдир"¹.

"Хорижий тилларни мукаммал билиш" эса, аввало, шу тилнинг назарий асосларини яхши ўрганишни тақозо этади. Шу сабаб мазкур "Араб тили" номли ўқув қўлланмани яратилишига турки бўлди.

Ўқув қўлланманинг **мақсади**, талабанинг дарсда олган билимларини янада мустахкамлаш, талабаларда нотаниш матнни ҳаракатини қўйиб ўқиш ва уни тўғри таржима қилиш кўникмасини ҳосил қилиш, араб тилидаги барча феълларни замонларда тўғри туслай олиш малакасини оширишдан иборат.

Ўқув қўлланманинг **вазифаси** шундан иборатки, араб тилини ўрганаётган барча талабалар ва хусусан, Тошкент давлат шарқшунослик институти араб бўлимининг бакалаврият босқичида таълим олаётган талабаларга муайян матнлар турли мавзуларга оид машқларни ҳавола қилиб, уларни сўз бойлигини ошириш, араб услубида фикрлаш ва сўзлашиш қобилиятларини ўстириш, мазкур тилнинг грамматикасига эътибор берган ҳолда, ифодали

¹ Каримов И.А. "Баркамол авлод-Ўзбекистон тараққиёти пойдевори". –Т.: Шарқ, 1997. –Б. 8-9.

ўқишни ўргатиб, нутқларини ривожлантириш ва мукаммаллаштиришдан иборат.

Ушбу ўқув қўлланма араб тилини ўрганувчи 2-3-курс талабалари учун мўлжалланган бўлиб, унда “Мослашмаган аниқловчи”, “Феъл ва унинг ўтган замони”, “Феъл кесимли гаплар”, “Феълнинг ҳозирги-келаси замони”, “Араб тилида ҳаракат номи”, “Эгага таъсир қилувчи юкламалар”, “Араб тилида сифатдошлар”, “Араб тилида заиф (касал) феъллар”, “Тўғрига ўхшаш феъллар”, “Бўш феъллар”, “Ноқис феъллар” каби бир оз мураккаб бўлган грамматик мавзулар ёритилган. Шунингдек, тўпلامдан грамматик мавзулардан ташқари Миср, Сурия ва Ливанлик замонавий араб ёзувчиларининг бир неча ҳикоя ва асарларидан парчалар жой олган бўлиб, улар билан танишиш ўқувчига замонавий араб адабий тилида тез-тез учраб турадиган 2000 га яқин янги сўзларни ёд олиш ва ўз луғат бойликларини оширишга ёрдам беради.

Тўпلامда ҳар бир ҳикоядан сўнг уни янада мустаҳкамлаш, грамматик қоидаларни такрорлаш учун турли машқлар берилган. Машқлар мазмун нуқтаи-назаридан турли-туман бўлиб, улар талабаларнинг билим савиясини янада ошириш, уларни дарсдан ташқари мустақил ишлашга жалб этишга қаратилган.

Мазкур ўқув қўлланмадан нафақат араб тили дарсларида, балки араб адабиётига оид дарсларда ҳам фойдаланиш мумкин. Чунки унда Нажиб Махфуз, Юсуф Идрис, Закария Тамир, Маҳмуд Бадавий, Неъмат ал-Бихейри каби араб адабиётининг ёрқин намояндаларининг асарлари тўпланган бўлиб, мана шу ёзувчиларнинг ҳаёти билан танишган талабалар, энди уларнинг асарлари билан ҳам танишишлари мумкин.

Ўқув қўлланманинг сўнгида унинг луғат қисми жойлашган бўлиб, унда нафақат араб адабий тилидаги, балки ҳикояларда учраган айрим араб лаҳжаларидаги сўз ва ибораларнинг ҳам таржималари келтириб ўтилган ва улар қайси араб лаҳжасига тегишли эканлиги кўрсатилган.

1-МАВЗУ. МОСЛАШМАГАН АНИҚЛОВЧИ

Дарсинг мақсади:

1. Араб тилида мослашмаган аниқловчи (изофа бирикмаси) ва унинг турлари борасида маълумот бериш, талабанинг дарсда олган билимларини янада мустаҳкамлаш.

2. Талабаларда нотаниш матнни ҳаракатини қўйиб ўқиш ва уни тўғри таржима қилиш кўникмасини ҳосил қилиш.

Таянч сўз ва иборалар: *мослашмаган аниқловчи, аниқланмиш, изофа, музоф, музоф илайҳи, маънавий изофа, лафзий изофа, ذات يوم, هاجر، صراحة وبراءة*

От, кишилиқ олмоши ё уларнинг ўрнига келган сўзлар билан ифодаланган аниқловчилар “маслашмаган” бўлади. Бундай аниқловчилар ўзбек тилидаги қараткичли аниқловчига мос келади.

Қараткичли аниқловчининг ўз аниқланмиши билан ҳосил қилган бирикмаси араб тилида “изофа” дейилиб, уни ташкил этувчи аниқланмиш музоф, мослашмаган аниқловчи эса музоф илайҳи деб юритилади.

Изофа бирикмасида аниқловчи доим қараткич келишигида бўлади. Аниқланмишнинг “ал” аниқлик артикли бўлмаса ҳам, охиридаги танвин, иккилик ва тўғри кўплик қўшимчаларидаги “нун” ҳарфи тушиб қолади. Келишикларда изофа бирикмасининг фақат биринчи бўлаги ўзгариши мумкин.

Масалан:

مُواطنُ الجُمهُورِيَّة - республика фукароси

مواطنًا الجُمهُورِيَّة - республиканинг икки фукароси

مواطنو الجُمهُورِيَّة - республика фукарolari (м.з.)

Аниқланмишнинг қандай сўз туркуми билан ифодаланганига кўра изофа бирикмаси икки турга бўлинади:

1. Аниқланмиши кимса ё нарсани билдирадиган от ёки от ўрнида келган сўз билан ифодаланган изофа “ҳақиқий”, яъни маънавий- деб аталади. Бундай изофада аниқланмишга “ал” артикли қўшилмайди. Унинг аниқ-ноаниқлиги аниқловчининг ҳолатига боғлиқ, яъни аниқловчи аниқ ҳолатда бўлса аниқланмиш ҳам аниқ ҳисобланади.

أخت هذا العالم مترجمة اللغة العربية. أما أختنا ذلك المهندس فهما ممثلتان. ذهبت هند مع أخي هذا المدرس. رأيت مدرسي الجامعة المصريين في جنينة البلدة.

3-машқ. Қуйидаги текстни ўқинг ва ўзбек тилига таржима қилинг:

النص الأول

هاجر

محمود البدوي

هجرتي "هاجر". بعد عشرة طويلة دامت ثمانية أعوام، خرجت في الصباح الباكر ولم تعد، ولقد بحثت عنها في كل مكان اعتادت الذهاب إليه، فلم أعثر لها على أثر.

ولقد تربّت "هاجر" في بيتي، جئت بها من الريف هي طفلة في السابعة من عمرها، لتخدم عندي، ولكنني لم أعاملها قط كخادم، لأنها كانت يتيمة وفقيرة، وكانت جميلة ضاحكة كالشمس.

وكانت هاجر في طفولتها الأولى لا تكذب قط.. كانت مثال الصدق والإخلاص.. كانت تروي لي الأخبار في صراحة وبراعة، وكنت إذا سألتها عن شيء، وظهر أنها لا تعرفه كانت تُجيب مسرعة بـ "لا أعرف".

لم تكن تكذب قط.

وكانت أبدا ضاحكة طروبا.. تملأ البيت سرورا وبهجة.

ثم مضت الأعوام وكبرت هاجر.. تغير جسمها وبرز لهاها، واكثر صدرها، ولعت عيناها ببريق الأنوثة وسحرها، ورقّ صوتها، وزاد عذوبة وفتنة.

وطال مع هذا صمتها، وتغيرت طباعها، فكنت كثيرا ما أراها مطرقة واجنة لسبب ولغير ما سبب.

وابتدأت تكذب، وتدور بالكلام. وتنظر كثيرا في المرأة وتبطل النظر.

ودخلت مرة البيت، فوجدتها واقفة على الباب تتشاجر مع بائع الخبز، وكان غلاما وسيما في السابعة عشرة من عمره.. ثم طردته وامتنعت عن أخذ الخبز منه شهرين كاملين.. ثم عادت وأخذت منه.

Масалан:

деҳқоннинг уйи - بيت فلاح

бу деҳқоннинг уйи. - بيت الفلاح

2. Аниқланмиши белги, хусусиятни билдирадиган сифат, сифатдош билан ифодаланган изофа бирикмаси "шаклий", яъни лафзий деб аталади. Бундай бирикмадаги аниқланмишнинг "ал" артикли бўлса аниқ, бўлмаса ноаниқ ҳолатда бўлади.

Масалан:

баланд бўйли киши - رجل طويل القامة

кўп болалик аёл. - المرأة الكثيرة الأطفال

1-машқ. Қуйидаги гапларни арабчага таржима қилинг.

Биз араб бўлимининг биринчи курс талабаларимиз. Институтимизнинг кутубхонаси катта ва ёруғдир. Ўша талабалар (муз.) ҳозир шаҳар марказий стадионидадирлар. Трактор заводининг фаол ишчилари Навоий театрига кетдилар. Фотима француз тилида яхши гаплашади. Бу шаҳарнинг боғлари жуда гўзал. Бу икки талаба кизлар факультет деканинг қабулидан чиқдилар.

Менинг дўстим республикамизда машҳур рассомдир. Унинг укаси Тимур баланд бўйли, жисмонан бақувват, камгап йигит. Ўқитувчимиз бизга араб адабиёти тарихидан гапириб бердилар.

2-машқ. Гапларни ўқинг, ҳаракатини қўйинг ва ўзбек тилига таржима қилинг.

جامعة طشقند قريبة من مركز المدينة. في مكتبة الجامعة كثير من كتب التعليم. كلية العلوم الإسلامية راقعة في هذه البناية. بنايتا الجامعة هاتان ضخمتان. مدرس القسم الاقتصادي عند رئيس الجامعة. عميد الكلية في اجتماع الطلبة. انتهت الدروس فذهب طلاب قسم الحقوق الى مطعم الجامعة. الطالبات جلسن في القاعة الكبيرة مع مدرسات اللغة الإنجليزية. هذان مدرسا اللغة العربية. مدرسا اللغة العربية هذان مصريان. طالبات هذه الكلية انصرفن من الجامعة. أبو محمود مؤرخ. رأيت أبا زيد في النادي الرياضي. أخو خالد ذو نظارات. عند أخي باسم أقلام الرصاص. أسمعت عن ذي القرنين، يا فاطمة؟ في ذي مال ماء. وهل ينطق من في فمه ماء.

وكانت هاجر في طفولتها الأولى لا ... قط.. كانت مثال الصدق والإخلاص.. كانت ... لي الأخبار في صراحة و...، وكنت إذا سألتها عن شيء، و... أنها لا تعرفه كانت تُجيب ... ب"لا أعرف".

وكانت هاجر في طفولتها الأولى لا تكذب قط-1615: *Намуна:*

Фойдаланилган адабиётлар:

ولما سألتها:

قالت بهدوء:

- "آہ.. حسن."

وعادت إلى سهومها صمتها. ولقد عجبت لهذا التغير المفاجئ الذي طرأ على هاجر.

ولما سألتها عن ذلك، قالت وهي تنشج:

فصمت ولم أقل شيئاً.

Матн юзасидан топшириқлар:

ولقد تربّت "هاجر" في بيتي، جئت بها من الريف وهي طفلة في السابعة من ... ،
لتخدم عندي، و... لم أعاملها قط كخادم، لأنها كانت ... وفقيرة، وكانت جميلة ...
كالشمس.

2-МАВЗУ. ФЕЪЛ ВА УНИНГ ЎТГАН ЗАМОНИ

Дарснинг мақсади:

1. Араб тилида феъл ва унинг ўтган замони ҳақида қисқача маълумот бериш, ҳамда талабани уларни тўғри туслай олиш маъласини ошириш.

2. Талабани машхур Миср ёзувчиси Нажиб Махфузнинг ҳикояси билан таништириш, ҳамда матнда учраган янги сўз ва ибораларни ўзлаштириб, уни таржима қилиш кўникмасини ҳосил қилиш.

Таянч сўз ва иборалар: феъл, музаккар, муаннас, инфинитив, уч ундошли, тўрт ундошли, аниқ ва мажхул нисбат, феъл боблари, тўғри феъллар, бўлишсиз шакл, ноўзак, ҳосила боблари.

Иш ҳаракат ёки ҳолатни билдирувчи сўз туркуми араб тили грамматикасида жуда катта ўрин тутади, чунки жуда кўп бошқа туркум сўзлари ҳам асосан феъл ўзаклари заминидан ясалди. Араб тилида феълларнинг “ўқимоқ, бормок” каби инфинитив шакллари йўқ. Луғатлар ва дарсликларда инфинитив ўрнида ўтган замон аниқ нисбат III шахс бирлик музаккар шакли ишлатилади. Масалан: “*كتب*”-аслида “*у (музаккар) ёзди*” ни англатади, фақат луғат ва дарсликларда “*ёзмоқ*” маъносидан ишлатилади.

Араб тилида феълларнинг ўзаги асосан уч ундош (فعل) ва тўрт ундош (فعلل) дан иборат бўлади. Аксарият ҳолларда уч ундошли феъллар ишлатилади.

Бу ўзак ундошлар атрофидаги униларни ўзгартириш, у ёки бу ўзак ундошни иккилантириш, бирор ноўзак ундошни киритиш йўли билан феълларнинг ҳосила боблари ясалди ва табиийки, уларнинг мазмунида ҳам ўзгариш содир бўлади. Уч ундошли феълларнинг 15та, тўрт ундошли феълларнинг эса 4та боби мавжуд.

Феълларнинг барча боблари ўтган ва ҳозирги-келаси замонга эга.

Феълнинг ўтган замон шакли

Ўтган замон шаклидаги феъллар тугалланган иш-ҳаракатни билдиради. Тусланишда фақат охиридаги кўшимчалар ўзгаради. Масалан: *كُتِبْتُ* - мен ёздим, *كُتِبْتَ* - сен ёздинг (м.з.), *كُتِبْتُمْ* - сизлар ёздингизлар (м.н.).

Ўтган замон феълларининг бўлишсизлик шакли феъл олдида “*ما*” инкор юкламасини қўйиш орқали ҳосил қилинади. Масалан:

ما - Улар (мз) чикмадилар. *مَا خَرَجُوا* - У (мз) ёзмади. *ما كَتَبَ* - Сиз (иккинги) ичмадингиз. *شَرِبْتُمَا*

Ўтган замон феъли олдида “*قَدْ*” юкламаси қўйилса иш-ҳаракат яқинда тугалланиб бўлгани таъкидланади. Масалан:

قَدْ ذَهَبَ - кетиб бўлди; *ذَهَبَ* - кетди.

1-машқ. Қуйидаги феълларнинг маъноларини луғатдан топинг ва ўтган замонда тусланг.

لَيْسَ، تَكَلَّمَ، إِبْتَسَمَ، قَنَعَ، رَكِبَ، تَسَلَّقَ، تَرَجَّمَ، سَافَرَ، أَسْرَعَ، احْتَرَمَ، تَغَسَّلَ،
إِنْفَرَدَ

2-машқ. Гапларни араб тилига таржима қилинг ва феълларнинг тусланишига эътибор беринг.

Биз уй вазифасини бажариб бўлдик. Мен уйга кетдим. Университетга бормадингми? У иккиси (мз) кириб бўлишди. Талабалар мусобақани кўриб бўлдилар. У (қиз) арабча ўқишни ўрганди. Зайнаб ва Фотима Қоҳирадан қайтиб келдилар. Эшик очилди ва у кириб келди.

3-машқ. Қуйидаги текстни ўқинг ва ўзбек тилига таржима қилинг:

النص الثاني

من تحت لفوق

نجيب محفوظ

أي أمل أن يمكن تجود به هذه الحياة. إنها من صميم الأسرة ولكنها غريبة عنها تماما في الوقت نفسه، تمضي حياتها على الهامش، على حافة الهامش، رغم أنها الحور الذي يدور حوله كل شيء. هي أول من يستيقظ لتعد الإفطار، ولتمارس بعد ذلك خدمات متصلة، ختامها غسيل الأواني بعد العشاء. لا تشعر بانتمائها إلى الأسرة إلا حينما تجلس

من صميم قلبها الجريح. وحملت كثيرا في شبائها الأول بمعجزات الحظ السعيد، بمقدم رجل الأحلام الذي يضمُّها إلى قلبه رغم الفقر والجهل ويطير بها في سماءات السعادة. ولكنه لم يقدم ولم ينتظر الزمن. وصادفت أعينا تتطلع بإعجاب، وهي تنشر الغسيل في الشرفة، أو تتسوّق في الطريق، محض نظرات بلا فعل ولا أمل. وتنفذ امرأة أبيها إلى أعماقها أحيانا فتخاطب بناقها على مسمع منها:

- ادّخرن واعتمدن على أنفسكن، أبوكم لا يملك إمكانية تجهيز بنت!

الماكرا تخاطبها هي. وتخاطبها أيضا وهي تقول لأبيها:

- الشاب اليوم في حاجة إلى زوجة تشاركه حمل الأعباء والموظفة بمرتبتها ثمائل صاحبة الإرادة على أيامنا.

ولم تستطع السكوت فقالت:

- لو لم أجبر على ترك المدرسة لكنت اليوم موظفة!

فقالت امرأة بصرامة:

- بل كنت ضعيفة في دراستك فجعلت منك ست بيت، وشيء خير من لا شيء.

فهتفت على رغمها:

- ربنا بيبي و بينك!

فصرخت المرأة:

- تدعين علي؟!!

وتدخل الأب والأخوات وخسرت كالعادة القضية. وما جدوى الكلام وما جدوى الخصام والشباب يتلاشى مع الأمل؟! بل ها هي تشهد مأساة من نوع جديد. فقد تقدم شاب لطلب يد "درية" كبرى الأخوات وفشلت الخطوبة لعدم إمكان الحصول على شقة. وليلتها دار نقاش طويل أسيف في الأسرة عن تكاليف الزواج، أدركت نعيمة بعده أن أخواتها لسن أسعد حظًا منها إلا قليلا. حقًا لقد تغيرت الدنيا وها هي تمارس عقوباتها على من يستحقها ومن لا يستحقها!. ورجعت ذات صباح من أيام الشتاء

إلى مائدة الطعام معهم، أو عندما تتخذ نجلستها أمام التلفزيون بعد الفراغ من السخرة اليومية. وما إن تجاوز الساعة العاشرة حتى تقول لها "نفيدة" هانم- زوجة أبيها- بنبرة تجمع بين الحزم الصادق والعطف الكاذب:

- آن لك تنامي يا "نعيمة" لتأخذي قسطك من الراحة.

المرأة لا تهمها راحتها في شيء ولكنها تحرص على استيقاظها المبكر. يشهد على ذلك ما تتبادلانه من كراهية عميقة الجذور، تنستر أحيانا بالصمت وتعري أحيانا بقوارص الكلام. هذه المرأة قضت عليها، وسدت طريق الأمل بجدار غليظ. وحوالي الساعة يغادر أبوها "بكري" أفندي مسكنه إلى عمله بالحكومة، وتتبعه أخواتها الثلاث إلى وظائفهن التي الحقن بها حديثا عقب إتمام دراستهن الجامعة. وتأخذ "نعيمة" في عملها اليومي تحت إشراف "نفيدة" هانم. لم يعد من المستطاع اكتراء خادمة في هذا الزمن، وها هي تسد هذا الفراغ بلا أجر، وبلا شكر، وكأنه واجب تؤديه نظير لقمته وإقامتها في البيت المفترض أنه بيت أبيها. أذغنت لوضعها التعيس كما يذعن أبوها لمشيشة زوجته، كلاهما يجد في الإذعان منجى من الكدر. ألفت الخدمة، وكراهية نفيدة هانم، وألفت ملابسها الخشنة الرخيصة الشعبية وحظها التافه من التعليم مذ أصرت المرأة على إبقائها في البيت للمعاونة مضحية بمستقبلها ومستسلمة لحقدها الدائم ولم تلق عند أبيها الضعيف أي دفاع، لم تجد نصيرا مذ فقدت أمها وهي بنت ثمانية أعوام. وها هي تعبر الثامنة والعشرين بلا أمل، ولا يكاد أحد يكتشف جمالها وراء غشاء الإهمال والقذارة والجهل والسن والفقر. المستقبل لا يتسم ابتسامه الشاحبة إلا في الحلم، والحلم لا يريد أن يتحقق، فهل تتجرّع تعاستها حتى الثمالة؟! أبوها يهرّب إليها العطف أحيانا من زاوية عينيه في غفلة من المرأة، ثم تطحنه الحياة بأعبائها فيشغل عنها بموموه، وتقول وهي تنهّد:

- نسييني كما نسي أُمي من قبل.

وكلما تحدّت زوجة أبيها تحديا عابرا ينقلب الجميع عليها، أخواتها وأبوها، فتتحصن في ركن وحيدة مغلوبة على أمرها. إنه بيت ظالم يستغلها بلا رحمة، وإنما تمقته

Матн юзасидан топишириқлар:

1. Матндаги янги сўзларни ўзлаштириб, уни таржима қилинг.
2. Матндан уч ва тўрт ўзақли феълларни топинг ва уларни ўтган замонда тусланг.
3. Матннинг мазмунини сўзлаб беринг.
4. Матннинг қуйидаги парчадан олдинги мазмунини сўзлаб беринг:

وغادرت نعيمة البيت فلم تعد. اشتغلت في شقة أسرة بمدينة المهندسين بمائة جنيه وتحسنت أحوالها في الملابس والصحة. وفي مجرى عامين تزوجت من كهربائي مناسب جدا. ووجدت من نفسها رغبة في زيارة أسرتها، ليعلم زوجها أنها بنت ناس من ناحية، وليعلم أهلها من ناحية أخرى أي مصير حسن انتهت إليه بعد التحرر من ربقتهم. وكان يوم من أسعد أيامها يوم رجعت إلى مسكنها القديم بوجهها الجديد وزيّها الجميل بصحبة الزوج السعيد.

1. Матн юзасидан саволлар тузинг.

Фойдаланилган адабиётлар:

1. Абдужабборов А. Араб тили. –Т.: Тошкент ислом университети, 2007.
2. Иброҳимов Н.И, Юсупов М. Араб тили грамматикаси. –Т.: Ўзбекистон миллий энциклопедияси, 1997.
3. Гранде Г.Б. Курс арабской грамматики в сравнительно-историческом освещении. –М. 2001.
4. Нажиб Маҳфуз “Мин таҳта ли фавқа”. –Қоҳира, 2003.
5. Баранов Х.К. Арабско-русский словарь. –М.: Русский язык, 1985.

الأخيرة من السوق في جلبها الكستور متلفة بشال رمادي ويدها قابضة على سلة الخضار، فوقفت كالعادة تتبادل كلمتين مع زوجة البواب. وإذا بالمرأة تقول:

– عيني عليك، خادمة بلا أجر..

فقطبت دون ارتياح وفي شيء من الكبرياء فقالت المرأة:

– أصبحت أكره أسرتك من أجل عيونك!

فتمتعت نعيمة:

– ربنا موجود..

فتساءلت المرأة بإغراء:

– أ لديك فكرة عن مرتب الخادمة اليوم؟

ما زالت تعتبر نفسها – على الأقل أمام الآخرين – فتاة كريمة من أسرة!.

– وهل المرتب هو كل شيء؟– طبعاً، لا تكوني عدوة لنفسك..

لم تتم ليلتها من الفكر. ولم يكن المرتب هو الإغراء الوحيد ولكن التحرر أيضاً من سطوة تفيدة وضعف أبيها وأنانيتها أخواتها. ولم ينقطع الحوار بينها وبين زوجة البواب. رفضت فكرة العمل في شقة مفروشة قاتلة بإباء:

– إني بنت محترمة.. فقالت المرأة:

– وعندي أسرة محترمة أيضاً!

وغادرت نعيمة البيت فلم تعد. اشتغلت في شقة أسرة بمدينة المهندسين بمائة جنيه وتحسنت أحوالها في الملابس والصحة. وفي مجرى عامين تزوجت من كهربائي مناسب جدا. ووجدت من نفسها رغبة في زيارة أسرتها، ليعلم زوجها أنها بنت ناس من ناحية، وليعلم أهلها من ناحية أخرى أي مصير حسن انتهت إليه بعد التحرر من ربقتهم. وكان يوم من أسعد أيامها يوم رجعت إلى مسكنها القديم بوجهها الجديد وزيّها الجميل بصحبة الزوج السعيد.

3-МАВЗУ. ФЕЪЛ-КЕСИМЛИ ГАПЛАР

Дарсинг мақсади:

1. Араб тилида феъл-кесимли гап, ҳамда унда эга ва кесимнинг мослашуви тўғрисида маълумот бериш.
2. Талабани нотаниш матн билан таништириш, ҳамда унда учраган янги сўз ва ибораларни ўзлаштириб, таржима қилиш кўникмасини ҳосил қилиш.

Таянч сўз ва иборалар: Феъл-кесим, от кесим, исмий гап, сонда мослашиш, оқил, ғайриоқил, لم تطل, حتى أصبح, ثم تنظر, هي تحرك,

Кесими феъл билан ифодаланган гап “феъл-кесимли гап” дейилади. Араб тилида феъл-кесим кўпинча эгадан олдин келади. Масалан:

مَخْمُودٌ مِنَ الْغُرْفَةِ - Маҳмуд хонадан чиқди.

سَالِمٌ سَامَرْقَانْدَ - Салим Самарқандга кетди.

Эгадан олдин келган феъл-кесим эга билан фақат жинсда мослашади, сонда мослашмайди, яъни доимо бирликда бўлади. Масалан:

دَخَلَ الطَّالِبُ الْغُرْفَةَ - Талаба хонага кирди.

دَخَلَتِ الطَّالِبَتَانِ الْغُرْفَةَ - Иккита талаба (мн) хонага кирдилар.

Агар феъл-кесим эгадан кейин келган бўлса, у билан ҳам сонда, ҳам жинсда мослашади. Масалан:

دَخَلُوا إِلَى الْمَرْعَةِ - Дехқонлар (мз) далага кетишди.

دَخَرَجَتِ الطَّالِبَاتُ مِنَ الْمَكْتَبَةِ وَ دَهَبْنَ إِلَى الْبَيْتِ - Талабалар (мн) кутубхонадан чиқдилар ва уйларига кетдилар.

Кишилик олмоши билан ифодаланган эга феъл-кесимли гапларда, одатда, тушиб қолади. Унинг маъносини феълнинг шахс-сон қўшимчаси ифодалайди. Бундай эгалар фақат таъкидлаш учунгина ишлатилиши мумкин.

Масалан: أَنَا كَتَبْتُ - (Мен) ёздим. أَنتُمْ خَرَجْتُمْ - (Сиз) кетдингиз.

Агар гапнинг эгаси одамни англатмайдиган от билан ифодаланган бўлса ва кўпликда турган бўлса, кесим эгадан олдин келса ҳам, кейин келса ҳам, эганинг жинсидан қатъи назар бирликда муаннас жинсида туради. Масалан:

وَصَلَ الْقِطَارُ وَ وَقَفَ - Поезд келди ва тўхтади.

وَصَلَتِ الْقُطُورُ وَ وَقَفَت - Поездлар келдилар ва тўхтадилар.

Агар гапда феъл-кесим уюшиб келган бўлса, битта феъл-кесим эгадан олдин, қолганлари эгадан кейин, юқоридаги қоидаларга асосан ёзилади.

7-машқ. Қуйидаги гапларда қавс ичидаги феълларни керакли шахс ва сонга қўйинг:

١) دخل الطالبان فجلسا. ٢) تقرب الكيور ثم تبعه. ٣) أكل الفلاحون فشرّبوا.

٤) تفهم التلميذات ثم يكتبن. ٥) المدرستان تقولان. ٦) هل أنتم تعلمون؟ ٧) يدخل

أستاذنا فيجلس ثم يكتب. ٨) قد خرج جميع الطلبة فذهبوا أما أحمد و زينب فما ذهبا.

٩) لماذا أنتما تبيكان؟ ١٠) قرأت فاطمة و محمود ثم فهما.

8-машқ. Қуйидаги гапларни араб тилига таржима қилинг.

Мен сумкамни олдим ва мактабга кетдим. Нима учун сен (мн.) ўзингни янги костюминг ва шляпангни киймадинг? Улар (мз.) тушундилар, аммо Маҳмуд ва Карим тушунмадилар. Сиз иккинги ингилиз тилида ёза оласизларми? Зайнаб бу матнни гапириб берди. Бу ишчилар эрталаб барвақт уйғондилар. Талабалар дарсхонага кирдилар, сўнг ўтирдилар, ундан кейин тингладилар ва ёздилар. Фотима ва Маҳмуд бу ҳикояни ўқидилар ва тушундилар.

9-машқ. Қуйидаги текстни ўқинг ва ўзбек тилига таржима қилинг:

النص الثالث

نظرة

يوسف إدريس

كان غريبا أن تسأل طفلة صغيرة مثلها إنسانا كبيرا مثلي لا تعرفه في بساطة وبراعة أن يعدل من وضع ما تحمله، وكان ما تحمله معقدا حقاً، ففوق رأسها تستقر صينية

المنكمش الاسمر يتابع كرة من المطاط يتقاذفها أطفال في مثل حجمها وأكبر منها، وهم يهللون ويصرخون ويضحكون.

ولم تلحظني، ولم تتوقف كثيرا فمن جديد راحت مخالباها الدقيقة تمضي بها. وقبل أن تنحرف استدارت على مهل واستدار الحمل معها، وألقت على الكرة والأطفال نظرة طويلة. ثم ابتلعها الحارة.

Матн юзасидан топшириқлар:

1. Матндаги янги сўзларни ўзлаштириб, уни таржима қилинг.
2. Матндаги эга ва кесимларни аниқланг ва улар мослашуви-ни тушунтириб беринг
3. Қўйида келтирилган парчадаги нуқталар ўрнига керакли юкламаларни қўйинг:

وأخيرا استطاعت الخادمة الطفلة تخترق الشارع المزدهم في بطء كحكمة الكبار.

واستأنفت سيرها على الجانب الآخر، وقبل تخنفي شاهدهما تتوقف و.... تتحرك.

وكادت عربة تدهمني وأنا أسرع لإنقاذها. وحين وصلت كان كل شيء على ما

يرام والحوض والصينية في أتم اعتدال، وأما هي فكانت واقفة في ثبات تتفرج، ووجهها المنكمش الاسمر يتابع كرة من المطاط يتقاذفها أطفال في مثل حجمها وأكبر منها، وهم يهللون ويصرخون ويضحكون.

و.... تلحظني، و.... تتوقف كثيرا فمن جديد راحت مخالباها الدقيقة تمضي بها. وقبل

.... تنحرف استدارت على مهل واستدار الحمل معها، وألقت على الكرة والأطفال نظرة طويلة.

ثم ابتلعها الحارة.

1. Матнинг мазмунини сўзлаб беринг.
2. Матн юзасидан саволлар тузинг.
3. Жадвалда берилган жумлаларни матндаги кетма-кетлиги асосида рақамлаб, уларни керакли устунга ёзинг.

بطاطس بالفرن ، وفوق هذه الصينية الصغيرة يستوي حوض واسع من الصاج مفروش بالفطائر المخبوزة، وكان الحوض قد انزلق رغم قبضتها الدقيقة التي استماتت عليه حتى أصبح ما تحمله كله مهددا بالسقوط.

ولم تطل دهشتي وأنا أهدق في الطفلة الصغيرة الحيرى، وأسرعت لإنقاذ الحمل، وتلمست سبلا كثيرة وأنا أسوي الصينية فيميل الحوض، وأعدل من وضع الصاج فتميل الصميمة. ثم أضبطهما معا فيميل رأسها هي. ولكنني نجحت أخيرا في تثبيت الحمل، وزيادة في الاطمئنان نصحتها أن تعود إلى الفرن وكان قريبا، حيث تترك الصاج وتعود فتأخذه.

ولست أدري ما دار في رأسها، فما كنت أرى لها رأسا وقد حجبه الحمل. كل ما حدث ألما انتظرت قليلا للتأكد من قبضتها ثم مضت وهي تغغم بكلام كثير لم تلتقط أذني منه إلا كلمة (ستي) ..

ولم أحوّل عيني عنها وهي تخترق الشارع العريض المزدهم بالسيارات، ولا عن ثوبها الواسع المهلهل الذي يشبه قطعة القماش التي ينظف بها الفرن، أو حتى عن رجلها اللتين كانتا تطلان من ذيله الممزق كمسمارين رفيعين.

وراقبتها في عجب وهي تنشب قدميها العاريتين كمخالب الكنكوت في الأرض، وتقتز وهي تتحرك، ثم تنظر هنا وهناك بالفتحات الصغيرة الداكنة السواد في وجهها، وتخطو خطوات ثابتة قليلة، وقد تمايل بعض الشيء ولكنها سرعان ما تستأنف المضي. راقبتها طويلا حتى امتصّتي كل دقيقة من حركاتها، فقد كنت أتوقع في كل ثانية أن تحدث الكارثة.

وأخيرا استطاعت الخادمة الطفلة أن تخترق الشارع المزدهم في بطء كحكمة الكبار.

واستأنفت سيرها على الجانب الآخر، وقبل أن تخنفي شاهدهما تتوقف ولا تتحرك. وكادت عربة تدهمني وأنا أسرع لإنقاذها. وحين وصلت كان كل شيء على ما يرام والحوض والصينية في أتم اعتدال، وأما هي فكانت واقفة في ثبات تتفرج، ووجهها

№	Jumlalar	Talaba javobi	To'g'ri javob
1.	وكان الحوض قد انزلق رغم قبضتها الدقيقة التي استماتت عليه حتى أصبح ما تحمله كله مهددا بالسقوط.		
2.	ثم مضت وهي تغغم بكلام كثير لم تلتقط أذني منه إلا كلمة (سي)..		
3.	كان غريبا أن تسأل طفلة صغيرة مثلها إنسانا كبيرا مثلي لا تعرفه في بساطة وبراءة أن يعدل من وضع ما تحمله، وكان ما تحمله معقدا حقا، وفوق رأسها تستقر صينية بطاطس بالفرن، وفوق هذه الصينية الصغيرة يستوي حوض واسع من الصاج مفروش بالفطائر المخبوزة،		
4.	ولم تظل دهشتي وأنا أهدق في الطفلة الصغيرة الحيرى، وأسرعت لإنقاذ الحمل،		
5.	ثم أضببطهما معا فيميل رأسها هي.		
6.	ولم تلحظني، ولم تتوقف كثيرا فمن جديد راحت مخالبها الدقيقة تمضي بها. ثم ابتلعته الحارة.		
7.	وقبل أن تنحرف استدارت على مهل واستدار الحمل معها، وألقت على الكرة والأطفال نظرة طويلة.		
8.	فما كنت أرى لها رأسا وقد حجبه الحمل.		
9.	وأخيرا استطاعت الخادمة الطفلة أن تخترق الشارع المزدهم في بطاء كحكمة الكبار.		

10.	واستأنفت سيرها على الجانب الآخر، وقبل أن تختفي شاهدها تتوقف ولا تتحرك. وكادت عربة تدهمني وأنا أسرع لإنقاذها.		
11.	وحين وصلت كان كل شيء على ما يرام والحوض والصينية في أتم اعتدال، وأما هي فكانت واقفة في ثبات تنفرج،		
12.	كل ما حدى أنها انتظرت قليلا لتأكد من قبضتها ولم أحوّل عيني عنها وهي تخترق الشارع العريض المزدهم بالسيارات،		
13.	وتخطو خطوات ثابتة قليلة، وقد تتمايل بعض الشيء ولكنها سرعان ما تستأنف المضي.		
14.	راقبتها طويلا حتى امتستني كل دقيقة من حركاتها، فقد كنت أتوقع في كل ثانية أن تحدث الكارثة.		
15.	وراقبتها في عجب وهي تنشب قدميها العاريتين كمخالب الكنكوت في الأرض، وتهتز وهي تتحرك، ثم تنظر هنا وهناك بالفتحات الصغيرة الداكنة السواد في وجهها،		
16.	وهم يهللون ويصرخون ويضحكون.		
17.	ولا عن ثوبها الواسع المهلهل الذي يشبه قطعة القماش التي ينظف بها الفرن، أو حتى عن رجليها اللتين كانتا تطلان من ذيله الممزق كمسمارين رفيعين.		
18.	ووجهها المنكمش الاسمر يتابع كرة من المطاط يتقاذفها أطفال في مثل حجمها وأكبر منها،		

19.	وتلمست سبلا كثيرة وأنا أسوي الصينية فيميل الحوض، وأعدل من وضع الصاج فتميل الصميمة ولست أدري ما دار في رأسها،
20.	ولكنني نجحت أخيرا في تثبيت الحمل، وزيادة في الاطمئنان نصحتها أن تعود إلى الفرن وكان قريبا، حيث تترك الصاج وتعود فتأخذه.

Фойдаланилган адабиётлар:

1. Абдужабборов А. Араб тили. –Т.: Тошкент ислом университети, 2007.
2. Халидов Б.З. Учебник арабского языка. –Т.: Ўқитувчи, 1981.
3. Мустафо ал-Ғалайиний. Жамиъу-д-дуруси-л-арабияти. –Қоҳира, 2007.
4. Юсуф Идрис “Назратун”. –Қоҳира, 2003.
5. Баранов Х.К. Арабско-русский словарь. –М.: Русский язык, 1985.

4-МАВЗУ. ФЕЪЛЛАРНИНГ ҲОЗИРГИ-КЕЛАСИ ЗАМОНИ

Дарсинг мақсади:

1. Араб тилида феълларнинг ҳозирги-келаси замони ва уларнинг ясалиши ҳақида қисқача маълумот бериш.

2. Талабани нотаниш матн билан таништириш, ҳамда ундаги феълларни аниқлаб уларни замонларда тусланишини тушунтириб бериш.

Таянч сўз ва иборалар: ҳозирги-келаси замон, суқун, олд қўшимча, орт қўшимча, ўрта ўзак, айн боби, феъл вазни, юклама, инкор юкламаси.

Араб тилида феълнинг ҳозирги-келаси замони худди ўзбек тилидаги каби ҳали тугалланмаган иш-ҳаракатни билдиради. Айни чоғда, феълнинг ҳозирги-келаси замони ёрдамида доимий бўлиб турадиган иш-ҳаракатни ҳам кўрсатиш мумкин. Тусланишда феълларнинг шахс, сон ва жинсни билдирадиган олд ва орт қўшимчалари ўзгаради, негизда ўзгариш бўлмайди. Биринчи боб феълнинг иккинчи ўзак, яъни ўрта ўзагининг ҳаракати (унлиси) эса луғатларда феъл ўзагидан сўнг кичик қавс ичида берилган бўлади. Масалан: *دَحَلَ* (у), *ذَهَبَ* (а), *جَلَسَ* (и). Юқоридаги а, и, у баъзида “феълнинг ҳозирги-келаси замон ўрта ўзагининг ҳаракати” деб юритилади.

Феълнинг ҳозирги-келаси замон инкор шакли кўпинча “*لَا*”, баъзида эса “*مَا*” инкор юкламаси ёрдамида берилади.

10-машқ. Қуйидаги феълларни таржима қилинг ва уларни ҳозирги-келаси замонда тусланг.

عَلَّمَ، ضَرَبَ، انْقَطَعَ، تَجَاهَلَ، تَبَسَّمَ، أَكْثَرَ، حَوَّلَ، اسْتَخْرَجَ، إِصْفَرَ، اقْتَطَفَ، تَزَلَّزَلَ

11-машқ. Қуйидаги гапларни араб тилига таржима қилинг.

Мен эртага театрга бораман. Зайд Қоҳирага сафар қилапти. Унинг (мн) отаси трактор заводида ишлайди. Сен билан гаплашмайман. Опам университетни битирганидан сўнг, шу мактабда ишлайди. Фарҳод Темурийлар музейида ишляпти. Келаси чоршанба кўл бўйига борамиз. Фотима бугун ўқишга бормади.

النص الرابع

النمرور في اليوم العاشر

زكريا تامر

رحلت الغابات بعيدا عن النمر السجين في قفص، ولكنه لم يستطع نسيانها، وحدّق غاضبا على رجال يتحلّقون حول قفصه وأعينهم تتأمله بفضول ودوغما خوف. وكان أحدهم يتكلم بصوت هادئ ذي نبرة أمّرة: إذا أردتم حقا أن تتعلّموا مهنتي، مهنة الترويض، عليكم ألا تنسوا في أي لحظة أن معدة خصمكم هدفكم الأول، وسترون أنّها مهنة صعبة وسهلة في آن واحد. انظروا الآن إلى هذا النمر. إنه غر شرس متعجرف، شديد الفخر بحريته وقوته وبطشه، ولكنه سيغيّر، ويصبح وديعا ولطيفا ومطيعا كطفل صغير. فراقبوا ما سيجري بين من يملك الطعام وبين من لا يملكه، وتعلّموا.

فبادر الرجال إلى القول إنهم سيكونون التلاميذ المخلصين لمهنة الترويض. فابتسم المروض مبتهجا، ثم خاطب النمر متسائلا بلهجة ساخرة: كيف حال ضيفنا العزيز؟ قال النمر: أحضر لي ما أكله، فقد حان وقت طعامي.

فقال المروض بدهشة مصطنعة: "أأمرني وأنت سحيني؟ يا لك من غر مضحك! عليك أن تدرك أنّي الوحيد الذي يحق له هنا إصدار الأمور". قال النمر: "لا أحد يأمر النمرور".

قال المروض: "ولكنك الآن لست نمرًا. أنت في الغابات نمر. أما وقد صرت في القفص، فأنت الآن مجرد عبد تُمثّل للأوامر وتفعل ما أشاء".

قال النمر بترق: - "لن أكون عبدا لأحد".

قال المروض: - "أنت مرغّم على إطاعتي لأنّي أنا الذي أملك الطعام".

قال النمر: - لا أريد طعامك".

قال المروض: - "إذن جُع كما تشاء، فلن أرغمك على فعل ما لا ترغب فيه". وأضاف مخاطبا تلاميذه: سترون كيف سيتبدّل، فالرأس المرفوع لا يشيع معدة جائعة.

وجاع النمر، وتذكر بأسى أيام كان ينطلق كريح دون قيود مطاردا فرائسه.

وفي اليوم الثاني، أحاط المروض وتلاميذه بقفص النمر، وقال المروض: "أ لست جائعا؟ أنت بالتأكيد جائع جوعا يعذب وبؤ لم. قل إنك جائع فتحصل على ما تبغي من اللحم". ظل النمر ساكنا، فقال المروض له: "افعل ما أقول ولا تكن أحمق. اعترف بأنك جائع فتشبع فوراً".

قال النمر: "أنا جائع".

فضحك المروض وقال لتلاميذه: "ها هو ذا قد سقط في فخ لم ينجو منه". وأصدر أوامره، فظفر النمر بلحم كثير.

وفي اليوم الثالث، قال المروض للنمر: "إذا أردت اليوم أن تنال طعاما، فننّفذ ما سأطلب منك".

قال النمر: "لن أطيعك".

قال المروض: "لا تكن متسرّعا، فطلي بسيط جدا. أنت الآن تحوص في قفصك، وحين أقول لك: "قف، فعليك أن تقف".

قال النمر لنفسه: "إنه فعلا طلب تافه، ولا يستحق أن أكون عنيدا وأجوع".

وصاح المروض بلهجة قاسية أمّرة: "قف".

فتجمد النمر توا، وقال المروض بصوت مرح: "أحسنّت".

فسرّ النمر، وأكل بنهم، بينما كان المروض يقول لتلاميذه: "سيصبح بعد أيام نمرًا من ورق".

وفي اليوم الرابع، قال النمر للمروض: "أنا جائع فاطلب مني أن أقف".

فقال المروض لتلاميذه: "ها هو ذا بدأ يحب أوامري".

ثم تابع موجهها كلامه إلى النمر: لن تأكل اليوم إلا إذا قلّدت مواء القطط".

فكظم النمر غيظه، وقال لنفسه: سأتسلّى إذا قلّدت مواء القطط".

وقلّد مواء القطط، فعبس المروض وقال باستنكار: "تقليدك فاشل. هل تعدّ الزجرّة مواء".

فابتدأ المروض إلقاء خطبته، فقال: "أيها المواطنون. ز سبق لنا في مناسبات عديدة أن أوضحنا موقفنا من كلّ القضايا المصرية، وهذا الموقف الحازم الصّريح لن يتبدّل مهما تأمرات القوى المعادية، وبالإيمان سننتصر".

قال النمر: "لم أفهم ما قلت".

قال المروض: "عليك أن تعجب بكل ما أقول، وأن تصفّق إعجاباً به". قال النمر: "سامحني. أنا جاهل أُمي، وكلامك رائع، وسأصفق كما تبغي".

وصفّق النمر، فقال المروض: "أنا لا أحب النفاق والمنافقين ستُحرم اليوم من الطعام عقاباً لك".

وفي اليوم التاسع، جاء المروض حاملاً حزمة من الحشائش، وألقى بها للنمر، وقال: "كل".

قال النمر: "ما هذا؟ أنا من أكلي اللحوم".

قال المروض: "منذ اليوم لن تأكل سوى الحشائش".

ولما اشتد جوع النمر، حاول أن يأكل الحشائش، فصدمه طعمها، وابتعد عنها مشتمّاً، ولكنه عاد إليها ثانية، وابتدأ يستسيغ طعمها رويداً رويداً.

وفي اليوم العاشر، اختفى المروض وتلاميذه والنمر والفقص، فصار النمر مواطننا، والقفص مدينة.

Матн юзасидан топшириқлар:

1. Матндаги янги сўзларни ўзлаштириб, уни таржима қилинг.
2. Матндан феълларни топинг ва уларни ҳозирги-келаси замон-да тусланишида рўй берувчи ўзгаришларни тушунтириб беринг.
3. Матннинг мазмунини сўзлаб беринг
4. Матннинг қуйидаги парчадан кейинги мазмунини сўзлаб беринг:

وفي اليوم الرابع، قال النمر للمروض: "أنا جائع فأطلب مني أن أقف". فقال المروض لتلاميذه: "ها هو ذا بدأ يجب أوامري". ثم تابع موجهها كلامه إلى النمر: لن تأكل اليوم إلا إذا قلّدت مواء القطط". فكظم النمر غيظه، وقال لنفسه: سأستلّي إذا قلّدت مواء القطط". وقلّد مواء القطط، فعبس المروض وقال باستنكار: "تقليدك فاشل. هل تعدّ الزجاجة مواء".

فقلّد النمر ثانية مواء القطط، ولكنّ المروض ظلّ متجهّم الوجه، وقال بازدراء: "اسكت اسكت. تقليدك ما زال فاشلاً. سأتركك اليوم تتدرّب على مواء القطط، وغدا سأمتحنك. فإذا نجحت أكلت. أما إذا لم تنجح فلن تأكل".

وابتعد المروض عن قفص النمر وهو يمشي بخطى متباطئة وتبعه تلاميذه وهم يتهايمسون متضاحكين. ونادى النمر الغابات بضراعة، ولكنها كانت نائية.

وفي اليوم الخامس، قال المروض للنمر: "هيا، إذا قلّدت مواء القطط بنجاح نلت قطعة كبيرة من اللحم الطازج".

قلّد النمر مواء القطط فصفق المروض، وقال بغیطة: عظيم! انت نموء كقط في شباط. ورمى إليه بقطعة كبيرة من اللحم.

وفي اليوم السادس، ما إن اقترب المروض من النمر حتى سارع النمر إلى تقليد مواء القطط، ولكن المروض ظلّ واجماً مقطبّ الجبين فقال النمر: "ها أنا ذا قد قلّدت مواء القطط".

قال المروض: قلّد نقيق الحمامار".

قال النمر باستياء: "أنا النمر الذي تخشاه حيوانات الغابات، أقلّد الحمامار؟! سأموت ولن أنفذ طلبك!".

فابتعد المروض عن قفص النمر دون أن يتفوه بكلمة.

وفي اليوم السابع، أقبل المروض نحو قفص النمر باسم الوجه وديعاً، وقال للنمر: "ألا تريد أن تأكل؟".

قال النمر أريد أن أكل.

قال المروض: "اللحم الذي ستأكله له ثمن، اتفق كالحمار تحضّل على الطعام".

فحاول النمر أن يتذكر الغابات، فأخفق، واندفع، ينهق مغمّض العينين، فقال المروض: "نهيقك ليس ناجحاً، ولكنني سأعطيك قطعة من اللحم إشفاقاً عليك". وفي اليوم الثامن، قال المروض للنمر: "سألقي مطلع خطبة، وحين سأنتهي صفق إعجاباً".

قال النمر: "سأصفق".

فَقَلَّدَ النَّمْرَ ثَانِيَةَ مَوَاءِ الْقَطْطِ، وَلَكِنَّ الْمَرُوضَ ظَلَّ مُتَجَهِّمَ الْوَجْهَ، وَقَالَ بَازِدْرَاءَ: "اسْكُتْ اسْكُتْ. تَقْلِيدُكَ مَا زَالَ فَاشِلًا. سَأَتْرُكُ الْيَوْمَ تَدْرَبَ عَلَى مَوَاءِ الْقَطْطِ، وَغَدًا سَأَمْتَحِنُكَ. فَإِذَا نَجَحْتَ أَكَلْتُ. أَمَّا إِذَا لَمْ تَنْجَحْ فَلَنْ أَتَاكَلَ". وَابْتَعَدَ الْمَرُوضُ عَنْ قَفْصِ النَّمْرِ وَهُوَ يَمْشِي بِخَطِّهِ مُتَبَاطِفَةً وَتَبِعَهُ تَلَامِيذُهُ وَهُمْ يَتَهَامِسُونَ مُتَضَاحِكِينَ. وَنَادَى النَّمْرُ الْغَابَاتَ بِضِرَاعَةٍ، وَلَكِنَّهَا كَانَتْ نَائِيَةً.

1. Жадвалнинг ҳар бир қаторидан керакли сўзларни танлаб жумла тузинг. Тузилган жумланинг кетма-кетлигини сўзлар билан эмас, балки рақамлар билан кўрсатинг.

Намуна: 123-таламиде ва тибче метабатте ва ҳо бимши бхпты

1.	هو يمشي	الغابات بعيدا	اختفى
2.	والنمر والفقص	بخطي متباعدة	
3.	أقبل	النفاق	وتبعه تلاميذه
4.	نحو قفص النمر	المروض وتلاميذه	رحلت
5.	عن النمر السجين	المروض	و المناقطين
6.	لا أحب	باسم الوجه وديعا	رويدا رويدا
7.	لن تأكل	اليوم	مواء القطط
8.	وابتدا	تقليدك	سيسيتيغ
9.	إلا إذا قلّدت	طعمها	طعامي
10.	حان	فاشل	وقت

Фойдаланилган адабиётлар:

1. Халидов Б.З. Учебник арабского языка. –Т.: Ўқитувчи, 1981.
2. Мустафо ал-Ғалайний. Жамиъу-д-дуруси-л-арабияти. – Қоҳира, 2007.
3. Закария Томир “ан-Нумур фи-л-явми-л-ашири”. –Қоҳира, 2003.
4. Баранов Х.К. Арабско-русский словарь. –М.: Русский язык, 1985.

5-МАВЗУ. АРАБ ТИЛИДА ҲАРАКАТ НОМИ

Дарснинг мақсади:

1. Араб тилида ҳаракат номи ва уларнинг гапдаги вазифаси борасида қисқача маълумот бериш, ҳамда талабанинг дарсда олган билимларини текшириш.

2. Талабаларда нотаниш матнни ҳаракатини қўйиб ўқиш ва уни тўғри таржима қилиш кўникмасини ҳосил қилиш.

Таянч сўз ва иборалар: Масдар, танвин қўшимчаси, иккилик сон, субстантивация, ҳаракат номи, السماد الكيماوي, أوراق العيدان, ضوء الشمس

Иш-ҳаракат ё ҳолатни билдирадиган от-ҳаракат номи араб тилида “ал масдар” деб аталади. Масдар феълдаги маънони шахс ва сондан, замондан ва жинсдан холи ҳолда ифодалайди. У ўзбек тилидаги “ўқиш, ёзиш, йигирув, тўкув” каби шаклларга мос келади. Масдарлар араб тилида маълум вазнга эга, яъни ҳар бир боб феълнинг ўзига хос масдар вазнлари мавжуд. Булар ичида энг мураккаби биринчи боб феълдир. Чунки, унинг 50га яқин вазни маълум.

Масдарлар феълдан ясалгани билан грамматик хусусиятларига кўра отга кўпроқ ўхшаб кетади. У танвин қўшимчасини қабул қилади, иккилик сони от каби қўшимчага эга ва отлар каби келишикларда турланади.

Барча тилларда бўлгани каби араб тилида ҳам кўпчилик сўзлар, шу жумладан масдарлар ҳам отлашади. Бу ҳол “субстантивация” деб юритилади. Масалан: عِلْم - билиш – илм, سُؤَال - сўраш – савол.

Булар отга айланганидан кейин отлар қандай хусусиятга эга бўлса, улар ҳам шундай хусусиятларни қабул қиладилар الجمع – кўплик шаклига эга бўладилар.

13-машқ. Қуйидаги феълларнинг масдарларини ёд олинг ва уларнинг вазнини аниқланг:

تَزُولٌ	→	Тушмоқ	تَزَلَّ	سَمَاعٌ،	→	Эшитмоқ	سَمِعَ (а)
			(и)	سَمِعَ			
حُسْنٌ	→	Яхши	حَسَّنَ	غُرْفَانِ،	→	Кечирмоқ	غَفَرَ (и)

			غَفَرٌ	бўлмоқ		
فَهَمٌ	→	Тушунмоқ	فَهَمَ (а)	نَقَصَ، نُقِصَانٌ	→	Етмай КОЛМОҚ
دُخُولٌ	→	Кирмоқ	دَخَلَ (у)	سَكَنَى	→	Истиқомат қилмоқ
جُلُوسٌ	→	Ўтирмоқ	جَلَسَ (и)	ظَلَمَ	→	Зулм қилмоқ
عِرْفَانٌ مَعْرِفَةٌ	→	Танимоқ	عَرَفَ (и)			

14-машқ. Қуйидаги гапларни ўқинг, таржима қилинг ва масдарларни аниқланг:

митро طشقند من أحدث و سائل النقل. تتميز بالانتظام و الترتيب في الحركة و النظافة في المحطات. في كل محطة ممرّ عليه لوحة "الدخول" و ممرّ عليه لوحة "الخروج". كذلك كثير من الكتابات التوضيحية. أعجبتني لوحة كتب عليها "يرجى الامتناع عن التدخين". في كل عربة تنبيه: "توقير كبار السن و العواجز من حسن الخلق". تعجبتني مطالعة الصحف اليومية أقرأ فيها إعلانات مختلفة و أخبارا من شتى ميادين الحياة و تعليمات لا استخدام بعض الأجهزة العصرية. قال زميلي: في متابعة و سائل الإعلام منفعه. كان اليوم في كليتنا اجتماع الطلبة. خطب فيه عميد الكلية و قال: الانضباط و الاجتهاد شرطان هامان لتعلم اللغة. لذا عليكم بذل كل طاقاتكم الجسمية و العقلية في الدراسة. قلنا: سمعاً و طاعة.

15-машқ. Қуйидаги текстни ўқинг ва ўзбек тилига таржима қилинг:

النص الخامس

الصفارة

عبد الحكيم قاسم

صف طويل جدا من الصبية يتسللون بين أعواد الذرة أفرادا أو أزواجا متباعدين يضعون تحت العيدان حفنات صغيرة من السماد الكيماوي. يعرفون أن وراءهم خوليا يسمعون صفارته و يخافون خيزاراته لكنهم لا يرونه.

الولد "حسن" والبنت "هاتم" في طرف الصف. في يد كل منهما إناء مليء بالسماد. الأيدي النحيلة السمراء دائرة كبناديل الساعات بين الأولاني وجذور الأعواد.

الجو ثقيل قليل الضوء. خيوط العنكبوت المعلقة بين العيدان تلتصق بالجبهة والأصداغ. أوراق العيدان تشرخ الرقبة والحدود كسكاكين لينة. العرق ينبت مقرحا في الظهر وتحت الإبطين.

الولد "حسن" متوتر يضرب الأرض بقدميه ويرفس سيقان النباتات الطفيلية التي تشتبك بذيل جلبابه وجذور العيدان القديمة التي تنغرس في باطن قدمه.

حسن يلحظ "هاتم" كل حين. تجفل قليلا وتبادلته نظرة حذرة. يميل عليها فتتراح جانبا رويدا رويدا، بعيدا كثيرا عن باقي العيال.

أسرعت أنفاس حسن وكثرت لفثاته نحو هاتم. وهي ازدادت جفلاهما منه عُمُقًا. الحفنات الصغيرة من السماد أصبحت لا تصيب جذور العيدان تماما.

ازداد الجو ثقلا وعتمة. تحدرت قنوات من العرق على جسد حسن تحت جلبابه. سرى من كفه إلى ساعده ذوب الملح الكيماوي. لم يستطع بيديه الملوئين أن يحك جلده الذي التهب كله نارا زفر. مال برأسه وحك بقمة كتفه قطرة عرق تسير على مهل خلف أذنه. رفق حاتم طويلا. أنفاسه تحدث صوتا وهي خارجة من أنفه. البنت نكست وجهها وأغفت. حفنة السماد سقطت بعيدا جدا عن جذر العود. هتف بها حسن: -هاتم.

أقعت على مؤخرتها حالما سمعت فحيحه الصارم. زرعت كفيها في الأرض خلفها. ارتقى إناء السماد مائلا بجوارها. تدلى فكها الأسفل مفرجا شفتيها. خصلة شعر مبلول مغبر التصقت بجبينها. انحسر ثوبها عن سروالها الأحمر ووركيها الضامرين. ارتكز حسن على ركبتيه وكفيه وبدأ يزحف نحو هاتم. ثدياها الصغيران يرتفعان وينخفضان فوق صدرها.

فجأة سمعا صفارة الخولي. أمسكا الأولاني بسرعة وعادا لوضع الحفنات الصغيرة تحت جذور الأعواد. ضاق صدر حسن. نزع بعنف ورقة عود ذرة كادت تنفذ بين جفنيه وتشج حبة عينه.

Матн юзасидан топшириқлар:

1. Матндаги янги сўзларни ўзлаштириб, уни таржима қилинг.
2. Қуйидаги парчада нуқталар ўрнига тушириб қолдирилган предлоғларни қўйинг.

صف طويل جدا الصبية يتسللون أعواد الذرة أغرادا أو أزواجاً متباعدين يضعون العيدان حفناً صغيرة السماد الكيماوي. يعرفون أن وراءهم خولياً يسمعون صفارته ويخافون خيزرانتهم لكنهم لا يرونه. الوبد "حسن" والبنت "هانم" طرف الصف. يد كل منهما إناء مليء بالسماد. الأيدي النحيلة السمراء دائرة كبناديل الساعات الأواني وجذور الأعواد. الجو ثقيل قليل الضوء. حيوط العنكبوت المعلقة العيدان تلصق بالجبهة والأصداغ. أوراق العيدان تشرخ الرقبة والخدود كسكاكين لينة. العرق ينبت مقرحاً الظهر و.... الإبطين.

3. Матннинг мазмунини сўзлаб беринг.
4. Матн юзасидан саволлар тузинг.

Фойдаланилган адабиётлар:

1. Абдужабборов А. Араб тили. –Т.: Тошкент ислом университети, 2007.
2. Иброҳимов Н.И, Юсупов М. Араб тили грамматикаси. –Т.: Ўзбекистон миллий энциклопедияси, 1997.
3. Гранде Г.Б. Курс арабской грамматики в сравнительно-историческом освещении. –М. 2001.
4. Абдул Ҳаким Қосим "ас-Сифара" –Қоҳира, 2003.
5. Баранов Х.К. Арабско-русский словарь. –М.: Русский язык, 1985.

سبق هانم قليلاً. أطرق هنيهة يتصنت. لا يسمع لباقي العيدان صوتاً. أكبّ على تسميد العيدان. غمة كثير منها. الله يعلم متى يصلون إلى التربة ليغسل عن يديه ذوب الملح الكيماوي الذي يسري في يديه كالنار.

وقفت جرادة نطاطة على قفاه. أنشبت ساقها المنشاري في جلده. وضع الإناء على الأرض. ضم كتفيه إلى رقبته. دارت رأسه بجنون يمينا وشمالاً. صرّ على أسنانه، لم يستطع أن يقرب يده الملوثة من رقبته ليقبض على الجرادة وإلا التهاب جلده ناراً. طارت الجرادة من نفسها ووقفت على عود بعيد، ثم إلى غيره وغيره وحسن ينظر إليها مغيظاً.

لا صوت يسمع سوى حركة يديهما الرتيبة بين الإناءين وجذور العيدان. جمد الولد حسن في مكانه وحجّدت هانم بدورها كأنها جزء منه. انحنى إلى الأمام ماذا أذميه ليستمتع. لا نائمة سوى حركة الجنادب. كانا بعيدين جداً عن باقي العيدان، وحيدتين تماماً.

استدار حسن متلصصاً. يده اليمنى الملوثة بالسماد دارت مثل رأس ثعبان باحثة عن يد هانم. حجّدت يسراه معلقة في الهواء قابضة على وعاء السماد الكيماوي.

كبش حسن كفّ البنت هانم بعنف وهو يدور بعينيه مفتشاً بين العيدان مرسلًا من بين شفثيه "هسة" طويلة متقطّعة جاذبا معه هانم وهو يهبط ثانياً ساقيه حتى تقرصها على الأرض وركبتهما متلاصقتان وتكاد جيهتهما أن تتماسا. أراد أن يلسّ يده في طوق ثوبها مفتشاً عن ثديها. لكنها ملوّثة بذلك الملح الكيماوي. بدأ يحكّها في الأرض بسرعة وعنف ليمسح عنها السماد. فجأة سمعا صفارة الخولي. انتصب حسن واقفاً. ولا بد أن شظيّة زجاج كانت قد شجّت أصبعه، فقد كان يقطر دماً.

انتظمت اليدان في ترددهما بين الإناءين وجذور العيدان. تسرّب ذوب الملح إلى جرح الأصبع فالتهب ناراً. توترت يد حسن القابضة على الإناء. يقبض يده المجروحة ويفردها بعنف. رمقته هانم قلقاً. وعيناها معلّقتان على ظهره. قطر أصبعه دماً. دمعت عيناه. التفت لهانم، بادلتها نظرة كسيرة. لكنها معاً استمرا يكيشان السماد تحت جذور الأعواد.

بعد قليل شعّ نور بين أعواد الذرة المتكاثفة. انفسحت الأرض وترقّشت ببقع من ضوء الشمس. انتصب حسن واقفاً. جرى نحو التربة ليلقي بنفسه في مائها.

6-МАВЗУ. ЭГАГА ТАЪСИР ҚИЛУВЧИ ЮКЛАМАЛАР

Дарсинг мақсади:

1. Талабаларга эгага таъсир қилувчи юкламалар ҳақида қис-қача маълумот бериш ва уларнинг назарий билимларини амалда қўллай олиш кўникмасини ҳосил қилиш.

2. Нотаниш матндаги сўз ва ибораларни ўзлаштириб, уни мустақил ўкиб, таржима қилишга ўргатиш.

Таянч сўз ва иборалар: *لعل* юкламалар, *إنَّ* *وَأَنَّ* *وَكأنَّ* *وليت* *ولكنَّ* *ولعل* бош ва тушум келишиклари, кўмакчилар, *عظمة بين أسنانه* *يمسك* *تحت* *يؤثر على حالة الكلب النفسية*, *حماية شعب المدينة*.

Маълумки, гапнинг эгаси ҳар доим бош келишикда келади. Лекин араб тилида шундай юкламалар ҳам мавжудки, уларнинг таъсирида эга тушум келишигида келишга мажбур бўлади. Бундай юкламалар олтига:

1. *إنَّ* — ҳақиқатда, ҳақиқатдан. Кўпинча бу юклама ўзбек тилига таржима қилинмайди. Масалан: *إنَّ البَيْتَ وَاسِعٌ* (Ҳақиқатдан) уй кенгдир.

إنَّ ва шунга ўхшаш юкламалар феълий гап таркибида келса, гапнинг эгаси кесимдан олдинга ўтади. Бошқача айтгандда, бу юкламалардан кейин бевосита гапнинг эгаси келади.

Агар *إنَّ* юкламасига *ما* юкламаси қўшилса, маънода ўзгариш бўлмайди, лекин гапнинг эгаси бош келишикда келади.

2. *كأنَّ* *gўё*, *gўёки*, ...дек. Бу юклама ҳам *إنَّ* каби морфологик хусусиятларга эга. Масалан: *كأنَّ زينبَ مَلَكٌ* —Зайнаб фаришта кабидир.

3. *أَنَّ* — ...ки. Бу юклама шахси номаълум гарларда ёки тўлдирувчи эргаш гапли қўшма гапларда эргаш гапни бош гапга қўшувчи эргаштирувчи боғловчи вазифасини бажаради. Масалан: *ماълумки, Муҳаммад ақлли йигитдир. أَنَّ من معلّم أَنَّ محمداً شابٌ عاقلٌ*

Агар бош гапнинг кесими *قال*—демоқ, феълидан иборат бўлса, *إنَّ* юкламаси маъносида *إنَّ* юкламаси ишлатилади.

4. *لكنَّ* — лекин, бироқ. Бу юклама зидловчи боғловчи вазифа-сида келади. Масалан: *كُنَّا ذَهَبًا إِلَى حَدِيقَةِ الْحَيَوَانَاتِ وَ لَكِنَّ مَحْمُودًا لَمْ يَذْهَبْ* — Барчамиз ҳайвонот боғига бордик, лекин Маҳмуд бормади.

5. *لعل* —эҳтимол, шояд. Бу юклама орзу, хоҳиш ва эҳтимоллик-ни англатади. Масалан: *لَعَلَّ أَخَاهُ يَفْهَمُ* —Эҳтимол унинг(мз.) акаси ту-шунар.

6. *ليت* —кошки. Бу юклама армон (ушалмайдиган орзу)ни анг-латади. Масалан: *لَيْتَ الشَّابُّ يَعُودُ* —Кошки эди, ёшлик қайтса.

16-машқ. Қўйидаги гапларни ўқинг, таржима қилинг ва эгага таъсир қилувчи юкламаларни топинг:

١) إن أوزبكستان جمهورية مستقلة في آسيا المركزية. ٢) كتبت الجرائد أن الطقس سيكون اليوم حسنا و لكنه نزلت الأمطار و أصبح الطقس رديئا. ٣) إن لبنان من أصغر البلدان العربية مساحة و من أقلها سكانا و لكن أهميتها كبيرة في هذه المنطقة. ٤) ألا تعلم أن في المطالعة حياة للعلم؟ ٥) يعتقد الجميع أن محمود شاب مهذب. ٦) فكّر فيما ينبغي أن يفعله: هل يدق باب النافذة دقا خفيفا لعلها تستيقظ تفتتح له؟ و لكنها لم تكن معه على موعد. ٧) تحدثوا، اضحكوا، إن الحديث يخفف الجو و يزيل الحواجز المصطنعة. ٨) أنت لا تعرف أرضنا يا بني، و لا تعرف الفلاحة. إن أرضنا ليست ككل الأراضي. ٩) طبعا كانت الفكرة جميلة و مسرة و لكن تحقيقها ليس هينا. ١٠) لعلك يا بني حلمت أحلاما فأعجزتك أنا كذلك أصبح حزينة في بعض الأحيان عندما أحلم أحلاما سيئة. ١١) ملأت صاحبة البيت فنجانا فناولته للعجوز و ثانيا لنفيسة و لكن هذه امتنعت قائلة: "شكرا، لا أستطيع، إني لا أحب القهوة كثيرا".

17-машқ. Қўйидаги гапларни араб тилига таржима қилинг:

Биз ишонамизки, фарзандларимизнинг келажаги порлоқ ва мунаввар бўлади. Кеча ҳаво илиқ эди, лекин бугун совуб кетди. Зайд шер кабидир. Шояд ойим ярим соатдан кейин қайтсалар. Акамни мамлакатимизда ҳамма танийди, чунки у машҳур артист. Кошки эди, мен ҳам у каби машҳур артист бўлсам. Чиндан ҳам Ўзбекистоннинг ери ҳосилдор ҳисобланади.

النص سادس

في حديقة غير عادية

بهاء طاهر

كنت أمرّ أمام تلك الحديقة عندما ظهرت الشمس من بين سحابتين كبيرتين سوداوين. دخلت وجلست على أقرب مقعد معرضا وجهي للشمس. قلت لنفسي ربما لا تبقى الشمس سوى دقائق. فردت ذراعيّ على المقعد الخشبي ومددت ساقيّ ورحت انظر للسماء. أراقب السحابة الكبيرة وهي تتمزق إلى دوائر صغيرة داكنة تصطبغ حوافها الشفافة بحمرة الشمس. استغرقت في ذلك وأسعدني أن الشمس ستبقى، فلم أنتبه إلى الحديقة. ربما كانت الرائحة هي أول ما لفت نظري. وعندما نظرت أمامي رأيت أربعة كلاب في مربع مرصوف بالأحجار وسط الخضرة. كان أحدها يمسك عظمة بين أسنانه، يلقيها ويتشممها لفترة ثم يلتقطها بين أسنانه من جديد. لكنني عندما قمت أبحث عن مكان آخر في الحديقة طاردتني رائحة الكلاب أسوا.. ووجدت وأنا أتجول لافتة مكتوبا عليها: " هذه الحديقة من أجل كلبك فحافظ عليها. هذه الحديقة تحت حماية شعب المدينة".

كانت هناك لافتات أخرى تحمل أسهما يشير أحدها إلى بيت راحة الكلاب وآخر إلى ملعب الكلاب. وارتطمت قدمي بشيء وعندما نظرت وجدتها عظمة أخرى كبيرة مكورة الطرفين كالتي كانت بين أسنان الكلب. فحصتها بقدمي ووجدت أنها من البلاستيك.

ملأني الغيظ. جاءت إلى ذهني الأفكار التي تأتيني كلما رأيت كلابهم السمينة المدللة، هؤلاء القوم يطعمون كلابهم بما يكفي لإشباع الأطفال بلادنا.. هؤلاء الأوروبيون استترفوا كل ثروتها لعشرات السنين حتى أفقرنا وبنوا بلادهم وها هم يطعمون بثروتها المسروقة كلابهم.. إلخ إلخ. وغمّيت أن أمر بتلك الحديقة أخنق كلابها واحدا واحدا حتى أستريح. ولكنني كنت أعلم أنني لو خدشت أحدها فسيقتلني صاحبه.

اكتفيت بالتوجه بسرعة نحو باب الخروج، ولكنني قبل أن أصل ناديت تلك السيدة العجوز بصوت متهدج: "مسيو.. مسيو..". كانت تستند إلى عصا وتشير إليّ بيدها الأخرى فتوقفت. بدا أنها لا تستطيع السير فتوجهت إليها.

لما وصلت قالت وهي تلهث: هل كلبك هو " اللولو" البني الصغير هناك؟ -لا.

تلقت حولها بيأس وقالت:

- لا أعرف أين صاحبه ولكن لا بد أن يأخذه من هنا. يبدو أنه مريض ويمكن أن يعدي بقية الكلاب.

- كيف عرفت؟

ابتسمت فازدادت التجاعيد في وجهها وقالت:

- مسيو. إذا نظرت إلى عيني كلب أستطيع أن أقول لك إنه مريض. أستطيع أيضا أن أحدد مرضه.

- وإذا نظرت إلى عيني إنسان أيضا؟

- الناس أكثر تعقيدا.

كنا نقف إلى جانب مقعد خشبي فاستندت إلى ظهره بيدها وظلت تتطلع إلى وهي تبتسم. عندما ابتسمت لها وعدت أتحرك سألتني:

- ولكن أين كلبك؟

قلت بحفاة: ليس عندي كلب.

زرت عينيها وتطلعت إليّ بدهشة ثم قالت: أفهم. أظن أنك.. توقفت عن الكلام وبذلت مجهودا كبيرا لكي تجلس على المقعد الخشبي. ظلت تركز على المسند بيد وتشبث بعضاها باليد الأخرى بينما تقبض ببطء وجسمها كله يرتعش. وعندما لمست المقعد الخشبي تنهدت وراحت تلهث وأشارت لي بيدها أن أجلس إلى جوارها. فكرت أن ألوح لها وأواصل السير ولكنني خجلت أن أخذها فجلست.

كانت عجوزا نحيلة. ومن ملبسها بدا أنها فقيرة. كانت ترتدي ثوبا أسود من القماش الصناعي فوقه جاكطة من الصوف الرمادي.

وكانت تعصب رأسها بإيشارب مشجر بزهور بنفسجية تطل منه خصلات من شعرها الخفيف الأشيب، وعلى ظاهر يدها تناثر في جلدها الرخو المتغضن تلك الدوائر البنية الصغيرة التي تظهر في أيدي العجائز..

- أنا آسفة.. أنا آسفة. هؤلاء السائقون المتوحشون. ماذا تنتظر وقد امتلأت المدينة
بهؤلاء الأجانب وسياراتهم؟

- لا أنتظر الكثير، ولكني أنا أيضا أجنبي.

وضعت يدها على صدرها وقالت: معذرة. أرجوك أن تعذرنى. أنا لا أقصد بالطبع.
هناك أجانب وأجانب. ولكن أنت بالطبع. لا يمكن.. قلت: نعم، نعم.

هممت أن أقوم. كانت الشمس الآن تغمر الحديقة بالدفء وتضاعدت الرائحة النتنة من
الكلاب ومخلفاتها فأردت أن أنصرف. ولكن بينما كنت أنفض من المقعد قالت السيدة:

- من أي بلد أنت يا مسيو؟

- من مصر.

مدت يدها فأمسكتني من يدي بينما يدها الأخرى لا تزال على صدرها وقالت:

- اوو.. مصر! ز. مصر بالطبع.. ولكن فلننظر.. انت من مصر.. عندما أقول
الأجانب فانا أقصد..

قلت محاولا ان أخلص يدي من يدها برفق: لا تهتمي يا سيدتي.

أنا أعرف انك لا تقصدين شيئا سيئا، ولكن في الواقع أنا أريد الآن أن أذهب إلى ..

ولكن بدا أنها لا تسمع شيئا مما أقول وظللت تواصل:

- مصر.. مصر الجميلة. هل تعرف أي ذهبت إلى مصر؟

عدت أجلس إلى جوارها وأنا أقول: حقا؟

- نعم.. نعم. من عشرين سنة. ربما اكثر.. كان ذلك في حياة زوجي.. ذهبنا معا..

كم كانت جميلة مصر.. كم كانت جميلة..

Матн юзасидан топшириқлар:

1. Матнни ўқиб, таржима қилинг.

2. Матннинг мазмунини сўзлаб беринг.

3. Матндан эгага таъсир қилувчи юкламаларни ажратиб
олинг ва улар ҳақида маълумот беринг.

4. Жадвалда берилган жумлаларни матндаги кетма-кетлиги
асосида рақамлаб, уларни керакли устунга ёзинг.

جلست على حافة المقعد لكي تفهم أني أريد أن أنصرف ولكنها واصلت من حيث
توقفت.

قالت: أظن أني أفهمك. أنت تحب الكلاب ولهذا تأتي إلى هنا؟

شعرت أنها تطالبني بتبرير فقلت: نعم.

- ولماذا لا تقتني كلبا؟

- كان عندي كلب ومات.

انتفضت ومالت بجسمها بصعوبة لكي تواجهني وقالت: كيف؟ حين رأيت هلوعها
فكرت ان أقول لها إنني اكذب ولكنني خشيت عليها من صدمة ذلك الاعتراف أيضا.
تماسكت ورسمت على وجهي حزنا وقلت: أظن أنها كانت صدمة عصبية.

ازدادت عيناها اتساعا وهي تسألني مرة أخرى: كيف؟

- حادثة.

تراجعت إلى الخلف ببطء وقالت وهي تهرز رأسها: إن كان يحزنك أن تتكلم عنه فأنا
آسفة. لا تتكلم.

هززت رأسي وسكت. كانت أعصاب الكلاب وحالتها النفسية هي أول ما طرأ على
ذهني. فمن قريب حكى لي صديق مصري أن صاحب أحد (البنسيونات) رجاء ان يغادر
(البنسيون) لأنه يُظهر انزعاجا من كلب الخواجة مما يؤثر على حالة الكلب النفسية. أخذ
صديقي الأمر على أنه نكتة فاضطرّ صاحب (البنسيون) أن يقول له صراحة إنه لا يريد به بدءا
من ذلك اليوم وعليه أن يدبر مكانا لنفسه قبل المساء.

ولكن السيدة تنبّهت فجأة وقالت: معذرة. سامحني أن عدت الموضوع، ولكن أظن أني

لم أسمع جيدا. هل قلت صدمة عصبية ام قلت حادثة؟

أنت سمعت جيدا يا سيدتي وأنا قلت الاثنين في الحقيقة. كانت البداية حادثة سيارة
أصاب الكلب إصابة خفيفة. أخذته للطبيب.. أقصد للبيطارى فعالجه وقال إنها حادثة
بسيطة. لكنه بعد قليل مات. أظن انها الصدمة العصبية.

راحت السيدة تهرز رأسها وتقول:

№	Jumlalar	Talaba javobi	To'g'ri javob
1.	قلت لنفسى ربما لا تبقى الشمس سوى دقائق. فردت ذراعيّ على المقعد الخشبي ومددت ساقيّ ورحت انظر للسماء.		
2.	ولكنني كنت أعلم أنّي لو حدثت أحدها فسيقتلني صاحبه. اكتفيت بالتوجه بسرعة نحو باب الخروج، ولكنني قبل أن أصل ناديتي تلك السيدة العجوز بصوت نتهدج: "مسيو.. مسيو".		
3.	وعندما نظرت أمامي رأيت أربعة كلاب في مربع مرصوف بالأحجار وسط الخضرة. كان أحدها يمسك عظمة بين أسنانه، يليقها ويتشممها لفترة ثم يلتقطها بين أسنانه من جديد.		
4.	وارتطمت قدمي بشيء وعندما نظرت وجدتها عظمة أخرى كبيرة مكورة الطرفين كالتي كانت بين أسنان الكلب. فحصتها بقدمي ووجدت أنها من البلاستيك.		
5.	جلست على حافة المقعد لكي تفهم أنّي أريد أن أنصرف ولكنها واصلت من حيث وقفت.		
6.	كانت عجوزا نحيلة. ومن ملابسها بدا أنها فقيرة. كانت ترتدي ثوبا أسود من القماش الصناعي فوقه جاكّة من الصوف الرمادي.		
7.	هؤلاء الأوروبيون استترفوا كل ثروتها لعشرات السنين حتى أفقرنا وبنوا بلادهم وها هم يطعمون بثروتها المسروقة كلابهم.. إلخ إلخ. وتنبّيت أن أمر بتلك الحديقة أخنق كلابها واحدا واحدا حتى أستريح.		
8.	عندما ابتسمت لها وعدت أتحرّك سألتني: - ولكن أين		

	كلبك؟ قلت بجفاء: ليس عندي كلب. زرّت عينيها وتطلّعت إليّ بدهشة ثم قالت: أفهم. أظن أنك...	
9.	كنت أمرّ أمام تلك الحديقة عندما ظهرت الشمس من بين سحبتين كبيرتين سوداوين. دخلت وجلست على أقرب مقعد معرضا وجهي للشمس.	
10.	- كيف عرفت؟ ابتسمت فاؤدادت التجاعيد في وجهها وقالت: - مسيو. إذا نظرت عيني كلب أستطيع أن أقول لك إنه مريض.	

Фойдаланилган адабиётлар:

1. Иброҳимов Н.И, Юсупов М. Араб тили грамматикаси. — Т.: Ўзбекистон миллий энциклопедияси, 1997.
2. Талабов Э. Араб тили. —Т.: Ўқтувчи, 1994.
3. Баҳау Тоҳир "Фи ҳадиқатин гайри адиятин". —Қоҳира, 2003.
4. Баранов Х.К. Арабско-русский словарь. — М.: Русский язык, 1985.

7-МАВЗУ. АРАБ ТИЛИДА СИФАТДОШЛАР

Дарсининг мақсади:

1. Араб тилида сифатдошлар ва уларнинг гапдаги вазифаси тўғрисида талабанинг дарсда олган назарий билимларини мустаҳкамлаш ва уларни амалда қўллаш олиш кўникмасини ҳосил қилиш.

2. Талабани нотаниш матндаги сўз ва ибораларни ўзлаштириб, уни мустақил ўқиб, таржима қилишга ўргатиш. Матндан сифатдошларни топиб, уларни таҳлил қила олиш кўникмасини текшириш.

Таянч сўз ва иборалар: аниқ даража сифатдош, мажхул даража сифатдош, субъект, مفتوح, مجاور، داخل، صغيرة السن، طائرة ورقية، مدمن، قاتل، قطع، حوقل، مجموعة كبيرة.

Сифатдошлар араб тилида феълдан ҳосил бўлган ва ўзида ҳам феъллик, ҳам сифатлик хусусиятларини мужассамлаштирган сўзлардир.

Ўзбек тилидан фарқли ўлароқ, араб тилидаги сифатдошлар замон кўрсатгичига эга эмас. Сифатдошлар икки хил бўлади:

1. Иш ҳаракатни бажарувчи-субъектини англатадиган “аниқ даража сифатдоши”. Масалан: *كَاتِبٌ* - ёзувчи, *مُعَلِّمٌ* - ўқитувчи.

2. Иш ҳаракат таъсирида бўлган кимса ёки нарсани англатадиган “мажхул нисбат сифатдоши”. Масалан: *مَكْتُوبٌ* - ёзилган, *مُتَرْجِمٌ* - таржима қилинган.

Уч ундошли феълларнинг ҳосила (II-X) боблари ва тўрт ўзакли феълларнинг ҳаммасидан сифатдошлар ҳозирги-келаси замон феъллининг шахс-сон олд қўшимчаси ўрнига “му” олд қўшимчасини, охиридаги “дамма” ўрнига “танвин дамма” қўшиш орқали ясалади. Аниқ даража сифатдошларида охиридан олдинги ўзак ундоши касра билан, мажхул даража сифатдошларида эса фатҳа билан ҳаракатланади.

Аниқ ва мажхул даража сифатдошлари гапда турли вазифаларни бажариши мумкин. Масалан, улар масдар каби отлашиб, от бажарган вазифаларни бажариши, мослашган аниқловчи ёки гапнинг кесими бўлиб келиши мумкин. Сифатдошлар гапнинг

кесими васифасини бажариб келганида, ҳозир бўлаётган иш-ҳаракатни ифодалайди. Масалан: *أنا ذَهَبٌ* - Мен кетаяпман.

19-машқ. Қуйидаги ўзақлардан турли бобларнинг аниқ даража сифатдошларини ясанг ва лугатдан маъноларини аниқлаб ёзинг:

حسن، قتل، قطع، حوقل

20-машқ. Қуйидаги сифатдошларни қайси вазндан ҳосил бўлганини аниқланг ва таржима қилинг:

مُسْلِمٌ، حَاكِمٌ، مُتَكَبِّرٌ، مُنْقَطِعٌ، مُكْتَسَبٌ، مُسْتَعْفِرٌ

21-машқ. Қуйидаги текстни ҳаракатларини қўйиб ўқинг ва ўзбек тилига таржима қилинг:

النص السابع

سبيل للصغار

إبراهيم أصلان

عندما عدت من عملي عصرا ودخلت الشارع شعرت بان شيئا ما قد حدث. كان الصمت واضحا. الأولاد الذين اعتادوا اللعب والصياح اختفوا تماما وخلت عتبات البيوت من النسوة اللاتي اعتدن الجلوس أمامها المر الذي جعل الشارع يبدو أكثر اتساعا. تقدمت وأنا ألاحظ حركة غير عادية أمام المنزل المجاور لمسكني، وعندما عبرته رأيته أن الباب مفتوح على الناحيتين وبعض الأغراب يقفون في الحوش من الداخل. صعدت السلم في طريقي إلى الشقة وأنا أفكر بان السيدة العجوز التي اعتادت الجلوس في الشمس لا بد ان الله قد توفاهها. ضغطت الجرس وما إن فتحت لي زوجتي حتى سألتها من باب التأكد وهي قالت:

- "الولد "أحمد"، ابن نورا".

كنت أعرف "نورا" لأن بلكوتها تجاور بلكوتتنا ولا يفصل بين بيتنا إلا المنور الصغير المشترك. ولأن صوتها العالي وهي تتشاجر مع زوجها أو تنادي: "يا أحمد" كان حاضرا معنا في الشقة سواء بالليل أو بالنهار، كما كنت اصادفها وهي تجلس على الباب أو تشتري شيئا من الباعة الذين يمرّون بالشارع وأرى كيف أنها تبدو في جلبابها الأبيض بزهره الدقيقة الزرقاء دائما، مدينة مثل هضبة صغيرة السن فوقها وجه مدور وعينان باسمتان. أما الولد فإنني رغم معرفتي باسمه الذي كان يتردد سواء على لسان أمه أو الأولاد الذين ينادون عليه من

- "طيب ما تقولى كده من الأول".

قالت إن الشارع كله جرى إلى بيت أم محسن وإن نورا قعدت على الأرض وهو في حجرها.

- "ليه؟"

- "أصلها عرفته من لون الجلاية".

- "وإيه اللي قعدها".

- "الله. مش بتسالنا تعمل إيه؟"

- "انا قائم أنا".

- "والأكل؟"

- "أما أقوم".

قالت:

- "على العموم العيش برد ونشف".

في المساء نظرت من البلكونة ولم أجد أحدا يجلس للغذاء أمام الباب. ارتدبت ثيابي واتجهت إلى المقهى لكي أعزي والد الولد وحده. كان المقهى صغيرا ولا يوجد إلا عدد قليل من الزبائن..

لم أجد جده ولكني وجدت والده يحمل الكراسي وأرجلها إلى أعلى يذهب بها مسرعا إلى هذه الناحية ثم يعود بكراسي أخرى ليضعها في الناحية الأخرى. كان شابا. عندما انتبه لوجودي بدا عليه أنه لا يعرف إن كنت أتيت لأعزيه أم أنني أتيت كزبون. تقدمت منه وشدت على يديه وربت على كتفه وانصرفت.

بعد ذلك رأيت مجموعة كبيرة من الأولاد يخفرون حفرة عميقة في الناحية اليمنى من مدخل بيت الولد أحمد ويغرسون ماسورة قوية بها مجموعة من الأسياخ الغليظة التي امتدت مثل الأغصان، ينتهي كل منها بحلقة وضع فيها كل ولد قلة من الفخار الأحمر يقطر منها الماء، وكانت الشجرة الحديدية مطلية كلها باللون البرتقالي المضاد للصدأ. وفي الليل كنت أنتبه فجأة على صوت نورا وهي تصبح بكل قوتها:

- أحمد.

الشارع، وصوته وهو يردّ عليهم أو يسبهم من البلكونة العالية أو يسير بينهم وهو يحمل طائرة ورقية ملونة في ضعف حجمه.. لم أتمكن أبدا من تذكره. يجب أن ينتبه الواحد للمامح الناس الذين يعيش بينهم حتى يجنب نفسه مثل هذا الضيق. ولما سالتها عن عمره قالت إنه لا يزيد عن السنوات العشر. كنت قد خلعت ثيابي عندما سالتها مرة أخرى عن شكله. وهي توقفت في الطرفة المؤدية إلى المطبخ وسالتني عما أقصد. قلت:

- "أقصد الولد".

- "ماله؟"

- "شكله إيه؟"

قالت في استنكار:

- "الله! الولد أحمد، ابن نورا".

قلت:

- "غريبة".

وأخبرتها أنني غير قادر على تذكر ملامحه. وهي علقت بأنه عيل مثل كل العيال.

- "كان عيان؟"

وهي ردّت في اقتضاب إنه وقع من السطح:

"كان يلعب بالطيارة".

وراحت تسبّ الطائرات ومن اخترعها وهي تضع أمامي طبق الملوخية والبادنجان المخلل والرغيف الذي سخّنته على البوتاجاز ووضعت في الكيس البلاستيك حتى يحتفظ بحرارته ويظلّ طريقا. وقلت:

- "لازم أعزي والده".

وهي قالت غن الرجال كانوا يحملونه لأنه لم يستطع الوقوف على قدميه وإن الشارع كله قدّر موقفه - مع أنه مدمن بانجو - عندما قال للضابط إن الولد وقع من بلكونة بيتهم حتى لا يتسبّب في مشكلة لأم محسن. لم أفهم أبدا معنى هذا الكلام الذي كانت تقوله بطريقتها التي اعتادت أن تصيبي بضيق الخلق. ولكنني استطعت أن ألتصم كلامها على بعضه وأفهم منه أن الولد كان يلعب بالطائرة على سطح الست أم محسن في أول الشارع عندما تراجع بظهره ووقع في حوش البيت. وما إن اتّضحت الصورة في ذهني حتى قلت لها:

لم تكن تنطقها في حزن أو في صيغة النداء، ولكنها كانت تصيح بها كأنها تُجيب على أحد يسألها عن اسمه. أما في النهار فإنني كنت أرى الأولاد يأتون من هنا أو هناك. يغادر الواحد منهم بيته ويتجه إلى الشجرة الحديدية يتناول قلة يشرب منها وهو يتطلع إلى البلكونة العالية ويعود إلى بيته.

Матн юзасидан топириқлар:

1. Матндаги янги сўзларни ўзлаштириб, улар ёрдамида уни ўқинг ва таржима қилинг.
 2. Матннинг мазмунини сўзлаб беринг.
 3. Қўйидаги нарчадан сифатдошларни ажратиб олинг ва уларни гапдаги вазифаларини аниқланг.
- عندما عدت من عملي عصرا ودخلت الشارع شعرت بان شيئا ما قد حدث. كان الصمت واضحا. الأولاد الذين اعتادوا اللعب والصياح اختفوا تماما وحلت عتبات البيوت من النسوة اللاتي اعتدن الجلوس أمامها المر الذي جعل الشارع يبدو أكثر اتساعا. تقدمت وأنا ألاحظ حركة غير عادية أمام المنزل المجاور لمسكني، وعندما عبرته رأيته أن الباب مفتوح على الناحيتين وبعض الأغراب يقفون في الحوش من الداخل. صعدت السلام في طريقي إلى الشقة وأنا أفكر بان السيدة العجوز التي اعتادت الجلوس في الشمس لا بد ان الله قد توفاهها. ضغطت الجرس وما إن فتحت لي زوجتي حتى سألتها من باب التأكد وهي قالت:
- "الولد "أحمد"، ابن نورا".

1. Ўзлаштирилган янги сўз ва ибораларни “Чархпалак” технологияси ёрдамида текиширинг (ушбу технология ҳақида маълумот иккинчи иловада берилган).

Фойдаланилган адабиётлар:

1. Абдужабборов А. Араб тили. –Т.: Тошкент ислом университети, 2007.
2. Иброҳимов Н.И, Юсупов М. Араб тили грамматикаси.-Т.: Ўзбекистон миллий энциклопедияси, 1997.
3. Мустафо ал-Ғалайний. Жамиъу- д- дуруси- л-арабияти. – Қоҳира, 2007.
4. Иброҳим Аслан “Сабилун ли-с-сиғар”. –Қоҳира, 2003.
5. Баранов Х.К. Арабско-русский словарь. – М.: Русский язык, 1985.

8-МАВЗУ. АРАБ ТИЛИДА ЗАИФ ФЕЪЛЛАР

Дарснинг мақсади:

1. Заиф феъллар ва уларнинг турлари ҳақида қисқача маълумот бериш, талабанинг дарсда олган назарий билимларини мустаҳкамлаш.

2. Талабани нотаниш матнни мустақил ўқиб, таржима қилишга ўргатиш. Матндан заиф феълларни топиб, уларни таҳлил қила олиш кўникмасини текшириш.

Таянч сўз ва иборалар: иллатли ҳарф, тўғрига ўхшаш, ажваф, ноқис феъл, дифтонг, كان مدركا, عاود النباح, عمق البحر, وجرى بها, ما كاد يقترب, وجرى بها مبتعدا, مبتعدا.

Агар феъл ўзакларидан бири “алиф, вов, йой” каби касал ёки иллатли ҳарфлардан иборат бўлса, бундай феъллар касал ёки заиф феъл деб аталади.

Бундай феълларга хос жиҳат шундан иборатки, касал ҳарфлар ўз атрофидаги унлилар таъсирида ўзгариб кетиши, ҳатто тушиб қолиши ҳам мумкин. Чунки вов ва йой сингари касал ҳарфлар тўлақонли ундош бўлмай, ундош ва унли ўртасидаги бир товушдирлар. Иллатли вов ва йой товушларига таъсир кўрсатувчи унлилар ичида энг кучлиси “а” унлиси ундан кейин “и” ва ниҳоят “у” туради. Бу қисқа унлилар билан келаётган заиф товуш бирикмаси кўпинча бирор чўзиқ унлига айланиб кетади. Қайси чўзиқ унлига айланиб кетиши заиф вов ва йой қайси унлилар қуршовида турганига боғлиқ. Бундан “ай, ав” дифтонглари мустаснодир.

Заиф ҳарфлар феълнинг қайси ўзагини ташкил қилишига қараб заиф феъллар уч туркумга бўлинади:

1. Тўғрига ўхшаш ёки солимсифат феъллар. Бундай феълларнинг биринчи ўзак ҳарфи вов ёки йойдан иборат бўлади.
2. Бўш ёки ажваф феъллар. Булар иккинчи ўзак ундоши вов ёки йойдан иборат бўлган феъллар.
3. Ноқис феъллар. Агар феълнинг учинчи ундош ҳарфи вов ёки йойдан иборат бўлса, бундай феъллар ноқис феъллар деб аталади.

وقد توقف الـوولف عن هزّ ذيله ثم انطلق يغرز قوائمه الأربعة الرفيعة في الكتبان ويجتازها في حماس، حتى وصل إلى شاطئ البحر وهو يلهث، ثم اندفع يخوض في الماء.. لطمته الأمواج البيضاء القادمة من قلب البحر، وغمرته مياهها وغطته، ولكنه كان يخلص رأسه المدببة ويرفع أنفه إلى السماء كأنه يلعب لعبة..

كان الشاطئ في ذلك المكان خاليا تقريبا، ليس ثمة إلا قارب مهجور على الشطّ، وحفنة من الصيادين مشغولون في صيد القواقع. وقد أخذ الـوولف يحوم حولهم محاذرا في البداية، وهو يهزّ جسده لينفض عنه الماء، ثم بدأ يحوم مقتربا وهو يراقب طريقتهم غي العمل.. وحين تدفقت على الشطّ حبات أمّ الخلول الرصاصية، دسّ الـوولف أنفه فيها ليتعرّف عليها.. فأزاحه بعيدا بقدمه واحد من الصيادين.. فلوى الـوولف وجهه المدبّ نزجرا.. ثم أدار لهم مؤخرته وراح يسرح بعينه العميقتين في الشاطئ..

في عمق البحر البعيد كان سطح الماء الأخضر يشرب من السماء زرقتها فيبدو.. غلمقا.. وكلما اقترب من الصحراء يصفرّ لونه، ويعلو موجه فيرغي ويزيد.. حتى يصل رقرقا إلى الشاطئ الرملي فيوشيه بدانتيلاً من نديفه الأبيض...

ووقف الـوولف يراقب التحام الماء بالرمل ويداعبه بأقدامه. كلما انزاح الرمل تحت الماء وانغrust قوائم الـوولف فيه، خلّصها وهو متعب، وقفز بعيدا عن الشاطئ...

وقد جاءت كرة المطاط من الخلف وسقطت أمامه على الماء فاندلع ناحيتها وأخذ يتعرّف عليها بفمه. ثم قضمها فانفلتت منه. فمضى يتابعها.. لكنّ الرجل جاء وأخذ الكرة وضربها بمضربه للمرأة التي يلاعبها على البعد..

كان الرجل يرتدي مايوها أحمر- وجسده مغطّى بالشعر.. وعلى عينيه نظارة شمس سوداء كبيرة.. وكانت المرأة ترتدي شورتا من الكتّان الأبيض.. وبلوزة خضراء.

ولم تكن المرأة تجيد لعبة الراكات على الإطلاق لكنها كانت تحب ما تعطيه لها من الحرية لتحرك ساقيهما في وضوح النهار في ذلك الشاطئ شبه الخالي، وفي تلك الأيام من أخريات الصيف.

ضربت الكرة بمضربها ضربة فانحرفت العادة وذهبت بعيدا..

22-ماشك. Қўйидаги феълларнинг турини аниқланг:

ажаф феъл — сар — иккиланган феъл

- قَالَ (٢) لَقِيَ (٣) جَاءَ (٤) سَوِيَ (٥) أَوَى (٦) وَطِئَ (٧) رَمَى (٨) قَرَأَ (٩) أَمَرَ (١٠) أَتَى (١١) أَبَ (١٢) يَسَ (١٣) يَتَمَ (١٤) جَرَوْ (١٥) مَسَ (١٦) ثَارَ (١٧) يَسِرَ (١٨) دَنَا (١٩) خَافَ (٢٠) بَكَى (٢١) فَأَذَ (٢٢) يَقِظَ (٢٣) حَبَّ (٢٤) وَصَلَ.

23-ماشك. Қўйидаги гапларни ўзбек тилига таржима қилинг:

- (١) كانت الغرفة و سخة. (٢) كان زميلي مريضاً. (٣) كانت جامعتنا مليئة بالكلبو. (٤) كان الجوصافياً. (٥) كان الكيار ماهراً. (٦) كانت السيارة قديمة. (٧) كانت أخت جارنا النجار كويلة القامة و حسنة الوجه. أما الآن فهي عجوز. (٨) كانت بدلة أستاذنا القديمة زرقاء اللون. (٩) — هل كان أخوك الأكبر في بحر؟ — نعم، هو كان في البحر الأبيض المتوسط. (١٠) في وقت الحرب العالية الثانية كان أحمد طالباً في معهد الطب بطشقند. (١١) كنتُ مشغولاً في المساء. (١٢) كان هذا الدرس صعباً جداً. أما ذلك الدرس فكان سهلاً قليلاً. (١٣) كانت عمة صديقي مدرسة الأدب الأوزبكي في كليتنا. (١٤) كنتُ منذ عدة أيام في قبول رئيس جامعتنا. (١٥) كان أبي ذلك الوقت مهندساً في مصنع من مصانع مدينتنا. (١٦) هل كانت أهلك موظفة في الوزارة؟ (١٧) كنا سعداء برؤياكم.

24-ماشك. Қўйидаги текстни ҳаракатларини қўйиб ўқинг ва ўзбек тилига таржима қилинг:

النص الغامض

الـوولف

صبري موسى

أخذ الكلب الكبير الـوولف يهزّ ذيله ثم عاود النباح دون أن يعني بنباحه أحدا.. كان ينبج في الأرض الرملية الخالية، حيث لا إنس ولا جان يمكنه التواجد في تلك الساعة المتأخرة من الصباح حيث يشتدّ القيظ.. لعله كان مدركاً طول الوقت أنه ينبج في لا أحد، وإنما يستمرّ في النباح ليُزيل عن نفسه الشعور بالتوحّد.. فقد كان الصيف في ذلك المكان موحشاً فعلا... كَثبان من الرمال وراء كَثبان.. وهناك على البعد البعيد يظهر السراب الذي يضم في باطنه البحر..

وقالت الفتاة: إن الكلب ييكي..

كانت تسيل من عيني الوولف دموع حقيقية.

شعر الشاب الجاد بالحجل ففكر أن يعيد الكرة للكلب، لكنه ما كاد يقترب حتى نهض الوولف من مكانه في خوف، ثم تراجع مبتعدا، واستدار عائدا تجاه الصحراء دون أن ينظر خلفه.

Матн юзасидан топшириқлар:

1. Матндаги янги сўзларни ўзлаштириб, уни таржима қилинг.
 2. Матндан заиф феълларни топиб, уларнинг турларини аниқланг.
 3. Матннинг мазмунини сўзлаб беринг.
 4. Матнни "Лойиҳа" технологияси ёрдамида мустаҳкаланг (биринчи иловага қаранг).
 5. Қўйидаги парчанинг давомини сўзлаб беринг:
- كان كل شيء على الشاطئ يبدو ضاحكا.. وقد مضى الوولف هنا وهناك، فعثر على امرأة ترتدي بيكيني منقوشا بالزهور ممددة على الرمال وقد غطت وجهها.. فمضى يدور حولها وهو يهز رأسه وذيله، فرفعت المرأة الغطاء عن وجهها وابتسمت له مرحبة.. لكنه استدار مسرعا يرقب الكرة وهي تروح وتجيء بين الفتى والفتاة.. وعندما انخرفت الكرة ناحيته، عن له أن يلعب معهما، فأخذ الكرة بين أسنانه وجرى بها، ثم وقف بعيدا كأنه يدعوها أن يأتي احدهما ويأخذها.. فأتجه الشاب ناحيته.. وحين اقترب حملها الوولف بين أسنانه وجرى بها مبتعدا عن الشاب كأنه يحاوره.. فضحكت الفتاة. واستبد الحماس بالشاب الجاد فمضى يطارد الوولف والبولف يراوغه، فيبطئ حتى يلحق به الشاب ثم يقفز وينقلب منه.. فتضحك الفتاة بمرح..
- وسخن الدم في عروق الشاب المتحمس من الغضب فاحتد في المطاردة.. وقد اعجبت الوولف تلك اللعبة، وأعجبت الفتاة أيضا، لدرجة أن الكلب كان يمكنه الاختباء خلفها من الشاب الذي يجده في مطاردته..!
- وشاعت في الشاطئ روح المرح.. لكن الشاب الكثيف الشعر اندفع فجأة ثم صوب مضربه إلى الكلب وأطلقه بحركة مفاجئة فأصابه في إحدى قوائمهم.
- وقد عوى الوولف متألما فانطلقت كرة المطاط من فمه.. فأخذها الشاب وعاد جادا غلى الفتاة ليواصل اللعب وعلى وجهه ابتسامة النصر..!
- لكن الفتاة كانت ذاهلة والشاطئ أيضا كان ذاهلا..
- والبولف قبع على الرمال يتحسس قائمته المضروبة بفمه ويطلق أنينا خافتا..

Фойдаланилган адабиётлар:

1. Иброҳимов Н.И., Юсупов М. Араб тили грамматикаси. –Т.: Ўзбекистон миллий энциклопедияси, 1997.
2. Орифхўжаев Н.М. Араб тили дарсларида ўқув ўйинларини татбиқ этиши бўйича тавсия ва намуналар. –Т.: ТошДШИ, 2004
3. Сабри Муса "ал-Вулф". –Қоҳира, 2003.
4. Баранов Х.К. Арабско-русский словарь. –М.: Русский язык, 1985.

9-МАВЗУ. ТЎҒРИГА ЎХШАШ ФЕЪЛЛАР

Дарснинг мақсади:

1. Тўғрига ўхшаш феъллар ҳақида қисқача маълумот бериш ва улар замонларда тусланганида, феъл таркибида учрайдиган ўзгаришлар борасида талабанинг дарсида олган назарий билимларини амалда қўллай олиш кўникмасини ҳосил қилиш.

2. Талабани нотаниш матни мустақил ўқиб, таржима қилишга ўргатиш. Матндан тўғрига ўхшаш феълларни топиб, уларни таҳлил қила олиш кўникмасини текшириш.

Таянч сўз ва иборалар: тўғрига ўхшаш феъл, ҳосила боблари, لا بد أنه , مصدر الصوت , وكونت دائرة , بسخوته , لم يراحه , لا ترى على المقعد , يجد , في وضع النهار , ناعم طري

Биринчи ўзак ҳарфи вов ёки йойдан иборат феъл тўғрига ўхшаш феъл деб аталади. Бундай феълнинг тўғрига ўхшаш деб аталишига сабаб қуйидагилардан иборат:

1. Тўғрига ўхшаш феъл ўтган замонда тусланганида худди тўғри феъл сингари тусланади. Масалан: يَسْتُ وَعَدْتُ ва ҳ.к.

2. Тўғрига ўхшаш феълдан ҳосил қилинадиган сифатдошларнинг аниқ ва мажҳул даражаси ҳам, бошқа исмлар ҳам худди тўғри ўзакли феъллардан ҳосил қилинадиган сифатдош ва исмлар сингари бўлади.

Масалан: وَصَلَ - وَاصِلٌ - مُوصِلٌ.

Айни чоғда тўғрига ўхшаш феъллар, айниқса биринчи ўзак ҳарфи вовдан иборат бўлган феъллар тўғри феъллардан бир қатор фарқ ҳам қилади. Масалан, бундай феълнинг ўрта ўзак ҳаракати касра бўлса, уни ҳозирги-келаси замонда тусласак, иллатли биринчи ўзак ҳарф вов тушиб қолади. Масалан: (и) - اَصِلُ - تَصِلُ وَصَلَ ва ҳ.к.

Яна шуни ҳам унутмаслик керакки, юқоридаги каби феълларни мажҳул даражада тусласак, иллатли ўзак вов тушиб қолмайди, балки ёзувда сақланиб қолиб ўзидан олдинги дамма ҳаракати билан чўзиқ “у” унлисига айланади. Масалан: وَجَدَ - تَوَجَدَ - يُوجَدُ .

Араб тилида бир қатор вов билан бошланадиган лекин ўрта ўзагининг ҳаракати касра бўлмаган феъллар ҳам борки, улар ҳозирги-келаси замонда тусланганида иллатли ўзаклари тушиб қолаверади.

Масалан: وَقَعَ (a) - تَقَعُ; - وَدَعَ (a) - يَدَعُ .

Заиф ўзак вовнинг тушиб қолиш ҳодисаси фақат нотўғри феълнинг ҳозирги-келаси замон аниқ даражасидагина эмас, балки унинг шарт ва истак майлларида ҳам учрайди. Чунки, бу майллар ҳозирги-келаси замон аниқ даража асосида ҳосил қилинади. Масалан: لم يَلِدْ . Заиф ўзак ҳарфлари иштирокидаги товуш бирикмаларининг ўзгариб кетиш ҳолати, феъл асосида ясалган отларда ҳам учраб туради.

Масалан: وَزَنَ - مِوَزَانٌ - مِيزَانٌ وَرَثَ - وَارِثٌ - مِوَرَاثٌ - مِيرَاثٌ .

25-машқ. Луғатдан тўғрига ўхшаш феълларни топинг, уларни ўтган ва ҳозирги-келаси замонда тусланг. Феъл ўзагида содир бўладиган ўзгаришларни тушунтириб беринг.

26-машқ. Қуйидаги сўзларнинг ўзагини аниқланг ва уларни луғатдан топинг:

متصل، سمة، إيجاد، اتضاح، ميلاد، استيعاب

27-машқ. Қуйидаги текстни ўқинг ва ўзбек тилига таржима қилинг:

النص التاسع

المقعد الساخن

حنان الشيخ

لا يفكر إلا في ان قدميه منهكتان وأن أحدا من الرجال لم يراحه على الجلوس كما هي العادة. كان أسرعهم في الاستيلاء على هذا المقعد الذي شغل فجأة إذ لم تستعد المرأة كمعظم النساء لتهيئة أمر نزوها قبل وقت.

ما إن استوى على المقعد حتى شعر بسخوته: إنما سخونة لا دخل بها للشمس التي كانت تلسع الباص وتمتد في أرجائه مخترة هيكله الميكانيكي ونوافذه وتصب حرارتها على كل ما فيه.

Матн юзасидан топшириқлар:

1. Матнни ҳаракатлаб ўқинг ва таржима қилинг.
2. Матннинг мазмунини сўзлаб беринг.
3. Матндан тўғрига ўхшаши феълларни топинг ва уларни ўтган ва ҳозирги келаси замонда туслаганда қандай ўзгаришлар юз беришини тушунтириб беринг.
4. Матн юзасидан саволлар тузинг.
5. Жадвалда берилган жумлаларни матндаги кетма-кетлиги асосида рақамлаб, уларни керакли устунга ёзинг.

№	Jumlalar	Talaba javobi	To'g'ri javob
1.	وإذا به يسترجع دائرة العرق التي امتدّت تحت إبطي الراكبة وكونت دائرة كبركة ماء..		
2.	"أليس لديك أخوات تحشى على عرضهن		
3.	.. اين شرفك تتعدّى على امرأة شريفة.		
4.	والسخونة تمتدّ إليه من المقعد.		
5.	تمرّ بخياله صورة أمّه وشقيقاته وهنّ يحاولنّ قهوية المقاعد قبل ان يجلسن عليها، إما بتلويح أكفهن فوقها حتى يطرذن آثار من جلس عليها من قبل، وإما بقلب وسائد المقعد رأساً على عقب.		
6.	لا يمكن أن يكون هو المعنى بهذا الغضب الوحشي لا يمكن لأمهر المنجمين أن يكشف عمّا يفكر ويشعر به الآن.		
7.	لا يفكرّ إلا في ان قدميه منهكتان وأن أحدا من الرجال لم يزاحمه على الجلوس كما هي العادة.		
8.	كان أسرعهم في الاستيلاء على هذا المقعد الذي شغل فجأة إذ لم تستعدّ كمعظم النساء لتهيئة أمر نزولها قبل وقت.		

والسخونة تمتدّ إليه من المقعد. تمرّ بخياله صورة أمّه وشقيقاته وهنّ يحاولنّ قهوية المقاعد قبل ان يجلسن عليها، إما بتلويح أكفهن فوقها حتى يطرذن آثار من جلس عليها من قبل، وإما بقلب وسائد المقعد رأساً على عقب. وكانت شقيقته تعلّق بقرف كلما انتفدها على وسوستها هذه: من يدري ماذا يترك الجالس من آثار لا ترى على المقعد. دفع غريب تصحبه رطوبة تكاد تنفذ إلى بنطلونه، لا بدّ أن فخذني المرأة احتكتنا بالبلاستيك. وتركناه دبقاً هكذا.. وإذا به يسترجع دائرة العرق التي امتدّت تحت إبطي الراكبة وكونت دائرة كبركة ماء.. فيفكرّ بالمنبع، باللحم هناك الذي لا بدّ أنه ناعم طريّ.

يجد الرجل نفسه متململاً قليلاً ويفرد كل نفسه على المقعد حتى يجعل تاسخونة تخترقه وتصل إلى أعضائه. ثم يدي راحة يده من أنفه التي لا بدّ أن عطر المرأة قد انتقل إليها من إمساكه عفواً بجديد المقعد قبائله. وهكذا وجد الرجل نفسه عاجزاً عن مفارقة المقعد رغم توقف الباص عند محطة نزوله. فبقي مسترسلاً متممياً لو تسنح له الفرصة حتى يلتقي بامرأة كما يصورها خياله الآن في هذا البلد المترمّت.

كلما أسرع الباص أسرع بخياله لا يعكّره سوى أصوات الركاب من حين إلى آخر تحتلّط بأغنية تنبعث من المذياع.. إلى أن سمع بداية معركة كلامية قطعت عليه أفكاره ومشاعره: ألا تخجل أيها القواد.. أيها النذل.. أيها المعتوه.. أيها البربري.. أيها السوقي.. أيها الكافر ألا تخجل.. الصوت يقترب لا.. لا يمكن أن يكون هو المعنى بهذا الغضب الوحشي لا يمكن لأمهر المنجمين أن يكشف عمّا يفكرّ ويشعر به الآن. لكنه التفت بحركة فضوله إلى مصدر الصوت الذي كاد يلصق بأذنه لتواجهه لكمة عنيفة هزّ رأسه وتجعل أذنيه تصفران وأنفه يتزف وقلبه يشهق. يعود الصوت الحشن يصيح بشائق الباص يامرّه بالتوقف. ولا يدري الرجل كيف دفع. كيف ارتطم وجهه بصفيح الباص. كيف تدرج. كيف ارتطم على الأرض فوق التراب حيث تكوّم الرجال يزيدون من ضربه وركله كلما ارتفع الصوت الأجنس: "أليس لديك أخوات تحشى على عرضهن.. اين شرفك تتعدّى على امرأة شريفة. تدنّس عرضها في وضع النهار.

9.	كيف تدرج. كيف ارتطم على الأرض فوق التراب حيث تكوّم الرجال يزدون من ضربه وركله كلما ارتفع الصوت الأجرش:	
10.	إلى أن سمع بداية معركة كلامية قطعت عليه أفكاره ومشاعره: الصوت يقترب لا..	
11.	تدّس عرضها في وضح النهار.	
12.	ما إن استوى على المقعد حتى شعر بسخوته لا دخل لها للمشمس التي كانت تلسع الباص وتمتد في أرجائه مخترة هيكله الميكانيكي ونوافذه وتصب حرارتها على كل ما فيه.	

Фойдаланилган адабиётлар:

1. Халидов Б.З. Учебник арабского языка. –Т.: Ўқитувчи, 1981.
2. Талабов Э. Араб тили. –Т.: Ўқитувчи, 1994.
3. Мустафо ал-Ғалайиний. Жамиъу-д-дуруси-л-арабияти. –Қоҳира, 2007.
4. Ҳаннан аш-Шайх “ал-Мақаду-с-саҳин”. –Қоҳира, 2003.
5. Баранов Х.К. Арабско-русский словарь. –М.: Русский язык, 1985.

10-МАВЗУ. БЎШ ФЕЪЛЛАР

Дарснинг мақсади:

1. Араб тилида бўш феъллар ҳақида маълумот бериш ва талабанинг дарсда олган билимларини янада мустаҳкамлаш.

2. Нотаниш матнни ҳаракатлаб ўқиш ва уни тўғри таржима қилиш кўникмасини ҳосил қилиш. Янги ўзлаштирган сўз ва ибораларини амалда қўллаш малакасини ошириш.

Таянч сўз ва иборалар: ажваф феъллар, ёпиқ бўғин, сукун ҳаракати, *ما زالت, تبدو عاشقة للحياة حتى راح صوتها, وكانت قد درست, المرأة الوحيدة*

Агар феъл ўзагининг иккинчиси вов ёки йой заиф ҳарфларидан иборат бўлса, бундай феъллар бўш, араб тилида эса ажваф феъллар деб аталади. Бўш феъллар ўтган замонда тусланганида ҳам ҳозирги-келаси замонда тусланганида ҳам бир қатор фонетик ўзгаришлар содир бўлади. Агар иккинчи ўзак ундош бўлган вов ёки йой ҳарфи “-ава-”, “-ави-”, “-аву-”, “-айа”, “-айи-”, “-айу-” товуш бирикмалари таркибида келса ва учинчи ўзак ундош билан бўғин ёпилмаса, юқоридаги товуш бирикмалари чўзик “а”га айланади ва алиф билан ёзилади. Масалан: *قالَ - айтмоқ, سَارَ - бормоқ.*

Агар учинчи ўзак ундош билан бўғин ёпилса, яъни у сукун ҳаракатини олса, иккинчи ўзак ундош ва ундан олдинги қисқа “а” тушиб қолади. Масалан: *خَوَفْتُ - خِيفْتُ, قُلْتُ - قَلْتُ.*

Ажваф феълларнинг мажхул нисбатидаги “-уйи-”, “-уви-” товуш бирикмалари чўзик “и”га ўзгаради. Масалан: *قِيلَ - айтилмоқ, дейилмоқ.*

Ажваф феълларнинг бири *كان* феълидир. *كان* феълининг маъноси “бўлмоқ”дир. Бу феъл ўзбек тилидаги каби араб тилида ҳам икки вазифани бажаради. Булар:

1. Мустақил феъл вазифасини бажаради.

Масалан: *امسِ كُنْتُ فِي الْقَارِيَةِ* – Мен кеча қишлоқда бўлдим.

2. От ёки сифат билан бирга келиб, ўтган ёки келаси замонда турган қўшма феълнинг ёрдамчи феъли вазифасини бажариб

келиши мумкин. Бунда бу феъл билан келган от ёки сифат ноаник ҳолатда, тушум келишигида келади.

Масалан:

كَانَ الطَّالِبُ مَرِيضًا - Талаба касал эди.

كَانَتْ فَاطِمَةُ طَالِبَةً - Фотима талаба бўлган эди.

كُنَّا تَالِمِيذًا - Биз ўқувчи бўлган эдик.

28-машқ. Луғатдан 5-6 та бўш феълларни топинг, уларни ўтган ва ҳозирги-келаси замонда тусланг. Феъл ўзагида содир бўладиган ўзгаришларни тушунтириб беринг.

29-машқ. Қуйидаги гапларни араб тилига таржима қилинг.

Ватан - сен туғилган ва оиланг билан яшаётган шаҳарингдир. Мен жуда қўп мамлакатларга бордим, аммо Ватанимиздек азиз ва чиройли жойни топмадим. Унинг отаси иккинчи жаҳон урушида илгари трактор заводида инженер бўлган. Майдон одамлар билан тўла эди. Опам тиббиёт институтида талаба бўлган. Мен билан кутубхонага боришни ҳоҳлайсанми? Ўша шифохонанинг врачлари жуда маҳоратли аёл эди. Дўстимнинг аммаси факультетимизда ўзбек тили ва адабиёти ўқитувчиси бўлган.

30-машқ. Қуйидаги текстни ўқинг ва ўзбек тилига таржима қилинг:

النص العاشر

نساء الصمت

نعمات البحيري

آخر الشتاء بدت الريح مثل طلقات رصاص، رغم هذا ما زالت لا تضمر شرا للشتاء والبشر، فتعمل وتفرح وتترك شعرها للريح وتغني.

في الصباح تخرج إلى عملها وبين شفتيها بقايا أغنية "يا حلو صبح يا حلو طل" .. قبل ذلك تلقي حقيبتها جانبا وتسقي نباتات الشرفة والبساطة وهي تغني، ثم تنزل على الدرج، وتحطم أضلاع الكسل وهي تغني.

وحين تسمعها بقية الجارات، عبر الجدران الصماء والأبواب الموصدة بإحكام وشخير الأزواج الذي يلتهم البدايات الطازجة للصباح، كنّ يسمعنها عبر رائحة الطبخ المغلي وزعيق الأزواج، ذلك الذي يلتهم هذه ما بعد الظهيرة. ويسمعنها مثل قطع مشتت كل مساء، وظلال العمارات مثل وحوش تتأهب للانقضاض.

وعبر نوافذ السيارات المفتوحة بقدر، يرونها وهي تيسر وحدها لمسافات طويلة، بحثا عن سيارة أتوبيس، غير انها تفعل وهي تبدو عاشقة للحياة.

ورغم رائحة البارافان المستورد، التي تظل بعد خروجهن لساعة وأكثر، تفوح بين جنبات السلم، إلا أنهن كن يدركن في حسرة أنهن البائسات وهي وحدها التي تغني. فكّرت واحدة أن تزوّجها أحباها تخلصا منها، وفكّرت ثانية أن تبذر السلام بقشر موز، بينما فكّرت أخرى أن تجرب مثلها الغناء.

وذات يوم في غيبة الأزواج اجتمعن داخل شقة إحداهن، ورحن يدخن، في شراهة السجائر التي يقتطعنها سرّا من علب الأزواج. بعدها تناولن الشاي والقهوة وسيرة المرأة الوحيدة التي تغني وكان الدخان قد عبّا سماء الشقة بأشكال رمادية مثل قهوجات وهلاوس بصرية. حكّت إحداهن أنما كانت تغني كالتائر الطليق حتى ذلك اليوم الذي تزوّجت فيه. ثم راح صوّتها يتساحب شيئا فشيئا لحساب إيقاع الصمت بين الجدران والأشياء والبشر.

وحكّت ثانية أن زوجها نفسه ظل يشاركها الغناء لوقت طويل بعد الزواج، حتى راح صوّتها يتراجع أمام صوته، فقد صار زوجها يمارس كل الأنشطة الصوتية إلا الغناء. وحكّت ثالثة أن الشمس كانت تنعكس على الزجاج والمرايا عبر النوافذ والشرفات وهي تغني. كانت طيبة وكانت تشعر بالشجن وهي تتحدث مع المرضى وترتّب على جروحهم. وحين أصرّ زوجها ذات شتاء على أن تبقى في البيت حاولت أكثر من مرة أن تجرب صوّتها بالغناء أمام المدفأة الكهربائية ولا من جدوى.

قاطعتها أخرى وهي توصي الجميع بضرورة تناول شيء من البقدونس، لإزالة رائحة السجائر من الأفواه ثم رحن يرتشفن الشاي والقهوة ويستعرضن الآراء حول صوت المرأة الوحيدة التي تغني مؤكدات أنه لا بدّ من البحث عن واحدة ترى الفنجان جيدا..

وحكت ثانية أن زوجها نفسه ظل يشاركها الغناء لوقت طويل بعد الزواج، حتى راح صوتهما يتراجع أمام صوته، فقد صار زوجها يمارس كل الأنشطة الصوتية إلا الغناء. وحكت ثالثة أن الشمس كانت تنعكس على الزجاج والمرايا عبر النوافذ والشرفات وهي تغني. كانت طيبة وكانت تشعر بالشحن وهي تتحدث مع المرضى وترتّب على جروحهم. وحين أصرّ زوجها ذات شتاء على أن تبقى في البيت حاولت أكثر من مرة أن تجرّب صوتهما بالغناء أمام المدفأة الكهربائية ولا من جدوى..

Фойдаланилган адабиётлар:

1. Иброҳимов Н.И, Юсупов М. Араб тили грамматикаси. –Т.: Ўзбекистон миллий энциклопедияси, 1997.
2. Халидов Б.З. Учебник арабского языка. –Т.: Ўқитувчи, 1981.
3. Неъмат ал-Биҳири “Нисаъу-с-сомт”. –Қоҳира, 2003.
4. Баранов Х.К. Арабско-русский словарь. –М.: Русский язык, 1985.

وذاوات يوم في غيبة الأزواج اجتمعن داخل شقة إحداهن، ورحن يدخن، في شراة السحائر التي يقطعنها سرًا من علب الأزواج. بعدها تناولن الشاي والقهوة وسيرة المرأة الوحيدة التي تغني وكان الدخان قد عبّأ سماء الشقة بأشكال رمادية مثل قهويّات وهلاوس بصرية. حكّت إحداهن أنّها كانت تغني كالتائر الطليق حتّى ذلك اليوم الذي تزوّجت فيه. ثم راح صوتهما يتساحب شيئًا فشيئًا لحساب إيقاع الصمت بين الجدران والأشياء والبشر.

قالت واحدة وكانت تبدو بائسة رغم مظاهر الثراء المتبدّية في ثياب وبارفان وذهب، أن صوتهما جميل على نحو ما، وتتمنّى كلما سمعته لو أطالت المرأة من وقت الأغنية. وقالت ثانية، وهي تبذل جهدا في إخفاء جانب من شخصيتها إن صوت المرأة عادي للغاية، ولا يطرب الآذان، غير أن المرأة تحسن اختيار اللحن والظرف والكلام ليشعر البعض أنّه في مسيس الحاجة للغناء.

قالت ثالثة وكانت قد درست لفترة لا بأس بها في أحد المعاهد الفنية إن صوت المرأة الوحيدة لا يحمل أية جماليات وربّما جانبه بعض النشاز ثم قالت وكأنّها تكتب تقريرًا صارمًا اللهجة: كما أنّه يفتقد لهارموني الصوت في مخارج الألفاظ.

و...و... وفي لحظة ارتطام وجيب القلوب وتخبّط الصمت والكلام سمعن المرأة التي تغني وكانت الأغنية ذات شحن، والصوت يراوح بين اللون والصدى..

أنا جليّ برج حمام... هجّ الحمام منه... أنا جليّ برج حمام...

ودون أن يدرين كانت حركة الشفاه في المرايا والزجاج، وهن يجرّبن الصوت في الغناء "أنا جليّ... برج حمام... هجّ الحمام..."

Матн юзасидан топшириқлар:

1. Матндаги янги сўзларни ўзлаштириб, уни таржима қилинг.
2. Матндан бўш феълларни топинг ва уларни ўтган ва ҳозирги келаси замонда тусланг.
3. Матннинг мазмунини сўзлаб беринг.
4. Матн юзасидан саволлар тузинг.
5. Ушбу парчада учраган феъллий жумлаларда эга ва кесим қандай мослашганини тушунтириб беринг.

وذاوات يوم في غيبة الأزواج اجتمعن داخل شقة إحداهن، ورحن يدخن، في شراة السحائر التي يقطعنها سرًا من علب الأزواج. بعدها تناولن الشاي والقهوة وسيرة المرأة الوحيدة التي تغني وكان الدخان قد عبّأ سماء الشقة بأشكال رمادية مثل قهويّات وهلاوس بصرية. حكّت إحداهن أنّها كانت تغني كالتائر الطليق حتّى ذلك اليوم الذي تزوّجت فيه. ثم راح صوتهما يتساحب شيئًا فشيئًا لحساب إيقاع الصمت بين الجدران والأشياء والبشر.

11-МАВЗУ. НОҚИС ФЕЪЛЛАР

Дарсинг мақсади:

1. Араб тилида ноқис феъллар ҳақида маълумот бериш ва талабанинг дарсда олган билимларини янада мустаҳкамлаш.

2. Нотаниш матни ҳаракатини қўйиб ўқиш ва уни тўғри таржима қилиш кўникмасини ҳосил қилиш. Янги ўзлаштирган сўз ва ибораларини амалда қўллаш малакасини ошириш.

Таянч сўз ва иборалар: ноқис феъл, фонетик ўзгариш, ضفاف ما , وفي قلب المثلث كان الكمين , يبقى لا شيء , يخنفي جاره , صوت رشاش الماء , البحيرة . ولا بد أن هذا قد حدث , دام الدليل هناك .

Агар феълнинг учинчи ўзаги вов ёки йой заиф ҳарфидан иборат бўлса, улар араб тилида “ноқис” феъллар деб аталади. Бундай феълларнинг ўтган замонда қуйидаги кўринишлари мавжуд:

Ноқис . لَقِيَ-вазнида , فَعَلَ; دَنَا - دَنَى , بَكَى - بَكَى - بَكَى - вазнида . فعَلّ - вазнида .

Ноқис феълнинг учинчи ўзаги “й” ундошидан иборат бўлса, алиф мақсура билан, “в” ундошидан иборат бўлса алиф билан ёзилади. Бу феъллар ўтган замонда тусланида унча кўп ўзгаришлар содир бўлмади, бўлгани ҳам бўғиннинг очик ёки ёпиқлиги натижасида содир бўлади.

Ҳар уч типдаги ноқис феълларнинг мажхул нисбати бир хил вазнда тусланади:

بَكَى - بَكَى , دَنَا - دَنَا , لَقِيَ - لَقِيَ

Бу мажхул нисбатдаги феълларнинг охириги қисми лақийа феълнинг аниқ нисбатидаги қисми билан бир хил бўлганлиги сабабли, шахс-сонда тусланиши ҳам унинг аниқ нисбати билан бир хил бўлади.

31-машқ. Қуйидаги гапларни араб тилига таржима қилинг:

Мен уни чақирдим, лекин у (киз) мени эшитмади. Биз дам олиш кунини Ғафур Ғулом номидаги истироҳат боғида ўтказдик. Менимча сен ҳеч кимдан қўрқмайсан ва шунинг учун доимо ҳақиқатни гапирасан. Шаҳримизда қурилиш суръати ўсиб бормоқда ва кўплаб янги мактаблар, сайлгоҳлар ва театрлар қурил-

моқда. Эртага ўқитувчимиз буюк шоиримиз Заҳириддин Муҳаммад Бобур тўғрисида лекция ўқийди.

32-машқ. Қуйидаги ноқис феълларни ўтган ва ҳозирги-келаси замонда тусланг:

نَمَا (У), كَفَى (И), بَقِيَ (А)

33-машқ. Қуйидаги текстни ўқинг ва ўзбек тилига таржима қилинг:

النص الحادي العشر

الدليل

محمد المخزنجي

على ظهر قارب نحيف وسط أحراش الغاب عند حافة البحيرة وقفت أراقب ما يحدث. كنت أستعين بمنظار مقرب لأرصد هذه الطريقة من طرق صيد البرّي دون أن أصدّقها.. بدت لي تافهة التدبير وغير معقولة ومنفرة التسمية: "التغريق". ثم إن أنوف الصيادين الذين يقومون بما ذكرتهني بالهكسوس. كنت أعرف أنهم تسلّلوا قديما إلى هذه البقعة واستوطنوا ضفاف البحيرة. وأوحت لي ذكرى "تانيس" الغارقة تحت الماء أمامي بأن شيئا كريها ربما يكرر نفسه. ضحكت ساخرا عندما رأيت الصياد الذي أتابعه يعدّ عدّته.. ربط مطواه من عروقه في خيط يتدلّى من معصمه. وليس طاقة من جلد وريش بطة مخنّطة على رأسه وراح يوغل في الماء.. غطس حتى انفه وبدا وسط البحيرة وكأنّ بطة بريّة تعوم هناك. لكنها بطة ركيكة شديدة الركافة لمن يمعن فيها ولو لحظة.

لاح سرب البط في أفق البحيرة يقوده ذكر البط الدليل. وتقدم السرب كرأس سهم كبير داكن على صفحة السماء الصافية المضيئة، بدا لي كمعنى كوني جليل في انطلاقه، لكنني انقبضت عندما فوجئت به يحيد عن سبجه السماوي ويهبط نحو الماء، نحو الطائر المزيّف العائم. وكنت خافق القلب أن انتظر ائلقط عينا الطائر الدليل جلافة الخدعة. ولا بد أن هذا قد حدث ولو في اللحظة الأخيرة، لكن الدليل لم يتراجع، وأمعن السهم في هبوطه. وفي لحظة سمعت صوت رشاش الماء الذي لامسته أقدام الطيور وبطونها، خطّ السهم على مياه البحيرة متحوّلا إلا مثلث من طيور متزاحمة وفي قلب المثلث كان الكمين.

4. Матнни “Лойиҳа” технологияси ёрдамида мустаҳкамланг (технология ҳақида биринчи иловада маълумот берилган).

5. Жадвалда берилган жумлаларни матндаги кетма-кетлиги асосида рақамлаб, уларни керакли устунга ёзинг.

№	Jumlalar	Talaba javobi	To'g'ri i javob
1.	غطس حتى انفه وبدا وسط البحيرة وكأنّ بطة برّية تعوم هناك.		
2.	على ظهر قارب نحيف وسط أحراش الغاب عند حافة البحيرة وقفت أراقب ما يحدث.		
3.	كانت تكتفي بان يتابع كل منها وجود الدليل، ويتبعه. وما طيراتها في شكل رأس السهم أو تراصها في ذلك المثلث غلا ترتيب آلي يسمح لكل منها بفرجة للإطلاع على الدليل..		
4.	بدت لي تافهة التدبير وغير معقولة ومنفرة التسمية: "التغريق".		
5.	ولم يشدّ الصياد فريسته ليدبحها تحت الماء هذه المرة، لقد أمسك بها مبقيا عليها حية.		
6.	وفي لحظة سمعت صوت رشاش الماء الذي لامسته أقدام الطيور وبطونها، حطّ السهم على مياه البحيرة متحوّلا إلا مثلث من طيور متزاحمة وفي قلب المثلث كان الكمين.		
7.	كنت أستعين بمنظار مقرّب لأرصد هذه الطريقة من طرق صيد الرّيّ دون أن أصدّقها..		
8.	وتقدم السرب كرأس سهم كبير داكن على صفحة السماء الصافية المضيئة، بدا لي كمعنى كوني جليل في انطلاقه،		
9.	ولم يشدّ الصياد فريسته ليدبحها تحت الماء هذه المرة، لقد أمسك بها مبقيا عليها حية.		
10.	كانت الطيور بقرب البطة الخدعة تنبض شاملة صغيرة، وفي لحظة يختفي واحد منها مخلفا بمكانه ثغرة سرعان ما يسدّها تراحم الطيور		

كانت الطيور بقرب البطة الخدعة تنبض شاملة صغيرة، وفي لحظة يختفي واحد منها مخلفا بمكانه ثغرة سرعان ما يسدّها تراحم الطيور وكان الهكسوسي في هذه اللحظة يمد يده خفيفة تحت الماء ويمسك بقدمي أقرب البطات إليه. يشدّها تحت الماء قبل أن تصرخ أو تنتفض ويعالجها بالذبح. ثم يربطها من قدميها مدلاة نازفة في عقدة بالنار حول وسطه. راحت الطيور تتناقض بسرعة. وكنت أعجب كيف لا يريها تناقصها المتفاقم أو تلون المياه من حولها بالدم. ورجّحت أن الهكسوسي في قنصه كان يتعد عن الدليل.

وضح أن الصياد تعمّد إبقاء الدليل إلى النهاية. وكانت الطيور كلما تناقصت تتجه بشكل آلي إلى التراص من جديد، مبقية على شكل المثلث والدليل على رأسه. ورجّح لي أنّها في رحلة طيراتها الطويلة ولحظات عومها لم تكن تتلفت حولها قط. كانت تكتفي بان يتابع كل منها وجود الدليل، ويتبعه. وما طيراتها في شكل رأس السهم أو تراصها في ذلك المثلث إلا ترتيب آلي يسمح لكل منها بفرجة للإطلاع على الدليل.. يراه فيطمئن إلى وجوده. يختفي جاره أو يبقى لا شيء يهم ما دام الدليل هناك. طار، يطير وراءه. وحطّ، يحطّ. ولا بد أن الهكسوسي كان يعي ذلك فيبقى على الدليل. ألم ينتبه الدليل؟

وكيف كان ينتبه الدليل؟ وقد راقبته عبر منطاري طويلا. لم يكن ينظر حوله ولا خلفه. بدا لي أنّه لا ينظر إلا إلى نفسه فقط ما دام يحس بأن هناك طائرا من بني جنسه يتبعه. ولم يكن الطائر الذي بقي يتبعه أخيرا غير طاقية الهكسوسي المختبئ تحت الماء، البطة الركيكة التي انتفضت بصيحة ظفر كامل. ولم يشدّ الصياد فريسته ليدبحها تحت الماء هذه المرة، لقد أمسك بها مبقيا عليها حية. وأي حياة للدليل في قبضة صياد خرج من الماء الدامي منتشيا، وحول وسطه تتأرجح مدلاة من أقدامها المربوطة أجساد بقية الطيور.. السرب الذبيح الذي كان؟!

Матн юзасидан топшириқлар:

1. Матндаги янги сўзларни ўзлаштириб, уни таржима қилинг.

2. Матндан бўш ва ноқис феълларни топиб, уларни шарт ва буйруқ майлларида тусланг.

3. Матн юзасидан саволлар тузинг.

		يشدها تحت الماء قبل أن تصرخ أو تتفرض ويعالجها بالذبح.
11.		لكنها بطة ركيكة شديدة الركافة لمن يعن فيها ولو لحظة.
12.		كنت أعرف أنهم تسللوا قديما إلى هذه البقعة واستوطنوا ضفاف البحيرة.
13.		وكان الهكسوسي في هذه اللحظة يمد يده خفيفة تحت الماء ويمسك بقدمي أقرب البطات إليه.
14.		لكنني انقبضت عندما فوجئت به يجيد عن سبحة السماوي ويهبط نحو الماء،
15.		ثم إن أنوف الصيادين الذين يقومون بما ذكرته بالهكسوس.
16.		نحو الطائر المزيف العائم. وكنت خائف القلب انتظر اتلقت عينا الطائر الدليل جلافة الخدعة.
17.		لاح سرب البط في أفق البحيرة يقوده ذكر البط الدليل.
18.		ورجّح لي أنها في رحلة طيرانها الطويلة ولحظات عومها لم تكن تلتفت حولها قط.
19.		ثم يربطها من قدميها مدلاة نازفة في عقدة بالزئار حول وسطه. راحت الطيور تتناقص بسرعة.
20.		لم يكن ينظر حوله ولا خلفه. بدا لي أنه لا ينظر إلا إلى نفسه فقط ما دام يحس بأن هناك طائرا من بني جنسه يتبعه.

Фойдаланилган адабиётлар:

1. Иброҳимов Н.И., Юсупов М. Араб тили грамматикаси. –Т.: Ўзбекистон миллий энциклопедияси, 1997.
2. Халидов Б.З. Учебник арабского языка. –Т.: Ўқитувчи, 1981.
3. Муҳаммад ал-Махзанжи “ад-Далил”. –Қоҳира, 2003.
4. Баранов Х.К. Арабско-русский словарь. –М.: Русский язык, 1985.

БИРИНЧИ ИЛОВА

“Лойиха” технологияси

“Лойиха” технологияси ёрдамида талабалар битта мавзуга аниқ ва тўғри режа тузадилар. Бунинг учун гуруҳдаги талабалар учга бўлинади. Мавзу бўйича ҳар бир гуруҳ ўзаро келишган ҳолда режанинг биринчи пунктини ёзадилар. Сўнгра, уччала гуруҳ биринчи пункт ёзилган режаларини ўзаро алмашадилар ва яна ҳар бир гуруҳ келишган ҳолда режанинг иккинчи пунктини ёзадилар. Иккинчи пунктни ёзаётганда ҳар бир гуруҳ бошқа гуруҳ ёзган биринчи пунктни инобатга олиши керак. Шундай амални такрорлаган ҳолда, режанинг пунктларини учта ва тўртагача тузиш мумкин. Керакли пунктдан иборат режалар тузиб бўлингандан кейин ўқитувчи гуруҳларнинг сардорига қўлларидagi режани ўқишни тавсия этади ҳамда талабаларга энг аниқ режани танлаш имкониятини беради. Мавзунинг режасини шундай тарзда тузиш асносида талабалар бир-бирларининг фикрларини солиштириб, ўз мақсадларига аниқ етишишлари мумкин бўлади.

ИККИНЧИ ИЛОВА

“Чархпалак” технологияси

“Чархпалак” технологиясини индивидуал ҳамда талабаларнинг сонига ёки муаллимнинг ихтиёрига кўра уч-тўрт гуруҳга бўлиб амалга ошириш мумкин. Қуйидаги жадвални ҳар бир талабага ёки бўлинган гуруҳларга тарқатилади. Улар ушбу жадвалга ўзларининг ёки гуруҳларининг номларини ёзадилар. Сўнгра, ўзбек ва араб тилидаги сўзларни солиштириб бир-бирига тўғри келадиган вариантни танлаб кесишган катакларга, ҳар бир талаба ёки гуруҳ белгиланган вақт мобайнида ўз белгисини қўяди. Белгиланган вақтдан сўнг талабалар жадвални ўзаро алмашадилар ва фикрларини ўзаро солиштириб ҳар бир талаба ёки гуруҳ такроран ўзбек ва араб тилидаги сўзларни бир-бирига тўғри келадиган вариантни танлаб кесишган катакларга яна ўз белгисини қўяди. Жадвал талабаларнинг сони ёки гуруҳларнинг сони қанча бўлса шунча алмашилади ва натижада жадвал ўз эгасига қайтиб келади. Бундай жараён талабаларга фикрларини ўзаро солиштириш имкониятини беради. Муаллим тўғри жавобни эълон қилганда, талабалар ушбу мавзу бўйича билимларини ўзлари баҳолашлари мумкин бўлади.

ا		
Қўлтиқ	Подмышка	إِبْطُ (آبَاطُ)
Қўлтиқ остида	Под мышками	تَحْتَ الْإِبْطَيْنِ
Такаббурлик, кибр-хаво	Гордость, высокомерие	إِبَاءٌ
Ғурур билан, виқор билан	Горделиво	بِإِبَاءٍ
Келмок, бормок, йўл олмок	Приходить, идти, следовать	أَتَى (ي) ، إِيْتَانُ
Таъсир кўрсатмок, таъсир этмок	Влиять (на что - فى)	أَثَرٌ
Кўринмас излар	Невидимые следы	آثَارٌ لَا تُرَى
Меҳнат ҳаққи, мукофот	Плата за труд, награда	أَجْرٌ (أُجُورٌ)
Учун, йўлида	Для, ради (чего-л)	أَجْلٌ مِنْ ...
Кимдир бормиди?	Кто-то был? (ег.д.)	أَحَدٌ كَانَ فِيهِ حَدٌّ؟
Олмок, қабул қилмок,	Брать, предпринимать, принимать	إِتَّخَذَ
Телевизор қаршисида ўтирмак	Сидеть перед телевизором	إِتَّخَذَ مَجْلِسَةً أَمَامَ التِّلْفِزْيُونِ
Ёзнинг охири	Конец лета	آخِرِيَّاتُ الصَّيْفِ
Орқа қисми	Задняя часть	مَوْخِرَةٌ
Кечки, кечиккан	Поздний	مُتَأَخِّرٌ
Бажо келтирмак, бажармок, бошлаб бермок, олиб бормок	1. Исполнять, выполнить 2. Вести (куда, к чему - إِلَى)	أَدَّى

- га олиб борувчи	Ведущий к ...	مُؤَدِّ إِلَى
Бирданига, тўсатдан	И вдруг...	إِذَا وَ إِذَا بـ
Тебранмок, чайқалмок	Качаться, колебаться	تَأَرَّجَحَ
Вишилламак, чирилламак, шовқин солмок	Шипеть, свистеть, шуметь	أَزَّ (а, и), أَزِيْزٌ
Вишиллаш, пишиллаш, чийиллаш, шовқин	Шипение, свист, шум	أَزِيْزٌ
Тинмай гувилламак, тинмай чалинмок	Непрерывно гудеть	أَطْلَقَ أَزِيْزًا مُتَّصِلًا
Қайғули, аламли, ғамгин	Горестный	أَسِيفٌ
Қайғу, дард-алам	Скорбь, горечь	أَسَى
Қайғу-ғам, дард алам	Горе, страдание, драма	مَأْسَاةٌ (مَآسٍ)
Афсусланиб, алам билан, ўкинч билан	С сожалением, с горечью	بِأَسَى
У уни кўйлагининг рангидан танир эди	Она узнавала его по цвету рубашки (ег.д.)	أَصْلَهَا عَرَفْتُهُ مِنْ لَوْنِ الْجَلَابِيَّةِ
Бу кофе яхши эмас	Это (т.е. здесь: кофе) нехорошо (ег.д.)	أَصْلَهَا مِشْ كَوَيْسَه
Ишонч ҳосил қилмок, инонмок, ишонмок (узил-кесил)	Убеждаться (в чем-л - مِنْ), удостоверяться	تَأَكَّدَ
Албатта, шубҳасиз	Конечно, несомненно	بِالتَّأَكُّدِ
Ишонч ҳосил қилиш учун	Чтобы убедиться	مِنْ بَابِ التَّأَكُّدِ
Ишонттирувчи, тасдиқловчи	Уверяющий, подтверждающий	مُؤَكِّدٌ
Кўникмок, дўст бўлмак, севмок	Привыкать, дружить, любить	أَلَفَ (а), أَلِفٌ

Хонаки, одатий	Домашний, привычный	أَلَيْفٌ	
Азоб бермок, ташвиш келтирмок	Причинять боль, страдания	أَلَمٌ، يُؤْلِمُ (4)	أَلَمٌ
Огрикка чидамок, азобланмок	Переносить, терпеть боль, мучиться	تَأْلَمُ	
Еса бўладиган чиганок	Съедобная ракушка, мидия	أُمُّ الْخُلُولِ	أَمٌ
Олдинга, олға	Вперед	إِلَى الْأَمَامِ	
Саводсиз, ўкимаган	Неграмотный	أُمِّيٌّ	
Фитна уюштирмок	Устраивать заговор	تَأْمَرُ	أَمْرٌ
Иш, масала, вазият	Дело, вопрос, обстоятельство	أَمْرٌ (أُمُورٌ)	
У бунӣ ... деб қабул қилди	Он воспринял это как ...	أَخَذَ الْأَمْرَ عَلَى أَنْ	
Буйруқ тарзидаги, амирона	Повелевающий, повелительный	أَمِيرٌ	
Умид қилмок	Надеяться	أَمَلَ (يُ)، أَمَلٌ	
Умид, орзу, қутиш	Надежда, ожидание	أَمَلٌ (أَمَالٌ)	أَمَلٌ
Қўриб чиқмок, қўздан ўтказмок	Рассматривать	تَأْمَلُ	
Ишонч, имон, ихлос,	Вера (напр. в бога)	إِيمَانٌ	أَمِنَ
Инграмок, зорланиш	Стонать	أَنَّ (и, а), أُنِينَ	أَنَّ
Инграш, оҳ-воҳ, нола, ихраш	Стон	أُنِينَ	
Аста инграш, нола қилиш	Тихо стонать	أَطْلَقَ أُنِينًا خَافِتًا	
Худбинлик	Эгоизм	أَنَانِيَّةٌ	أَنَا
Назокат, нафосат	Женственность	أُنُوَّةٌ	أُنْثَى
...га бурун суқмок	Совать свой нос в ...	دَسَّ أَنْفَهُ فِي ...	أَنْفٌ

Тикламок	Возобновлять	إِسْتَأْنَفَ	
Идиш, лаганча	Посуда, сосуд, блюдо	إِنَاءٌ (أَنِيةٌ، أَوَانٌ)	أَنِي
..га тайёргарлик қўрмок	Готовиться (к чему —)	تَأَهَّبَ	أَهَبَ
Кислород	Кислород	أَوْكْسِيجِينٌ، أَوْكْسِجِين	أَوْكٌ
Машина, асбоб-ускуна	Машина, механизм, инструмент	آلة (آلاتٌ)	أُولٌ
Автомат, беихтиёр, машинал	Автоматический, машинный	آليٌّ	
Беихтиёр, ғари ихтиёрий равишда	Автоматически, машинально	بِشَكْلِ آليٍّ	
Етиб келмок, мавриди келмок	Наступать, приходить (о времени)	أَنْ (يُ)، أَوْنٌ	أَوْنٌ
Бир вақтда	Одновременно	فِي آنٍ وَاحِدٍ	
Шарф, рўмол	Шарф	إِيشَارَبٌ (كَاتٌ)	إِيشٌ
Ҳа	Да (ег.д.)	أَيَّوَهُ	أَيُّوٌ
ب			
Баклажон	Баклажаны	بَاذِئْجَانٌ	بَاذٌ
Атир	Духи	بَارْفَانٌ	БАР
Банго (разновидность наркотиков, распространенная на Ближнем Востоке)		بَانْجُو	БАН
Бахтсиз, бечора	Несчастный, бедный	بَائِسٌ	بَاسٌ
Куч-кудрат, қувват, журъат	Могущество, сила, смелость	بَاسٌ	
Ёмон эмас	Неплохой, неплохо	لَا بَاسَ بِهِ	
Қўпгина вақт	Немалый период времени	فَتْرَةٌ لَا بَاسَ بِهَا	

Изламоқ, кидирмоқ	Искать, разыски- вать (кого-что-عن)	بَحَثَ (a), بَحَثَ	بحث
Пароход	Пароход	بَاخِرَةٌ (بَوَاخِرُ)	بخر
Бутунлай қамраб олмоқ	Охватить всецело (кого —)	اِسْتَبَدَّ	بد
Албатта, зарур, шарт	Обязательно, неиз- бежно, необходимо	لَا بُدَّ أَنْ، لَا بُدَّ مِنْ أَنْ	
Бошланмоқ, бошламоқ	Начинаться, начинать	اِبْتَدَا	бд
.... дан бошлаб	Начиная с...	بَدْءًا مِنْ	
Боши, бошланиш, ибтидо	Начало	بِدَايَةٌ	бдр
Шошилмоқ, ўзиб кетмоқ	Спешить, опрелять	بَادَر	
Аллақачон	Давно (ег.д.)	مِنْ بَدْرِي	бдл
Алмашинмоқ, алишмоқ	Меняться	بَادَلَ	
Ўзгармоқ, ўзгариб қолмоқ	Изменяться, меняться	تَبَدَّلَ	бдн
Ўзаро олишмоқ, алмашинмоқ	Обмениваться друг с другом	تَبَادَلَ	
Тўла, йўгон, семиз	Полный, тучный	بَلِيْنٌ	бдн
Туюлмоқ, кўринмоқ	Казаться	بَدَا (y), بُدُو	бдо
Кўрингач, намоён бўлгач	Обнаруживающий- ся, появляющийся	مُتَبَدِّدٌ	
Сочмоқ, тўзгитмоқ	Рассеивать, разбрасывать	بَدَرَ (y), بَدَّرَ	бдр
Сарфламоқ (куч)	Прилагать (напр. усилия)	بَذَلَ (y, и), بَذَلَ	бдл
Важ, далил, баҳона	Оправдание, реабилитация	تَبَرِيرٌ	бр

Чет элда, хорижда	За рубежом, за границей (ег.д.)	مِنْ بَرَّةٍ	
Сипо, камтарин	Невинно, скромно	فِي بَرَاةٍ، بَرَاءَةٍ، بَرَاءَةٍ	бра
Ваҳший, варвар	Варвар	بَرْبَرِيٌّ (بَرَابَرَةٌ)	брбр
Тўқ сарик	Апельсиновый (цвет)	بُرْتُقَالِيٌّ	брт
Менинг юрагим мисол кабутар уяси, уни барча кабутарлар тарк этган. (Мисрнинг жанубий лахжасида битилган машхур қўшиқнинг сўзидан)	«Мое - сердце – голубятня, из которой улели все голуби» (слова из популярной египетской песни на южном диалекте Египта).	أَنَا قَلْبِي بُرْج حَمَام... هَجَّ الْحَمَامُ مِنْهُ	брж
Совук ҳаво, салқин ҳаво	Холод, прохлада	بَرْدٌ	брд
Бироз совук, салқин	Немного холодно (ег.д.)	بَرْدٌ شَوِيهٍ	
Туртиб чиқмоқ, дўппаймоқ	Выступать, выдаваться	بَرَزَ (y), بُرُوزٌ	брз
Шунингдек, ҳамда	Тоже, также (ег.д.)	بِرْضُهُ	брз
Бу ҳам яхши	Тоже хорошо (ег.д.)	أَحْسَنُ بَرْضُهُ	
Яркираш, чакнаш	Сверкание, блеск	بَرِيْقٌ	брқ
Кўлмак	Лужа, пруд	بَرْكَةٌ (بَرْكٌ)	брк
Зинапоя супачаси	Лестничная площадка	بَاسِطَةٌ	бсп
Осон, оддий	Простой, несложный	بَاسِطٌ (بُسْطَاءٌ)	
Шунчаки, бемалол	Просто, запросто	فِي بَسَاطَةٍ	
Табассум қилмоқ, кулимсирамоқ	Улыбаться	اِتَّسَمَ اِتَّسَمَ	бсм

Табассум қилмоқ	Улыбка	إِسْمَامَةٌ	
Табассум қилаётган, кулаётган	Улыбающийся, смеющийся	بَاسِمٌ	
Одам, одамлар	Человек, люди	بَشَرٌ	بشر
Кўрадиган, оптик	Зрительный, оптический	بَصَرِيٌّ	بصر
Ўрдақлар	Утки (собир.)	بَطٌّ	بطّ
Гагаралар	Гагары	بَطٌّ بَرِّيٌّ	
Гагара	Гагара	بَطَّةٌ بَرِيَّةٌ	
Ўрдақ тулуми	Чучело утки	بَطَّةٌ مُحَنَّطَةٌ	
Кўрда пишган картошка	Печеный картофель	بَطَّاطِسُ الْفُرْنِ	
Эркак ўрдақ	Селезень	ذَكَرُ الْبَطِّ	
Имилламоқ, кечикмоқ	Медлить, запаздывать	أَبْطَأَ	بطء
Кечикаётган, узокқа чўзиладиган	Замедляющийся, затяжной	مُتَبَّاطِيٌّ	
Куч-кувват	Мощь, сила	بَطْشٌ	بطش
Ботин, ўрта, ич	Внутренность, середина	بَاطِنٌ	بطن
Оёқнинг кафти	Подошва ступни	بَاطِنُ (بَوَاطِنُ) الْقَدَمِ	
Чикмоқ, тарқалмоқ	Исходить, распространяться	إِتْبَعَثَ	بعث
...дан узок бўлмоқ,	Быть далеким	بَعْدَ (y), بَعْدُ	بعد
Бир-биридан узоклашмоқ	Удаляться друг от друга	تَبَاعَدَ	
... дан узоклашмоқ, йироқлашмоқ	Удаляться, уходить, отдаляться (от – عن)	إِبتَعَدَ	

Йироқлик, олислик, масофа	Дальность, расстояние	بُعْدُ (أَبْعَادُ)	
Узоқлашаётган, йироқлашаётган	Удаляющийся	مُتَبَاعِدٌ	
Озгина, кўп эмас, бироз	Немного	بَعْضُ الشَّيْءِ	بعض
Истамоқ, талаб қилмоқ, хиралик қилиб сўрамоқ	Желать, домогаться	بَغَى (и), بَغِيَ، بَغِيَّةٌ	بغي
Петрушка	Петрушка (ег.д)	بَقْدُونِسٌ	بقد
Доғ, томчи	Пятно, крапинка	بُقْعَةٌ (بُقْع)	بقع
Жой, ер парчаси	Место, участок земли	بُقْعَةٌ (بِقَاعُ)	
Қолдирмоқ, сақламоқ	Оставлять, сохранять	أَبْقَى (إِبْقَاءٌ) – (масдар)	بقي
Қолдираётиб	Оставляя	مُبْقِيًا (مُبْقِيَةٌ) – (жен.р)	
Қолган, қолаётган	Остающийся, остальной	بَاقٍ	
Эртанги, эрта, илк, чиллаки	Ранний	مُبَكَّرٌ	بكر
Ҳўл, нам	Мокрый	مَبْلُولٌ	بلّ
Пластмасса	Пластмасса, пластмассовый	بِلَاسْتِيكٌ	بلا
Ютмоқ, шиммоқ	Проглатывать, поглощать	إِتْلَعَ	بلع
Балкон, болохона, айвони	Балкон	بَلْكُونَةٌ	بلك
Эътибор қаратмоқ	Обращать внимание	بَالَى	بلو
Блуза, ятаксимон устки кийим	Блуза	بُلُوزَةٌ (بُلُوزَاتٌ)	
Янчилмаган кофе	Кофейный зерна,	بُنٌّ	بنّ

(қаҳва)	кофе в зернах		
Соат капгири	Маятник (часов)	بندول (بَنَادِيل)	бндл
Пансион, кичик меҳмонхона	Пансион	بَنَسِيُون	бнс
Бинафша ранг (даги)	Фиолетовый	بَنَفْسَجِي	бнф
Унинг навидан, зотидан	Из его рода, вида	مِنْ بَنِي جَنَسِهِ	бнс
Бўйи етган киз бор	Есть взрослая дочь (ег.д.)	فِيهِ بِنْتُ كَبِيرَةٍ	
Хайратда қолмок	Быть пораженным, изумленным	بَهْتَ (y), بَهْتُ	бһт
Хайратда қолган, лол қолган	Пораженный, изумленный	مَبْهُوتٌ	
Шодлик, кувонч, дабдаба, хашамат, чирой, малохат, латофат	Радость, веселье, великолепие, красота, прелесть	بَهْجَةٌ	бҗ
Шод-хуррам, завкка тўлган	Радостный, ликующий	مُبْتَهِجٌ	
Швейцар, дарвозабон	Швейцар, дворник	بَوَّابٌ	боб
Газ плитаси	Газовая плита	بُوْتَا جَاز (بَاتٌ)	бот
Тумшук (ҳайвон)	Морда (животного)	بُوزُ (أَبْوَا)	боз
Ветеринар	Ветеринар	بَيْطَرِي	бйтр
Чўмилиш кийими	Бикини (купальный костюм)	بِيكِينِي	бйк
Туунтирмак, кўрсатмак	Разъяснять, показывать	بَيِّنَ	
...ган пайтда	В то время как, между тем как	بَيْنَمَا	
Кўрсата туриб	Показывая	مُبَيِّنًا	

ت			
Танис (асотирларга кўра шу кўлда чўкиб кетган қахрамон қиз)	Танис (мифическая египетская героиня, затонувшая по преданию в этом озере)	تَانِيسُ	тан
Изидан бормок	Следовать, идти за кем-л	تَبَعَ (a), تَبِعَ	теб
Эргашмок, кетидан бормок, давом эттирмак	Следить за чем-л, продолжать, следовать	تَابَعَ	
Канал	Канал	تُرْعَةٌ (تُرْعُ)	трع
Чарчатмок, уринтирмак	Утомлять, утруждать	أَتَعَبَ	теб
Чарчаган, ҳориган	Утомленный	مُتَعَبٌ	
Бахтсизлик, мусибат	Несчастье, бедственное положение	تَعَاسَةٌ	теес
Бебахт, бечора	Нечастный, жалкий	تَعِيسٌ (تُعَسَاءُ)	
Тафида (аёл исми)	Тафида (имя собст.жен.)	تَفِيدَةٌ	тед
Арзимас, майдачуйда, бекорчи оддий	Незначительный, мелкий, пустяковый, обыденный	تَافِئَةٌ	теф
Тугатмок, якунламок	Оканчивать, завершать	أَتَمَّ	тәм
Тугатиш, якунлаш, интихо	Окончание, завершение	إِتْمَامٌ	
Тўлиқ, мукаммал (қиёсий-орттирма даража)	Полный, совершенный	تَامٌ (أَتَمُّ — (сравнительно-превосходная степень)	
Ғўлдирамок, тушунарсиз гапирмок	Бормотать, говорить невнятно	تَمَتَّمَ	

Ўша заҳоти, кечиктирмак	Тотчас, немедленно	تَوَّ	تَوَّ
ث			
Бириктириш, ўрнатиш	Прикрепление, установка	ثَبَّيْتُ	ثَبْتُ
Пухта, доимий	Твердый, постоянный	ثَابِتٌ	
Жилмай, силжимай	Неподвижно	فِي ثَبَاتٍ	
Кўкрак	Грудь, сосок	ثَدْيٍ (أُثْدَاءُ)	ثَدْيٍ
Бойлик, мўл-кўллик	Богатство, изобилие	ثَرْوَةٌ، ثَرَاءٌ	ثَرْوَةٌ
Илон, қора илон	Змея, гадюка	ثُعْبَانٌ (ثُعَابِيْنُ)	ثُعْبَانٌ
Тешик, туйнук	Дыра, брешь, проход	ثُعْرَةٌ (ثُعْرَاتٌ، ثُعْرٌ)	ثُعْرَةٌ
Юк, оғирлик	Тяжесть, весь	ثِقْلٌ (أَثْقَالٌ)	ثِقْلٌ
Аста-истамайгина, истар-истамай	Медленно, нехотя, неохотно	مُتَثَقِّلًا	ثَلَثٌ
Учбурчак	Треугольник	مُثَلَّثٌ	
Анави ерда, мавжуд, бор	Там, есть, имеется	ثَمَّ، ثَمَّةٌ	ثَمَّ
Қуйкум, куйка, чўкинди, лойқа	Осадок, отстой	ثُمَالَةٌ	ثُمَالَةٌ
Эгмок, букмок	Сгибать	ثَنَى (ي)، ثَنِيٌّ	ثَنَى
1. Эгаётган. 2. иккинчи	1. Сгибающий 2. Второй	ثَانٍ	ثَانِيَّةٌ (ثَوَانٍ)
Сония, лаҳза	Секунда	ثَانِيَّةٌ	
Иккинчи бор, такроран	Вторично	ثَانِيَّةٌ	ثَانِيَّةٌ
Икки-уч, ва Сиз	Два-три ... и Вы (ег.д.)	إِثْنَيْنِ ... ثَلَاثَةٍ ... وَحَضْرَتِكَ	

ج			
Жакет, камзул (аёл)	Жакет (женский), пиджак	جَاكِيَّةٌ	جَاكِيَّةٌ
Мажбур қилмок, бирор нарсага зўрламок	Вынуждать, принуждать (к чему - على)	أَجْبَرُ	أَجْبَرُ
Пешона, манглай	Лоб, чело	جَبِيْنٌ (أَجْبِيْنَةٌ)	جَبِيْنٌ
Жабҳа	Фронт	جَبْهَةٌ (جَبَاهُ، جَبَّهَاتٌ)	جَبْهَةٌ
Жддийлик, кўрсатмок, ишга жиддий киришмок	Проявлять серьезность, делать что-л. всерьез	جَدَّ (ا/и)، جِدُّ	جَدَّ
Жиддий, муҳим, зарур	Серьезный, важный	جَادٌ	
Вазмин, жиддий, сипо	Степенно, серьезно	جَادًا	
Девор	Стена	جَدْرٌ (جُدْرَانٌ) = جُدَارٌ (جُدُرٌ)	جَدْرٌ
Фойда, наф, манфаат	Польза, выгода	جَدْوَى	جَدْوَى
Бефойда, нафи йўқ	Бесполезно	لَا مِنْ جَدْوَى	جَدْرٌ
Ўзак	Корень	جَذْرٌ (جُدُورٌ)	
Синаб кўрмок, текшириб кўрмок	Пробовать, попробовать	جَرَّبَ	جَرَّبَ
Яра, жароҳат	Рана	جَرْحٌ (جُرُوحٌ، جَرَاحٌ)	جَرْحٌ
Ярадор, яраланган	Ранен (н)ый	جَرِيْعٌ = مَجْرُوحٌ	جَرْدٌ
Чигиртка	Саранча	جَرَادَةٌ	
Бор-йўғи, фақат	Всего лишь, только ...	مُجَرَّدٌ ...	

Хўплаб ичмоқ	Пить глотками	تَجَرَّعَ	جرع
1. Рўй бермоқ, юз бермоқ 2. Қочмоқ	1. Происходить, случаться 2. Бежать	جَرَى (и), جَرِي، جَرَّيَانْ	جرى
Оқизмоқ	Заставить течь	أَجَرَى	
Ривожи, жараён (вокеа)	Течение, ход (событий)	مَحْوَى (مَجَارٍ)	
Икки йил мобайнида	В течение двух лет	فِي مَجَرَى عَامَيْنِ	
Бўғиқ, дағал, дўриллаган	Грубый, хриплый (о голосе)	أَجَشُّ (جَشَاءُ - (жен.р	جشّ
Ажин	Морщина	تَجَعِيدُ (تَجَعِيدُ)	جعد
1. Айлантирмоқ, ўзгартирмоқ; 2. Мажбурламоқ, зўрламоқ	1. Делать, превращать 2. Заставлять, принуждать	جَعَلَ (а), جَعْلٌ	جعل
Титраб кетмоқ, кўрқиб кетмоқ	Вздрагивать, пугаться	جَفَلَ (y), جَفْلٌ، جَفُولٌ	جفل
Хуркиш, чўчиш, кўркиш, ваҳима	Испуг, тревога	جَفْلٌ (جَفَلَاتٌ)	
Қовоклар (кўз ковоғи)	Веко	جَفَنٌ (جَفُونٌ، أَجْفَانٌ)	جفن
Рўйхуш бермай, курук, совуккина	Сухо, грубо	بِجَفَاءٍ	جفو
Буюк, муҳим, улуғвор	Огромный, важный, великий	جَلِيلٌ (أَجَلَاءُ)	جلّ
Эркакларнинг узун кўйлаги ёки ёпинчиксимон аёллар кўйлаги	Джилъаб (мужское одеяние в виде длинной рубахи или женская одежда в виде покрывала)	جِلْبَابٌ (جَلَابِيْبُ)	جلبب

Тери, пўст, пўчок	Кожа, шкура	جِلْدٌ (جُلُوْدٌ، أَجْلَادٌ)	جلد
Дағал, кўпол, тарбия кўрмаган	Быть грубым, неотесанным	جَلِفٌ (a), جَلَافَةٌ	جلف
Совуқ котмоқ, қотиб қолмоқ	Замерзать, застывать	جَمَدَ (y), جُمُوْدٌ، جَمْدٌ	جمد
Жойида қотмоқ	Застыть на месте	جَمَدَ عَلَى مَكَانِهِ	
Қотмоқ, қотиб қолмоқ, қуюқлашмоқ	Застывать	تَجَمَّدَ	
Кўшмоқ, бирга олиб бормоқ, бирлаштирмоқ	Совмещать, объединять (что-л с чем л - نَيْن -	جَمَعَ (a), جَمْعٌ	جمع
Нафосат, гўзал хислатлар	Эстетичность, прекрасные качества	جَمَالِيَّاتٌ	
Рухлар, жинлар	Духи, джины	جَانٌ	جنّ
Қахр, ғазаб	Ярость, гнев	جَنُونٌ	
Четга сурмоқ, бартараф қилмоқ	Откладывать в сторону, устранять	جَنَّبَ	جنب
...дан бўйин товламоқ	Избегать, сторониться	جَانَبٌ	
Бикин, тараф	Бок, сторона	جَانِبٌ (جَوَانِبُ)	
Четга, чеккага (олиб қўймоқ)	В сторону (напр. отложить, поставить)	جَانِبًا	
... билан бирга, ёнма-ён	Рядом с..., наряду с ...	إِلَى جَانِبِ ...	
Ён, ён тараф, чет, чекка қисм	Бок, сторона, край	جَنْبَةٌ	
Чигиртка	Кузнечик	جُنْدُبٌ (جَنَادِبُ)	جندب
Насл, зот, нав, тур	Род, порода, сорт	جِنْسٌ (أَجْنَاسٌ)	جنس

Фунт (Миср пул бирлиги)	Фунт (египетская денежная единица)	جنيه (جَنِيْه)	жение
Зўр бермок, бор кучни бермок	Напрягать усилия	جَاهَدَ	жед
Тайёрламоқ	Готовить (зд. Приданое для невесты)	جَهَّزَ	жез
Хўмрайган, кўнгли тунд	Хмурый, мрачный	مُتَّجِهَمٌ	жем
Сахийлик билан улашмоқ	Щедро наделять (чем-л — بـ)	جَادَ (y), جُوْدٌ	жод
Яхши, аёло бажармоқ	Хорошо, отлично что-л. делать	أَجَادَ	
Яхши, аёло	Хорошо, отлично	جَيِّدًا	
Кўшни бўлмоқ, туташмоқ	Находиться по соседству, примыкать	جَاوَرَ	жор
Кўшни	Соседний	مُجَاوِرٌ	
Кўшни бўлган билан ёнма-ён	По соседству, рядом с...	بِجَوَارٍ = الى جَوَارٍ	жоз
Оширмоқ, хаддан ошмоқ	Превышать, переступать	جَاوَزَ	
Ўтмоқ, енгмоқ	Проходить, преодолевать	اجْتَازَ، اِخْتَبَاَزَ	
У турмушга чикди	Она вышла замуж (ег.д)	اِنْتَحَوَزَتْ	
Очқамок, оч бўлмоқ	Голодать, быть голодным	جَاعَ (y), جَوْعٌ	жوع
Очлик, тўймаслик	Голод, недоедание	جُوعٌ	
Тентирамоқ, айланиб юрмоқ	Бродить, прогуливаться	تَجَوَّلَ	жол
Олиб келмоқ, келтирмоқ	Приносить (ег.д.)	جَأَبَ (и), جَيَّبَ	жиб
Чўнтак	Карман	جَيْبٌ (جَيُّوبٌ)	
Мен уни черковдан	Я принесла ее от	جَبْتَهَا مِنْ قُدَّامِ	

олиб келдим	церкви (ег.д)	الكنيسة	
ح			
Севмоқ, суймоқ	Любить	أَحَبَّ	жб
Дона, арзимаган нарса	Небольшая часть, штука, малость	جَبَّةٌ (جَاتٌ)	
Кўз қорачиғи	Зрачок	حَبَّةُ الْعَيْنِ	
Истасанг	Если хочешь (ег.д)	لَوْ تُحِبُّ	
Зиёратчи, ҳожи	Паломник, хадж (форма обращения к мусульманину, совершившему хадж или пожилому человеку)	حَاجٌّ (حُجَّاجٌ)	ҳж
Сенга ҳожи айтмадими?	Разве тебе хадж не сказал? (ег.д)	مِشْ الْحَاجُّ قَالَ لَكَ	
Ёпмоқ, яширмоқ	Закрывать, скрывать, прятать	حَجَبَ (y), حَجَبٌ، حِجَابٌ	ҳжб
Тиззалар, этак	Колени, подол	جِجْرَ (حُجُورٌ)	
Аниқламоқ, белгиламоқ	Определять	حَدَدَ	ҳд
Ғазабланмоқ, аччиғи	Гневаться, обостряться (о чувствах), горячиться	اِحْتَدَّ	
Рўй бермоқ, юз бермоқ	Случаться, происходить	حَدَثَ (y), حَدُوثٌ	ҳдт
Сухбатлашмоқ, гаплашмоқ	Разговаривать, беседовать	تَحَدَّثَ	
Ҳодиса, бахтсиз ҳодиса	Инцидент, несчастный случай	حَادِثَةٌ (حَوَادِثٌ)	
Яқинда, шу кунларда	Недавно, на днях	حَدِيثًا	

Тушмоқ, думалаб тушмоқ	Спускаться, скатываться	تَحَدَّرَ	حدَر
Думалаб, сирпаниб тушмоқ	Скатываться	اِنْحَدَرَ	
Тикийлиб қарамоқ	Пристально смотреть (куда-л - فى، الى)	حَدَقَ	حدَق
Қарши чиқмоқ	Бросать вызов, вести себя вызывающе	تَحَدَّى	حدى
Чақирик, таклиф	Вызов	تَحَدَّى	
Эҳтиёткор, кетини ўйлайдиган	Осмотрительный, осторожный	حَذِرَ، حَلِيزَ	حدِر
Эҳтиёткорлик, ҳавсираш,	Осторожность, опаска	حَذِرَ	
Ҳавсираб, узоқроқ юриб	Остерегаясь, опасаясь	مُحَازِرًا	
Қутилиш, озод бўлиш	Освобождение	تَحَرَّرَ	حرّ
Иссик, иссиқлик	Тепло	حَرَارَةٌ	
Қийинлик, танглик	Стесненность, затруднительность	حَرَجٌ	حرج
Ўрмон	Лес	حُرْشٌ (أَحْرَاشٌ)	حَرش
Жуда истамоқ, хиралик билан сўрамоқ	Сильно желать, домогаться, беречь	حَرَصَ (и) حِرْصٌ	حرص
Тисарилмоқ, ўгирилмоқ, узоқлашмоқ	Отклоняться, поворачиваться, отходить	اِنْحَرَفَ	حرف
Қимирлатмоқ, ҳаракатлантирмоқ	Двигать, шевелить	حَرَكَ	حرك
Ҳаракатланмоқ	Двигаться	تَحَرَّكَ	
Манъ этмоқ, ажратмоқ	Запрещать, отлучать (от чего-л - مِنْ)	حَرَمَ (и) حِرْمَانٌ	حرم

Журъатли	Решительный	حَازِمٌ	حزم
Журъат, эҳтиёткорлик	Решительность, осмотрительность	حَزَمٌ	
Боғлам, боғ, тугун, даста	Связка, тюк, пучок	حُزْمَةٌ (حُزْمٌ)	
Ғамга ботмоқ, мотам тутмоқ	Печалиться, скорбеть	حَزَنَ (а), حَزَنٌ	حزن
Ғамга ботмоқ, қайғурмоқ	Опечаливать	أَحْزَنَ	
Қайғу, ғам-алам, мотам	Скорбь, печаль, горе, траур	حُزْنٌ (أَحْزَانٌ)	
Ғамлар оғир келиб, узоқ қолади, шодлик эса тезда ўтади-кетди	Печали приходят тяжело и надолго, а радость быстро уходит	تَأْتِي الْأَحْزَانُ ثَقِيلَةً وَتَذْهَبُ الْأَفْرَاحُ بِسُرْعَةٍ	
Пайпасламоқ, ушлаб кўрмоқ	Щупать, ошупывать	تَحَسَّسَ	حسن
...нинг фойдасига	В пользу кого-чего-л.	لِحِسَابِ ...	حسب
Очилмоқ, ечинмоқ Ўйроқлашмоқ, узоқлашмоқ	1. Открываться, обнажаться 2. Быть удаленным (от чего - عَنْ)	اِنْحَسَرَ	حسر
Аъло даражада бажармоқ	Делать что-л отлично, превосходно	أَحْسَنَ	حسن
Яхшиланмоқ	Улучшаться	تَحَسَّنَ	
Тасанно! Офарин!	Браво!	أَحْسَنْتَ	
Ўт, хашак	Трава, сено	حَشِيشٌ (حَشَائِشٌ)	حشّ
Бир ерга тўпланмоқ, бир насага жалб этилмоқ	Быть сосредоточенным, сводиться (к чему - فِي)	اِنْحَصَرَ	حصر
Санаб ўтмоқ, санамоқ	Считать, перечислять	أَحْصَى	حصى

Тайёрламоқ, етказмоқ	Приготавливать, доставлять	أَحْضَرَ	حضر
Ҳозир бўлган, мавжуд бўлган	Присутствующий	حَاضِرٌ	
У биз билан бирга эди	Он был с нами	كَانَ حَاضِرًا مَعَنَا	
Ва Сиз	И Вы (форма почтительного обращения)	وَ حَاضِرُكُمْ	
Боғча болалар	Ясли	حِضَانَةٌ	حضر
Ўтирмак, тушмак (пастга), тўхтамак	Садиться, опускаться, останавливаться	حَطَّ (a/y), حَطَّ	حطَّ
Бузмак, чил-чил килмак	Разрушать, разби- вать вдребезги	حَطَمَ	حطم
Такдир, пешона, омад	Доля, судьба, удача	حَظٌّ (حَظُوطٌ)	حظ
Замбил	Носилки	مِحْفَةٌ	حفت
Невара	Внук	حَفِيدٌ (أَحْفَادٌ)	حفيد
Сакламак, ушламак	Хранить, удержи- вать (что — —)	إِحْفَظْ	حفظ
Ҳовуч, сиқим	Горсть, пригоршня, горстка	حَفْنَةٌ, حَفْنَةٌ (حَفَنَاتٌ, حَفَنَاتٌ, حَفْنٌ)	حفن
Изидан бормак	Следовать, надлежать	حَقٌّ (a/y), حَقٌّ	حق
У бунга ҳақли	Он имеет право	يُحَقُّ لَهُ أَنْ	
Амалга ошмак, бажарилмак	Осуществляться, исполняться	تَحَقَّقَ	
Арзимоқ, лойиқ бўлмак	Заслуживать чего- л, следовать (чему- л).	إِسْتَحَقَّ	

Адоват, нафрат	Злоба, ненависть	حَقْدٌ (أَحْقَادٌ, حُقُودٌ)	حقد
Инъекция	Инъекция, укол	حُقْنَةٌ (حُقْنٌ)	حقن
Инъекция қилмак	Сделать укол (инъекцию)	أَعْطَى حُقْنَةً	
Қичимоқ, ишқамок	Чесать, тереть	حَكَ (a/y), حَكَ	حكَّ
Ишқаланмак	Тереться, чесаться (обо что — —)	إِحْتَكَّ	
Мустаҳкам, маҳкам, зич ёпилган	Прочно, герметически	بِإِحْكَامٍ	حكم
Содир бўлмак, юз бермак	Пришла, стряслась (о беде)	حَلَّ (a/y), حُلُولٌ	حلَّ
Теваракни ҳалқа қилиб қуршаб олмак	Окружать кольцом	تَحَلَّقَ	حلق
Тушида кўрмак, орзу қилмак	Видеть во сне, мечтать	حَلَمَ (y), حُلْمٌ	حلم
Туш, орзу	Сон, мечта	حُلْمٌ (أَحْلَامٌ)	
Яхши тасвир, суврат	Хорошая картина (ег.д)	صُرَّةُ جِلْوَةٍ	حلو
Кўркам йигит, “хайрли тонг” деги- ну, деразадан бир боқ (Миср лаҳжаси- да битилган машҳур қўшиқдан)	Скажи, красавец, «Доброе утро» и выгляни из окна (Слова из популяр- ной египетской пес- ни на ег.диалекте)	يَا جِلْوُ صَبِّحْ يَا جِلْوُ طَلِّ	
Қизиллик, қизарганлик	Краснота, румянец	حُمْرَةٌ	حمر
Илҳом, завқ-шавқ, иштиёқ	Воодушевление, восторг, энтузиазм	حَمَاسٌ	حمس
Эхтиросли	Возбужденный	مُتَحَمِّسٌ	
Оғирлик, юк	Тяжесть, ноша	حِمْلٌ (أَحْمَالٌ)	حمل
Тулум ясамак	Делать чучело (из птицы)	حَنَطَ	حنط

Қонини қайнатмоқ	Приводить в ярость, проявлять злобу	أَحْنَقَ	حنق
Адоват кўрсатаётган	Проявляющий злобу	مُحْنِقٌ	
Эгилмоқ, букилмоқ	Наклоняться, нагибаться	انْحَنَى	חנו
Нимжон	Жалостливый, нежный	حَنِ (حَنِیَّةٌ - (жен.р)	
1. Эҳтиёт, зарурат, 2. Нимадир, бирон нарса	1. Нужда, потребность. 2. Что-нибудь, кое-что	حَاجَةٌ	حوج
Бирор нарсага зорикмоқ, муҳтож бўлмоқ	Нуждаться в ч-л.	فِي حَاجَةٍ إِلَى	
Ва бошқа нарсалар	И другое, т.е. другие вещи (ег.д.)	و حَاجَاتٍ ثَانِيَّةٍ	
Алдашга, лақиллатишга ҳаракат қилмоқ	Стараться обмануть, обвести, обойти	حَاوَرَ	حور
Тор кўча	Переулок	حَارَّةٌ (حَارَاتٌ)	
Ўқ, вал	Ось, вал	مِخْوَرٌ (مَحَاوِرُ)	
Ҳовли, саҳн	Двор	حَوْشٌ (أَحْوَاشٌ, حِيشَانٌ)	حوش
Учмоқ, қанот коқмоқ	Летать, порхать	حَاصَ (y), حَوْصٌ	حوص
Тунука това	Противень	- حَوْضٌ (أَحْوَاضٌ) - حَوْضٌ وَاسِعٌ مِنَ الصَّاحِ	حوض
Чет, чегара, ҳад, кирра	Край, грань, кромка, конец	حَافَةٌ (حَافَاتٌ, حَوَافٌ)	

Биланок, ...ган заҳоти	Как только	حَالَمَ	حول
Суриб қўймоқ, ағдармоқ	Отодвигать, поворачивать, отводить	حَوَّلَ	
Ҳаракат қилмоқ	Пытаться	حَاوَلَ	
Кўзини олиб қочмоқ	Отвести взгляд (глаза) от	حَوَّلَ عَيْنَيْهِ عَنْ	
...га айланмоқ	Превращаться	تَحَوَّلَ	
Руҳий аҳвол	Психическое состояние	حَالَةٌ نَفْسِيَّةٌ	حوام
Тахминан	Около, приблизительно	حَوَالِي	
Буглам, оқ, айланиб юрмоқ	Парить, витать, бродить, ходить	حَامَ (y), حَوْمٌ, حَوْمَانٌ	حي
Мавзу, тирик	1. Квартал 2. Живой	حَيٍّ (أَحْيَاءٌ)	حيد
Оғмоқ, энгашмоқ, қийшаймоқ	Отклоняться, отходить (от чего-عَنْ)	حَادَ (и), حَيْدٌ, حَيْدَانٌ	
Лол қолган, хайратдан донг қотган	Изумленный, растерянный	حَيْرَانٌ (حَيْرَى - (жен.р	حير
Етиб келмоқ, бошланмоқ	Наступать, наста- вать (о времени)	حَانَ (и), حَيْنٌ, حَيْنُوَّةٌ	حين
Баъзи-баъзида, гоҳ-гоҳ	Время от времени	مِنْ حَيْنٍ إِلَى آخَرَ = كُلُّ حَيْنٍ	
...ган пайтда	В то время как, когда	حِينَمَا	
خ			
Яширинмоқ,	Прятаться,	إِحْتَبَأَ، إِنْجَبَأَ	خبأ

беркинмок	скрываться		
Яширинаётган, беркинаётган	Прячущийся, скрывающийся	مُخْتَبِئٌ	
Хабар қилмок, хабардор қилмок	Сообщать, информировать	أَخْبَرَ	خبر
Хабар, хушхабар	Известие, весть, сообщение	خَبَرٌ (أَخْبَارٌ)	
Нон	Хлеб	خُبْزٌ	خبز
Пиширилган	Испеченный, выпеченный	مَخْبُوزٌ	
Пайпаслаб юрмок, қоришиб кетмок	Идти ощупью, биться, смешиваться	تَخَبَّطَ	خبط
Хотима, хулоса	Конец, заключение	خِتَامٌ	хтм
Ёноқ	Щека	خَدٌّ (خُدُودٌ)	хд
Тирнамок	Оцарапать	خَدَشَ (и), خَدَشٌ	хдш
Ёлғон, ҳийла, найранг	Обман, трюк, уловка	خُدْعَةٌ (خُدْعٌ, خُدَعَاتٌ)	хдс
Хизмат қилмок, ишламок	Служить, работать	خَدَمَ (и), خِدْمَةٌ	хдм
Ёрдамсиз қолдирмок, мухтожликда қолмок	Оставлять без помощи	خَدَلَ (y), خَذَلٌ, خِذْلَانٌ	хдл
Чиқармок	Вытаскивать, извлекать	أَخْرَجَ	خرج
Ташки	Внешний, наружный	خَارِجٌ	
Чиқиш, товуш пайдо бўлиш ўрни	Выход, место артикуляции	مَخْرَجٌ (مَخْرَجٌ)	
Кашф қилмок, ўйлаб чиқармок	Изобретать, выдумывать	إِخْتَرَعَ	хрс
Ақлдан озган, вайсақи	Выживший из ума, болтун	مُخَرَّفٌ	хрф

Кесиб ўтмок, ўтмок, кирмок	Пересекать, прохо- дить, проникать	إِخْتَرَقَ	خرق
Ичига кираётган, кириб кетаётган	Проникающий	مُخْتَرِقٌ	
Бой бермок, ютқизмок	Проигрывать	خَسِرَ (a), خُسْرٌ, خَسَرٌ	хср
Қўпол, қаттик	Грубый, жесткий	خَشِنٌ	хшн
Кўркмок, хавфсирамок	Бояться, опасаться (за кого - على)	خَشِيَ (a), خَشْيَةٌ	хши
Бир тутам соч, кокил	Прядь (волос), локон	خُصْلَةٌ (خُصْلٌ, خُصْلَاتٌ)	хсл
Баҳс, жанжал, тортишув	Спор, ссора	خِصَامٌ	хсв
Душман, ракиб, ғаним	Враг, противник, соперник	خَصَمٌ (خُصُومٌ)	
Кўкат, савзавот	Зелень, овощи	خَضَارٌ, خُضَارٌ	хсвр
Кўкат, ўсимлик	Зелень, растительность	خُضْرَةٌ	
Ғапирмок, мурожаат қилмок	Говорить, обращаться к кому-л.	خَاطَبَ	хтб
Нутк	Речь	خُطْبَةٌ (خُطْبٌ)	
Унаштириш	Помолвка	خُطُوبَةٌ	
Нутқ сўзламок	Выступать с речью	أَلَقَى خُطْبَةً	
...га мурожаат қилиб	Обращаясь к ...	مُخَاطَبًا	
Қисқа, тез	Краткий, быстрый	خَطِيفٌ	хтф
Қадам ташламок, юрмок, олдинга одимламок	Шагать, ступать, идти вперед	خَطَاَ (y), خَطُوٌ	хтв
Секин, майда қадам	Медленно,	بِخُطْىٍ مُتَبَايِنَةٍ	

билан	медленными шагами		
Сийрак сочлар	Редкие волосы	شعرٌ خَفِيفٌ	خَفَّ
Чақонлик, эпчиллик	Легкость, проворство	خَفِيفَةٌ	
1. Бўғик, паст 2. Текис, равон, бир маромдаги	1. Тихий, приглушенный (о звуке) 2. Ровный, мягкий (о свете)	خَافَتْ	خَفَتْ
Аста, аста-секин	Тихо	يَخْفَوْتُ	
Пасаймоқ, пастламоқ	Понижаться, опускаться	إِنْخَفَضَ	خَفَضَ
Муваффакиятсизлик ка учрамоқ	Терпеть неудачу, проваливаться	أَخْفَقَ	خَفِقَ
Ураётган, дук-дук қилаётган (юрак),	Бьющийся, трепещущий (о сердце)	خَافِقٌ	
Беркинмоқ, ғойиб бўлмоқ, яширинмоқ	Скрываться, исчезать, пропадать, прятаться	إِخْتَفَى	خَفِيَ
Яширмоқ, беркитмоқ	Скрывать, прятать	أَخْفَى (إِخْفَاءً - (масдар	
Тузланган, маринадланган	Засоленный, маринованный	مُخَلَّلٌ	خَلَّ
Еб бўладиган чиганок (мидия)	Съедобная ракушка, мидия	أُمُّ الْخُلُولِ	
Тирнок, чангал, чанг	Коготь	مِخْلَبٌ (مِخْلَابٌ)	خَلَبَ
Ўғирламоқ, хийла-найранг билан ўзлаштирмоқ	Похищать, присваивать обманным путем	إِخْتَلَسَ	خَلَسَ
Кўз кири билан карамоқ	Украдкой посмотреть на ...	إِخْتَلَسَ النَّظَرَ إِلَى	
Озод қилмоқ	Избавлять, освобождать	خَلَّصَ	خَلَصَ

...дан қутулмоқ	Избавиться (от чего - مِنْ)	تَخَلَّصَ	
Самимият, холислик	Искренность, откровенность	إِخْلَاصٌ	
Аралашмоқ, қўшилмоқ	Смешиваться, перемешиваться	إِخْتَلَطَ	خَلَطَ
Ечмоқ	Снимать (одежду)	خَلَعَ (а), خَلَعٌ	خَلَعَ
Ўзидан кейин қолдирмоқ	Оставлять что-л. после себя	خَلَفَ	خَلَفَ
Орқага, кетга	Назад	إِلَى الْخَلْفِ	
Орқадан	Сзади	مِنْ الْخَلْفِ	
Чиқинди	Отбросы, отходы	مُخَلَّفَاتٌ	
Бўш бўлмоқ	Быть пустым	خَلَا (y), خُلُوٌ	خَلَوَ
Бўш, банд қилинмаган	Пустой, незанятый	خَلٍ (خَالِيَةٌ - (жен.р	
Тахмин қилмоқ	Предполагать	خَمَّنَ	خَمَنَ
Бўғмоқ, эзмоқ	Душить, давить	خَنَقَ (y), خَنَقٌ	خَنَقَ
Жаноб (оврупаликларга мурожаат пайтида)	Господин (в обращении к европейцам)	خَوَاجَةٌ	خَوَجَ
Кирмоқ, аъзо бўлмоқ	Входить, вступать во что-л	خَاضَ (y), خَوْضٌ	خَوَضَ
Қўрқаяпсанми?	Ты боишься? (ег.д.)	يَتَخَافِي؟	خَوَفَ
Назоратчи	Надсмотрщик	خَوْلِيٌّ (خَوْلٌ)	خَوَلَ
Танламоқ	Выбирать	إِخْتَارَ (إِخْتِيَارٌ - (масдар	خَيْرَ
...дан яхшироқ	Лучше чем ...	خَيْرٌ مِنْ	

Ҳасса, таёқ	Трость, палка	خَيْرَ رَأْيَةٍ (سَاتْ)	خير
Ип	Нить	خَيْطٌ (خُيُوطٌ)	Хипт
Унга туюлди	Ему показалось	خُيِّلَ إِلَيْهِ	Хил
Унга туюлади	Ему представляется, ему кажется	يُخَيِّلُ إِلَيْهِ	
د			
Жимжима, тўр	Кружева	دَانِيَالًا، دُنْيَالًا	Дан
Учи ўткир, ўткир, учли	Заостренный, острый	مُدَبِّبٌ	Дб
Олдиндан тайёрлаб қўймоқ, кўнгилга тугмоқ, режа қилмоқ	Заранее подготов- лять, замышлять, устраивать	دَبَّرَ	Дбр
Ёпишқоқ, елимли	Липкий, клейкий	دَبِيقٌ	Дбқ
Ғойиб бўлмоқ, йўқ бўлмоқ	Исчезать, прекраща- ть существовать	اِنْدَثَرَ	Дтр
Думалаб (сирпаниб) тушмоқ	Скатываться, катиться	تَدَخَّرَجَ	Дхрг
Ғамлаб қўймоқ, йиғмоқ	Запасать, откладывать про запас, накапливать	اِدْخَرَ	Дхр
Аралашмоқ	Вмешиваться	تَدَخَّلَ	Дхл
Кириш	Вход	مَدْخَلٌ (مَدْخِلٌ)	
Муносабат, дахлдорлик, алоқадорлик	Отношение, касса- тельство, причаст- ность к чему-л.	دَخْلٌ	
Ўрганмоқ, машқ қилмоқ	Обучаться, тренироваться	تَدْرَبَ	Дрб
Аста-секин, бирин- кетин	Постепенно	بِالتَّدرِيجِ	Држ
Зинапоя	Лестница	دَرَجٌ (أَدْرَاجٌ)	

Тушунган	Понимающий	مُدْرِكٌ	Дрк
Билмоқ, хабардор бўлмоқ	Знать, ведать	دَرَى (и)، دَرَايَةٌ	Дри
Сездирмай қўймоқ	Класть незаметно что-то	دَسَّ (a/y)، دَسٌ	Дс
Ҳазиллашмоқ, тегишмоқ	Шутить, заигрывать	دَاعَبَ	Дعب
Тегшмоқ, ўйнашмоқ, ноз-карашма	Заигрывание	مَدَاعَبَةٌ	
Сабаб, важ	Причина, повод	دَاعٌ (دَوَاعٍ)	Дعو
...га сабаб йўқ	Нет причин, повода для...	لَا دَاعِيَّ لـ ...	
	Ты вызываешь к Аллаху против меня!?	تَدْعِينِ عَلَيَّ	
		(تَدْعِينِ اللهَ عَلَيَّ) — полная (форма)	
Иссиқ	Теплый	دَافِئٌ	Дфа
Иссиқлик	Теплота, тепло	دِفْءٌ	
Ўчок, камин	Печь, камин	مِدْفَأَةٌ	
Ундамоқ, чақирмоқ	Толкать, побуждать, понуждать	دَفَعَ (a)، دَفْعٌ	Дфс
Бошламоқ, ҳаракат қилмоқ, интилмоқ	Начинать, устремляться, бросаться	اِنْدَفَعَ	
Ҳимоя, муҳофаза	Защита, оборона	دِفَاعٌ	
Оқмоқ, оқиб кетмоқ	Течь, разливаться	تَدَفَّقَ	Дфқ
Аниқ, пухта	Точный, тщательный, мелкий	دَقِيقٌ (دَقَاقٌ)	Дқ
Тўқ жигарранг	Бурый, темный, темно-коричневый	دَاكِنٌ	Дкн
Йўл бошловчи	Проводник, лоцман, вожак	دَلِيلٌ (أَدْلَاءٌ)	Дл

Эрка, тантик талтайиб кетган	Избалованный	مُدَلِّل	
Осилмоқ, тортилмоқ	Висеть, свешиваться	تَدَلَّى	
Осилиб турган	Свешивающийся, висячий	مُدَلَّى (مُدَلَّاة - (жен.р)	دلو
.. га ружуъ кўйган, берилган	Имеющий пристрастие к чему-л.	مُدْمِنٌ	دمن
Гиёҳванд моддани қабул қилувчи, (Яқин Шарқдаги гиёҳванд модда турир)	Принимающий наркотики (-بَانْجُو разновидность нар- котиков на Ближ- нем Востоке –ег.д.)	مُدْمِنٌ بَانْجُو	
Қонли, қонга беланган	Кровавый	دَامٍ (دَامِيَّة -)	دمي
Бадном қилмоқ, шаънига доғ туширмоқ	Марать, осквернять	دَسَسَ	دنس
Номусига тегмоқ, шарманда қилмоқ	Бесчестить, позорить	دَسَسَ الْعِرْضَ	
Яқинлшмоқ, ноқулай аҳволга қолдирмоқ	Приближать, подводить	أَدْنَى	دنو
Ҳайрат билан	Удивленно	بِدَهْشَةٍ	دهش
Бориб урилмоқ	Наехать (о машине)	دَهَمَ (а), دَهَمَ	دهم
Қўп гапирмоқ, вайсамоқ	Много разговаривать	دَارَ بِالْكَلامِ	дор
Ўғирмоқ, ағдармоқ	Поворачивать	أَدَارَ	
Ўғирилмоқ, қайрилиб қарамоқ	Поворачиваться (к кому-)	إِسْتَدَارَ	
Айланаётган, ишлаётган	Вращающийся, работающий	دَائِرٌ	

Думалоқ	Круглый	مُدَوَّرٌ	
Давом этмоқ	Длиться, продолжаться	دَامَ (у), دَوَّامَ, دَيُّومَةً	دوم
ذ			
Ўлдирмоқ, найза санчмоқ	Убивать, закалывать	ذَبَحَ (а), ذَبَحَ = عَالَجَ بِالذَّبْحِ	ذبح
Ўлдирилган, қурбон	Убитый, жертва	ذَبِيحٌ	
Қўл, тирсак	Рука (от кисти до плеча), локоть	ذِرَاعٌ (أَذْرُعٌ)	ذرع
Маккажўхори	Кукуруза, маис	ذُرَّةٌ	ذро
Бўйсунмоқ	Повиноваться, подчиняться	أَذَعَنَ	ذعن
Эсламоқ	Вспоминать	تَذَكَّرَ	ذكر
Хотирлаш, хотира	Воспоминание, память	ذِكْرَى (ذِكْرِيَّاتٌ)	
Гунох, айб, кусур	Грех, вина	ذَنْبٌ (ذُنُوبٌ)	ذнб
Саросимага тушган, ҳовлиққан	Растерявшийся, находящийся в замешательстве	ذَاهِلٌ	ذهл
Хаёлига келмоқ	Приходить в голову	جَاءَ إِلَى ذَهْنِهِ	ذهн
Суюклик (эриш натижасида)	Жидкость (в результате таяния)	ذَوْبٌ	зоб
	Мегафон	مِذْيَاعٌ (مِذَائِعُ)	ذбг
Дум, чекка, этак, чет	Хвост; край, пола, подол, конец	ذَيْلٌ (ذُيُولٌ, أَذْيَالٌ)	зил
ر			
Оёғи осмонда	Вверх ногами, вверх дном	رَأْسًا عَلَى عَقَبٍ	рأس

Мен қидириб, унинг бошини топа олмадим.	Я искал и не находил ее голову	مَا كُنْتُ أَرَى لَهَا رَأْسًا	ראי
Ҳойнаҳой	Возможно	رَبَّمَا	רבב
Шапатиламоқ, силаб-сийпаламоқ	Похлопывать, поглаживать	رَبَّتْ (и), رَبَّتْ = رَبَّتْ	רבт
Елкасига қоқмоқ	Похлопывать по плечу	رَبَّتْ عَلَى كَتِفِهِ	
Боғламоқ, бириктирмоқ	Связывать, привязывать	رَبَطَ (и/у), رَبَطَ	ربط
Сиртмоқ, илмоқ	Петля	رَبْقَةٌ (رَبْقٌ, رَبَاقٌ)	ربق
Хижолат, саросима	Смущение, замешательство	إِرْبَاكٌ	ربك
Тарбияланмоқ	Воспитываться	تَرَبَّى	ربو
Қолоқ, зерикарли, бир хил	Рутинный, монотонный, однообразный	رَتِيبٌ	رتب
Маош, иш ҳақи	Жалованье, зарплата	مُرْتَبٌ	
Тахмин қилмоқ	Предполагать	رَجَحَ	رجح
(ортга) тисарилмоқ	Отступать, отходить назад	تَرَجَعَ	رجع
Эсга олмоқ	Вспоминать	إِسْتَرْجَعَ	
Илтимос қилмоқ, сўрамоқ	Просить	رَجَا (у), رَجَاءٌ	رجو
Чет, чекка	Край, конец	رَجَا (أَرْجَاءٌ)	
Очиқ чехра, хушмуомала	Приветливый	مُرْحَبٌ	رحب
Йўлга тушмоқ, кетмоқ	Отправляться в путь, уезжать	رَحَلَ (а), رَحِيلٌ	رحل
Аллоҳнинг раҳми келсин	Да смилуется над ним Аллах	اللَّهُ يَرْحَمُهُ	رحم

Арзон	Дешевый	رَخِيصٌ	رخص
Пўк, тўла, салқин	Рыхлый, обвислый	رَخْوٌ	رخو
Қайтарилмоқ	Повторяться	تَرَدَّدَ	
Тебраниш	Колебание	تَرَدُّدٌ	ردد
Иккиланиб	Нерешительно	بِتَرَدُّدٍ	
Кийдирмоқ, киймоқ	Надевать, носить (одежду), одеваться	إِرْتَدَى	ردى
Ўз-ўзига эрк бермоқ	Давать себе волю	إِسْتَرْسَلَ	رسل
Ўзига эрк берган	Дающий себе волю	مُسْتَرْسِلٌ	
Сачраган қатралар, томчи	Брызги	رَشَاشٌ	رش
Хўплаб-хўплаб ичмоқ	Пить маленькими глотками	إِرْتَشَفَ	рشف
Бир-бирига жипслашмоқ	Тесно сплачиваться, смыкаться	تَرَّاصَ (تَرَّاصٌ - масдар)	رص
Қўрғошин, ўқ	Свинец, пули	رِصَاصٌ	
Қорамтир (ранг)	Свинцовый, серый (цвет)	رِصَاصِيٌّ	
Кузатмоқ	Наблюдать, следить	رَصَدَ (у), رَصْدٌ	رصد
Йўлак	Тротуар	رَصِيفٌ (أَرْصِيفَةٌ)	
	Вымощенный (чем —)	مَرْصُوفٌ	рصف
Кўкрак билан боқмоқ, эмизмоқ	Кормить грудью	أَرْضَعَ	رضع
Эмизиш	Кормление грудью	رِضَاعَةٌ	
Эмизикли бола, эмадиган бола	Грудной ребенок	رَضِيعٌ (رُضَاعٌ)	
Намлиқ	Влажность	رُطُوبَةٌ	رطب

...га тўқнаш келмоқ, кийин аҳволга тушмоқ, адашмоқ, чалғимоқ	Сталкиваться (с чем-л — —), попасть (на что-л — —), завязать в грязи, попадать в трудное положение, запутываться	رطم	ارتطم
Қўрқинчли, ваҳимали	Страшный	رعب	مرعب
Титрамоқ, қалтирамоқ	Дрожать, трястись	رעش	ارتعش
Титраётган, қалтираётган	Дрожащий, трясущийся		مرتعش
Мажбурламоқ	Вынуждать, заставлять	رغم	أرغم
...га қарамай	Несмотря на ...		رغم
Беихтиёр, мажбуран	Невольно, вынуждено		على رغبتها
Мажбур	Вынужденный		مُغْم
Кўпирмоқ, авжига олмоқ	Пениться, бушевать, бурлить	رغو	أرغى
Оёғи билан итармоқ, тепмоқ	Толкать ногой, пинать	رفس	رفس (и/у) رفس
Инкор (рад) қилмоқ, четга сурмоқ	Отклонять, отказывать	رفض	رفض (и/у) رفض
Кўтарилмоқ, юксалмоқ	Подниматься, возвышаться	رفع	ارتفع
Ингичка, нозик, жарангдор	Тонкий, изящный, звонкий (о голосе)		رفيع
Кўтарилган	Поднятый		مرفوع
Юмшоқлик билан	Мягко	رفق	برفق

Майинлашмоқ (овоз)	Быть тонким, нежным (о голосе)	رق	رق (а/и), رقة
Назокатли, мулойим, одобли, хушмуомала	Деликатный, тонкий, нежный, любезный		ريق
Кузатмоқ	Следить, наблюдать	رقب	رقب (у), رُقوب, رقابة = راقب
Бўйин, гардан	Шея		رقبة (رقبات, رقاب)
Ялтироқ	Блестящий	رقرق	رفراق
Бўянмоқ	Разукрашиваться	رقش	ترقش
Хол-хол	С крапинками	رقط	مرقط
Заифлик, озлик, камлик, танкислик	Слабость, скудость	رك	ركاة
Заиф, ночор, бечора- хол	Слабый, жалкий		ركيك
Йўловчи	Пассажир	ركب	راكب (ركاب)
Тизза	Колено		ركبة (ركب)
Кема	Судно, корабль		مركب (مراكب)
Пляждаги теннис	Пляжный теннис	ركت	راكيت
Суянмоқ, таянмоқ	Опира́ться (на что — على)	ركز	ارتكز
Оёғи билан урмоқ, тепмоқ	Ударять ногой, пинать	ركل	ركل (у), ركل
Қарамоқ, бокмоқ	Смотреть, взирать	رمى	رمى (у), رمق
Қум, қумли	Песочный	رمل	رملي
Қуламоқ, ағанамоқ	Валиться, падать		ارتعى
Азоб бермоқ,	Обременять,	رهق	أرهق

уринтирмоқ, кийнамоқ	отягчать, угнетать		
Бошламоқ, кетмоқ, жўнамоқ	Начинать (глагол начинания), ухо- дить, отправляться	رَاحَ (y), رَوَّاحٌ	روح
Алмашиб турмоқ	Чередовать (что -)	رَاوَحَ	
Тинчланмоқ, хурсанд бўлмоқ	Успокаиваться, быть довольным	إِرْتَاحَ	
Қониқиш, хурсандчилик	Удовлетворение, радость	إِرْتِياحٌ	
Норизолик билан, истамай	Недовольно, неодобрительно	دُونُ إِرْتِياحٍ	
Ҳид, бўй, ис	Запах	رَائِحَةٌ (رَوَائِحُ)	
Кафт	Ладонь	رَاحَةُ الْيَدِ	
У сочларини ёйди	Она распустила свободно волосы	تَرَكَتْ شَعْرَهَا لِلرَّيحِ	
Сен тез-тез у ерга бориб турасанми?	Ты часто туда ходишь? (ег.д.)	بِتَرُوحِي هِنَاكَ كَثِيرَ	
Ҳайвонларни ўргатиш	Дрессировка	تَرْوِيضٌ	روض
Ҳайвонларни ўргатувчи	Дрессировщик	مُرَوِّضٌ	
Аъло, ажойиб, зўр	Замечательный, блестящий	رَائِعٌ	روع
Айёрлик, муғомбир- лик қилмоқ, бир маромда	Хитрить, плутовать	رَاوَعَ	роғ
Тоза, ёруғ	Чистый, светлый	رَائِقٌ (رُوقٌ, رُوقَةٌ)	روق
Яхшилаб, рисоладагидек	Как следует, хорошо, нормально	على مَا يُرَامُ	ром
Шубҳа уйғотмоқ	Вызывать сомне- ние, недоверие	أَرَابَ	риб
Қишлоқ	Деревня	رَيْفٌ (أَرْيَافٌ)	роф

ز			
Кўпиклашмоқ, кўпирмоқ, авжига олмоқ	Пениться, бушевать, бурлить	أَرَبَدَ	зид
Мижоз	Клиент	زَبُونٌ (زَبَائِنُ, ег.д - زَبَائِن)	зин
Мижозлар кўпми? Айтмоқчиманки, анчами?, етарлими?	Клиентов много? Я имею в виду достаточно? (ег.д)	زَبَائِنُكَ كَثِيرٌ ... أَقْصِدْ بِيَكْفِي!?	
Судралмоқ	Ползти, ползать	زَحَفَ (a), زَحَفٌ	зхф
Сиқмоқ, эзмоқ, рақиб бўлмоқ	Теснить, вытес- нять, соперничать	زَاحَمَ	зхм
Бир-бирини сиқмоқ	Теснить друг друга	تَزَاحَمَ	
Оломон, тўда, кўпчилик	Толпа, масса, множество	تَزَاحُمٌ	
Лиқ тўла, тўлиб- тошган	Переполненный, битком набитый чем-л	مُزْدَحَمٌ	
Қисмоқ (кўз)	Смыкать, приищу- ривать (глаза)	زَرَّ (a/y), زَرٌّ	зр
Ўрнатмоқ, санчмоқ	Вставить, вонзить	زَرَغَ (a), زَرْعٌ, زِرَاعَةٌ	зрע
Кўкармоқ, кўк тусга кирмоқ	Синеть	إِزْرَقَ	зрқ
Ҳаворанг, кўк, кўк тус	Голубой цвет, синева	زُرْقَةٌ	
Кўк ранг бўлиб қол- моқ, кўк тус олмоқ	Становящийся синим, синеющий	مُزْرَقٌ	
Нафрат, ҳақорат, мазах	Презрение, издевательство, насмешка	إِزْدِرَاءٌ	зри
Хавотир, бетоқатлик	Беспокойство, тревога	إِثْرِعَاجٌ	зеч

Чинқирик, вой-дод	Крики, вопли	زَعَقَ	زَعَقَ
Уҳ тортмоқ, хўрсинмоқ	Тяжело вздыхать, охать, стонать	زَفَرَ (и), زَفِيرٌ	زَفَرَ
Лўкидон, зулфин	Задвижка, щеколда, засов	مِزْلَاجٌ (مَزَالِيجُ)	مِزْلَاجٌ
Думалаб тушмоқ, сирпанмоқ	Скатываться, соскальзывать	انزَلَقَ	انزَلَقَ
Бераҳм, қаттиқ қўл, тепса-тебранмас, пи- нагини бузмайдиган	Невозмутимый, суровый	مُتَمَرِّمٌ	مُتَمَرِّمٌ
Ирилламоқ, ўкирмоқ	Рычать, реветь	زَمَجَرَ	زَمَجَرَ
Бўкириш, ўкириш, ириллаш	Рев, ворчание, рычание	زَمَجَرَةٌ	
Бўкираётган	Ревущий	مُزَمَّجِرٌ	
Белбоғ, камар	Пояс	زُنَّارٌ (زَنَانِيرُ)	زُنَّارٌ
Никоҳ	Брак, бракосочетание	زَوَاجٌ	زَوَاجٌ
Жуфт-жуфт бўлиб	Парами, по два человека	أَزْوَاجًا	
Икки карра	Двойной	مُزدَوِجٌ	زَوَاجٌ
Силжитмоқ, тақамоқ	Сдвигать, смещать	أَزَّاحَ	
Кетмоқ, сурилмоқ, аралаш бўлмоқ	Уходить, сдвигаться, быть смещенным	انْزَاحَ	انْزَاحَ
Қатновчи, келувчи меҳмон	Посетитель, гость	زَكِيرٌ (زَوَّارٌ)	زَكِيرٌ
Бартараф қилмоқ, йўқ қилмоқ	Устранять, уничтожать	أَزَالَ، (إِزَالَةٌ - масдар)	أَزَالَ
Инқилламоқ, бўкирмоқ, жаврамоқ, вайсамоқ,	Стонать, рычать, ворчать	زَامَ (و), زَوَّمَ	زَامَ
Бурчак	Угол	زَاوِيَةٌ (زَوَايَا)	زَاوِيَةٌ

Нуктаи назаридан	Под этим углом зрения	مِنْ هَذِهِ الزَّوَايَةِ	
Кўпаймоқ, ортмоқ	Увеличиваться	إِزْدَادٌ	زَيْدٌ
...га қўшимча равиш- да, ...дан ташқари	Вдобавок к ..., сверх того ...	زِيَادَةٌ فِي (على)	
Ясама, сохта, қалбаки	Поддельный, фальшивый	مُزَيَّفٌ	زَيْفٌ
Бас қилмоқ, тругатмоқ, барҳам бермоқ	Переставать, прек- ращать (с отрица- нием – «продол- жать, все еще...»)	زَالَ (а), زَيْلٌ	زَيْلٌ
У ҳалиям ўқияпти	Он все еще читает. Он продолжает читать	مَا يَزَالُ يَقْرَأُ	
Кийим, кўйлак	Одежда, костюм, платье	زِيَّ (أَزْيَاءُ)	زِيَّ
س			
Сўраб суриштирмоқ, сўрамоқ	Расспрашивать, спрашивать	تَسَاءَلَ	سَأَلَ
Сўраётиб	Спрашивая	مُتَسَائِلًا	
У нима қияпти, деб сўрадинг-ку?	Разве ты не спрашивал нас что она делает? (ег.д.)	مِشْ يَتَسَاءَلُنَا تَعْمَلُ إِيه?	
Уришмоқ, ҳақорат қилмоқ	Ругать, оскорблять	سَبَّ (a/y), سَبَّ	سَبَّ
..га сабаб бўлмоқ	Вызвать что-л, стать причиной чего-л	تَسَبَّبَ	
Сузиш	Плавание	سَبَحَ	سَبَحَ
Илгари ўтмоқ, олдин ўтмоқ	Предшествовать, опережать	سَبَقَ (и), سَبَقُ	سَبَقَ
Биз сизга тушунтирган эдик	Раньше мы уже объясняли	سَبَقَ لَنَا أَنْ أَوْضَحْنَا	

Жамоат кудуғи, чашма	Общественный колодец, источник	سَبِيلُ (أَسْبَلَة)	سبل
Хоним, уй бекаси, буви	Госпожа, дама хозяйка, бабушка	سَيْتُ (سَيَّات)	ست
Уй бекаси	Домохозяйка	سَيْتُ يَيْت	
Яширинмок, беркинмок	Скрываться, прятаться	تَسْتَرُ	ستر
Хибсга олинган	Заклученный	سَحِينُ (سُجْنَاءُ)	سجن
Тортмок, сурмок	Тянуть, задвигать (напр. дверь)	سَحَبُ (a) سَحَبُ	سحب
Кетмок, узоқлашмок, тисарилмок	Уходить, отходить, отступать	تَسَاحَبُ	
Булут	Облако, туча	سَحَابَةٌ (سُحُبُ)	
Истехзоли, масхара, заҳарханда	Насмехающийся, язвительный	سَاخِرُ	سخر
Мажбурий, текин меҳнат, меҳнат мажбурияти	Принудительный, бесплатный труд, трудовая повинность	سُخْرَةٌ	
Иссиқ бўлмок	Быть горячим, теплым	سَخْنُ (y) سَخُونَةٌ	سخن
Иситмок, киздирмок	Подогревать, нагревать	سَخَّنَ	
Қайноқ, иссиқ	Горячий, теплый	سَاخِنُ	
Иссиқлик, ҳарорат	Горячее состояние, теплота	سَخُونَةٌ	
Ёпмок, тўлдирмок (тешикни)	Закрывать, заполнять (брешь)	سَدَّ (a/y) سَدَّ	سد
Суюнтирмок, хурсанд қилмок	Радовать(ся), веселить	سَرَّ (a/y) سُرُرُ	سر
Сизиб кирмок, билдирмасдан кириб бормок	Просачиваться, незаметно проникать	تَسَرَّبُ	سرب

Тўда, уя, кўч	Стая, рой	سِرْبُ (أَسْرَابُ)	
Қарамок, тикилмок	Смотреть, уставиться	سَرَحَ (a) سُرُوْخُ، سَرَحَ	سرح
Шошилмок, шошмок	Спешить, торопиться	سَارَعَ	سرع
Шошмок, ошиқмок	Спешить	أَسْرَعَ	
Якин орада	Вскоре, скоро	سُرْعَانِ مَا	
Тез	Быстрый	سَرِيعُ	
Тез, илдам	Быстро	سَرِيعًا	
Шошилич, ўйламай	Поспешный, торопливый	مُسْرِعُ	
Шошилич, тез	Быстрый, поспешный	مُسْرِعُ	
Шошилиб, шошганча	Торопливо, поспешно	مُسْرِعًا	
Ўғирланган	Украденный	مَسْرُوقُ	سرق
Окмок, ёйилмок	Течь, распространяться	سَرَى (и) سَرَيَانُ، سُرَى	سري
Порламок, яркирамок	Ярко светить, сиять	سَطَعَ (a) سَطُوعُ	سطع
Куч, таъсир, хукмронлик	Сила, влияние, власть	سَطْوَةٌ	سطو
Ёрдам бермок	Помогать	سَاعَدَ	ساعد
Бахтли қилмок	Осчастливливать	أَسْعَدَ	
Мен суюндим ...	Я обрадовался, что ...	أَسْعَدَنِي أَنَّ	
Қўл, билак	Рука, предплечье	سَاعِدُ (سَوَاعِدُ)	
Биринчи ёрдам кўрсатмок	Оказывать первую помощь	أَسْعَفَ	سعف

Йўталмоқ	Кашлять	سَعَلَ (y), سَعَالٌ	
Йўтал	Кашель	سُعْلَةٌ	
Пастдан	Снизу	سَفْلٌ مِنْ أَسْفَلٍ	
Суғормоқ, ичирмоқ	Поливать, поить	سَقَى (и), سَقْيٌ	
ночор, бахтсиз	Бедный, несчастный	سَكَنٌ مِسْكِينٌ (مَسَاكِينُ)	
Ёриб ўтмоқ, кирмоқ, сизиб кирмоқ, сизиб ўтмоқ	Пробираться, проникать, просачиваться	سَلَّ تَسَلَّلَ	
Сават, саватча	Корзина, корзинка	سَلَّةٌ (سَلَاتٌ, سِلَالٌ)	
Таслим бўлмоқ, бўйсунмоқ	Сдаваться, подчиняться (чему — —)	سَلَّمَ اسْتَسَلَّمَ	
Итоат, бўйсунуш	Покорность	اسْتِسْلَامٌ	
Итоаткорона, бўйсуниб	Покорно	يَاسْتِسْلِمُ = مَسْتَسْلِمًا	
Зинапоя	Лестница	سَلَّمٌ (سَلَالِمٌ)	
Тинчланмоқ, кўнгил очмоқ	Успокаиваться, развлекаться	سَلَّى تَسَلَّى	
Рухсат бермоқ, изн бермоқ	Разрешать, позволять (что — —)	سَمَحَ (a), سَمَاحٌ	
Кечирмоқ	Прощать, извинять	سَامَحَ	
Ўғит солмоқ	Удобрять	سَمَدَ	
Ўғит	Удобрение	سَمَادٌ (أَسْمِدَةٌ)	
Қорамағиз, қорачадан келган	Темный, смуглый	أَسْمَرُ (سَمْرَاءُ) — жен.р سُمْرٌ — (мн.ч.)	

Мих	Гвоздь	مِسْمَارٌ (مَسَامِيرُ)	
Эшитмоқ, кулоқ тутмоқ	Слышать, слушать	سَمِعَ (a), سَمْعٌ, سَمَاعٌ	
Қулоқ солмоқ	Прислушиваться	تَسَمَعَ	
...дан эшитилади	Место, откуда слышно	مَسْمَعٌ	
У эшитадиган қилиб гапирмоқ	Говорить так, чтобы она слышала	خَاطَبَ عَلَى مَسْمَعِ مِثْلِهَا	
Ёғли	Жирный	سَمِينٌ (سِمَانٌ)	
Атамоқ, номламоқ	Называть, давать название	سَمَّى (تَسْمِيَةٌ — масдар)	
Осмон, кўк	Небо	سَمَاءٌ (سَمَاوَاتٌ)	
Осмон, осмоний, кўкдага, самовий	Небесный	سَمَاوِيٌّ	
Тиш	Зуб	سِنٌ (أَسْنَانٌ, أَسِنَّةٌ)	
Ёш	Возраст	سِنٌ (سِنُونٌ, أَسْنَانٌ)	
Рўй бермоқ, содир бўлмоқ	Представляться (о случае)	سَنَحَ (a), سَنُوْحٌ	
Таянмоқ	Опираься (на что-л -)	اسْتَنَدَ	
Таянч, суянчик	Опора, подлокотник	مَسْنَدٌ (مَسَانِدُ)	
Йил	Год	سَنَةٌ (سِنُونٌ, سَنَوَاتٌ)	
Оқариб кетмоқ, хира бўлмоқ	Быть бледным, сумрачным	سَهَمَ (y), سُهُومٌ	
Ўк, найза, кўрсаткич	Стрела, стрелка (указатель)	سَهْمٌ (أَسْهُمٌ)	

		سِهَام	
Ўйга толмоқ, маъюслик, тундлик	Задумчивость, мрачность	سُهْم	
Ёмонлашмоқ	Ухудшаться	سَاءَ (y), سَوَّءَ	سوء
Ғазабланиш, аччиғланиш	Возмущение, недовольство	اِسْتِيَاءَ	
Қоралик	Чернота	سَوَادَ	سود
Кечки соат	Поздний час	سَاعَةٌ مُتَأَخَّرَةٌ	
Осон ҳазм қилмоқ, маъкул деб билмоқ	Легко усваивать, переваривать, счи- тать приемлемым	اِسْتَسَاغَ	سوغ
Сотиб олмоқ	Делать закупки	تَسَوَّقَ	
1. Новда, поя 2. болдир	1. Стебель, ствол. 2. Голень, нога	سَاقٌ (سَيْقَانٌ, سَوْقٌ)	سوق
Тарбиясиз, маданиятсиз	Невоспитанный, бескультурный	سَوْقِيٌّ	
Текисламоқ	Выравнивать	سَوَّى	
Жойлашмоқ, ўтирмоқ	Располагаться, размещаться, усаживаться	اِسْتَوَى	سوي
Тенг, бир хил	Равный, одинаковый	سَوَاءَ	
...ҳам, - ҳам	Как... так и ...	سَوَاءٌ ... أَوْ ...	
Ёғмоқ, куймоқ (ёмғир)	Течь, литься (о дожде)	اِنْسَابَ	سيب
Темир хивчин	Железный прут	سَيْحٌ (أَسْيَاحٌ)	سيح
Юриш, ҳаракат	Ходьба, движение	سَيْرٌ	
Ҳаёт тарзи	Биография, образ жизни	سَيْرَةٌ (سَيْرٌ)	سير
Оқмоқ	Течь	سَالَ (и), سَيْلٌ, سَيْلَانٌ	سيل

ش			
Шол рўмол	Шаль, большой платок	شَالٌ (شَيْلَانٌ)	شال
...га ёпишиб олмоқ	Вцепляться (во что —)	تَشَبَّثَ	شبث
...ни қаттиқ ушламоқ	Крепко держаться (за что—)		
Шарпа, қораси	Силуэт, очертание	شَبَحٌ (أَشْبَاحٌ)	شبح
Тўқ бўлмоқ	Быть сытым	شَبَعَ (a), شَبِعَ	شبع
Тўйгунча едирмоқ	Насыщать, кормить досыта	أَشْبَعَ	
Чигаллашиб (чалкашиб) кетмоқ, уланмоқ	Перепутываться, переплетаться, сцепляться	اِسْتَبَكَ	شبك
...га ўхшамоқ	Быть похожим	أَشْبَهَ	شبه
Ёйиб қўйилган, сочиб ташланган	Разбросанный, рассеянный (по разным местам)	مُشَّتَتْ	شت
Синдирмоқ, чопиб ташламоқ	Разбивать, рассекать	شَجَّ (a/y), شَجَّ	شج
Тортишмоқ, баҳслашмоқ	Спорить, ссориться	تَشَاجَرَ	شجر
Расм билан қопланган	Покрытый рисунками	مُشَجَّرٌ	
Ғам, қайғу, мотам	Горе, скорбь, грусть	شَجَنٌ (شُجُونٌ, أَشْجَانٌ)	شجن
Хуррак отмоқ	Храпеть	شَخَرَ (и), شَجِرَ	شخر
Окарган, дармони қуриган	Бледный, изможденный	شَاحِبٌ	شحب
Тортмоқ, чўзмоқ, торткиламоқ	Тянуть, натягивать, тащить	شَدَّ (a/y), شَدَّدَ	شد

Мен унинг қўлини қисдим	Я пожал ему руку	شَدَدْتُ عَلَى يَدَيْهِ	
Кучаймоқ, кучга кирмоқ	Усиливаться, крепнуть	إِشْتَدَّ	
Таранг, тортилган	Натянутый	مَشْدُودٌ	
Қаҳрли, ғазабли	Очень злой, злостный	شَرِيرٌ (أَشْرَارٌ)	شر
...га нисбатан, кўнглида адоват сақламоқ	Затаить зло против ...	أَضَمَرَ شَرًّا لـ	
Ёриш, тилиш	Раскалывать, расщеплять	شَرَحَ (а), شَرَحٌ	شرح
Санки, дарбадар, пароканда, тарқок	Блуждающий, рассеянный, беглый	شَارِدٌ	شرد
Қаҳрли, ғазабли	Злой, злобный	شَرِسٌ	شرس
Тор кўча	Переулок	شَارِعٌ جَانِبِيٌّ	شرع
Кузатиш, назорат	Наблюдение, контроль	إِشْرَافٌ	شرف
Шараф, ҳурмат, эътибор, обрў	Честь, почет, достоинство	شَرِفٌ	
Кенг айвон	Балкон	شُرْفَةٌ (شُرُفٌ, شُرَفَاتٌ)	
Олижаноб, виждонли	Благородный, честный	شَرِيفٌ (شُرَفَاءُ)	
...билан бирга, ..да иштироқ этмоқ	Участвовать с кем-л в чем-л	شَارَكَ	شرك
Бўлмоқ, бўлишмоқ, умумий, бирга	Делить, разделить (что-л с кем-л) общий, совместный	مُشْتَرِكٌ	
Хасислик, очкўзлик, хирс	Жадность, алчность	شَرَاهَةٌ	شره
Сотиб олмоқ, сотмоқ	1. Покупать. 2.	شَرَى (и), شَرَى,	شري

	Продавать	شَرَاءٌ	
Сен уни шу ерда сотиб олдинг	Ты купила ее здесь (ег.д.)	شَارَيْتُهَا مِنْ هِنَا	
Парча, бўлак, синик	Осколок, щепка	شَطِيطَةٌ (شَطَايَا)	شطى
Нур таратмоқ, ёйилмоқ	Излучаться, распространяться	شَعَّ (а/и), شَعَاعٌ, شَعٌّ	شع
Ҳис-туйғу	Чувство, ощущение	مَشْعَرٌ (مَشَاعِرُ), شُعُورٌ	شعر
Ёндирмоқ, ўт олдирмоқ	Зажигать, разжигать	أَشْعَلَ	شعل
Бўш бўлмоқ, банд бўлмаслик	Быть свободным, незанятым	شَعَرَ (у), شُعُورٌ	شعر
Ишламоқ	Работать	إِشْتَغَلَ	
Раҳм-шафқат, ачиниш	Жалость, сострадание	إِشْفَاقٌ	شفق
Лаб	Губа	شَفَّةٌ (شِفَاهٌ)	شفه
Бахтсизлик, ташвиш	Несчастье, страдание	شَقَاءٌ	شقي
Ўз-ўзидан	Автоматически	بِشَكْلِ آلِيٍّ	شكل
Унинг кўриниши қанақа?	Как он выглядит? (ег.д.)	شَكْلُهُ إِيَّه	
Ҳид сезмоқ	Чувствовать запах	شَمَّ (а/у), شَمٌّ	شم
Ҳидламоқ	Нюхать	تَشَمَّمَ	
Нафрат ила	С отвращением	مُشْتَمِزًا	شماز
Кенг камровли, умумий	Всеобъемлющий, общий	شَامِلٌ	شمل
Чапга, сўлга	Влево	شِمَالًا	
...га шоҳид бўлмоқ	Быть свидетелем чего-л	شَهِدَ (а), شُهِدَ	شهد

Кузатмоқ, қарамоқ	Наблюдать, смотреть	شَاهَدَ	
Нола (фиғон) қилмоқ, йиғи-сиғи қилмоқ	Рыдать, стонать	شَهَقَ (a), شَهَقَ	شهق
Кўрсатмоқ, ишора қилмоқ	Указывать (на что-л - إلى)	أَشَارَ	شور
Калта шим	Шорты	شُورْتُ	
Кўрмоқ, қарамоқ	Видеть, смотреть	شَافَ (y), شَوَفَ	شوف
Истамоқ, хоҳламоқ	Желать, хотеть	شَاءَ (a), مَشِئَةً	شيا
Аста-секин, оз-оздан	Постепенно, мало-помалу	شَيْئًا فَشَيْئًا	
Оқ оралаган	Седой	أَشْيَبُ (شَيْبَاءُ - (жен.р.	шиб
Кўзини олиб қочмоқ	Отворачивать (например, взор — بِسْ)	أَشَاحَ	шич
Тарқалмоқ, ёйилмоқ	Распространяться	شَاعَ (и), شِئُوغَ	шиеч
ص			
Тунука това	Листовое железо: (зд: противень)	صَاحَ	сач
Куймоқ	Лить, выливать	صَبَّ (a/y), صَبَّ	сб
Бармоқ	Палец	أَصْبَعُ, إصْبَعُ, أَصْبَعُ (أَصَابِعُ)	свеч
Бўялмоқ, бўямоқ	Окрашиваться, окрашивать	إِصْطَبَغَ	свиг
Кузатиб бормоқ, кузатиб қўймоқ	Сопровождать, сопутствовать	صَحَبَ (a), صُحْبَةً	свб
Бирга, ҳамкорликда	В сопровождении	بِصَحْبَةٍ ...	

Қоялар	Скалы	صَخْرٌ	схр
Занг	Ржавчина	صَدَأٌ	сда
Зангга қарши	Против ржавчины, от ржавчины	مُضَادٌّ لِلصَّدَأِ	
Чиқармоқ, қўйиб юбормоқ	Издавать, выпускать	أَصْدَرَ	сдр
Чакка	Висок	صُدْغٌ (أَصْدَاغٌ)	сдг
Кўққисдан учратмоқ, ...га тўқнаш келмоқ	Случайно встречать, наталкиваться	صَادَفَ	сдф
Ишонмоқ, тўғри деб ҳисобламоқ	Верить, считать правдивым	صَدَّقَ	сдк
Дўстлашмоқ	Дружить	صَادَقَ	
Ростгўйлик, тўғрилик	Правдивость, честность	صِدْقٌ	
Уриш, шикастлаш	Поражать, ударять	صَدَّمَ (и), صَدَّمَ	сдм
Ҳаяжон, изтироб, ларза	Потрясение, шок	صَدْمَةٌ	
Акс-садо, жавоб	Эхо, отклик	صَدَى (أَصْدَاءُ)	сди
Ғижирламоқ, товуш чиқармоқ	Скрипеть, издавать звук	صَرَ (a/i), صَرِيرٌ, صِرَارٌ	ср
Тишини ғичирлатмоқ	Скрипеть зубами	صَرَ عَلَى أَسْنَانِهِ	
Туриб олмоқ, талаб қилмоқ	Настаивать (на чем - على)	أَصَرَ	
Очик, ойдин, рўй-рост	Ясный, открытый, честный	صَرِيحٌ	срч
Очик, рўйрост	Откровенно, открыто	فِي صَرَاحَةٍ, بَصَرَاحَةٍ, صَرَاحَةً	
Очик-ойдин	Со всей откровенностью	بِكُلِّ صَرَاحَةٍ	

Бақирмоқ, додламоқ	Кричать, вопить	صَرَخَ (y), صُرَاخٌ, صَرِيحٌ	صرخ
Кетмоқ, кўздан йўқолмоқ	Уходить, удаляться	إِنْصَرَفَ	صرف
Қаттиққўл, шафқатсиз	Строгий, суровый	صَارِمٌ	صرم
Талабчанлик, шафқатсизлик	Строгость, жесткость	صَرَامَةٌ	
Кўтарилмоқ	Подниматься	صَعِدَ (a), صُعُودٌ	صعد
Аста кўтарилмоқ	Постепенно подниматься	تَصَاعَدَ	
Кўтарилаётган	Поднимающийся	صَاعِدٌ	
Юккўтаргич, лифт	Подъемник, лифт	مِصْعَدٌ (مِصَاعِدُ)	
Осмон рангида	На фоне неба	عَلَى صَفْحَةِ السَّمَاءِ	صفح
Тунука	Жесть, плита	صَفِيحٌ	
Хуштак чалмоқ	Свистеть	صَفَّرَ	صفر
Сарғаймоқ	Желтеть	إِصْفَرَّ	
Чапак чалмоқ, қарсак чалмоқ	Рукоплескать, аплодировать	صَفَّقَ	صفق
Ярашмоқ бир-бири билан	Мириться с друг другом	تَصَالَحَ	صلح
Кар	Глухой	أَصَمُّ (صَمَاءُ - (жен.р.)	صم
Ҳақиқий, олий даража	Настоящий, высшая степень	صَمِيمٌ	
Чин қалбдан, самимий	От всего сердца	مِنْ صَمِيمِ الْقَلْبِ	
У шу оиладан. У – шу оила аъзоси.	Она из этой самой семьи. Она –член этой семьи	إِنَّهَا مِنْ صَمِيمِ الْأُسْرَةِ	

Жим турмоқ, индамасик	Молчать	صَمَتَ (y), صَمْتٌ	صمت
Камгап, индамас	Молчаливый	صَامِتٌ	
Жимлик, сукут	Молчание	صَمْتٌ	
Эшитмоқ, эшитиб турмоқ	Слушать, подслушивать	تَصَنَّتَ	صنت
Сохта, қалбаки, сунъий	Фальшивый, искусственный	مُصَنِّعٌ	صنع
Кишнаш	Ржание	صَهِيلٌ	صهل
Мўлжалга олмоқ, йўналтирмоқ	Нацеливать, направлять	صَوَّبَ	صوب
Шикастламоқ, нишонга тегмоқ, яраламоқ	Поражать, попадать (в цель), ранить	أَصَابَ	
Паст овозда	Тихим голосом	بِصَوْتٍ هَادِيٍّ	صوت
Тасаввур қилмоқ,	Представлять, изображать	صَوَّرَ	صور
Тасаввур қилиб кўрмоқ, кўз олдида келтирмоқ	Представлять себе, воображать	تَصَوَّرَ	
Шакл, кўриниш	Форма, вид	صَيْغَةٌ (صَيْغٌ)	صوغ
Бақирик, дод-вой	Крик	صَيْحَةٌ	صيح
Тақдир, қисмат	Судьба, участь	مَصِيرٌ (مَصَائِرُ)	صير
Тақдир билан боғлиқ	Судьбоносный, связанный с судьбой	مَصِيرِيٌّ	
Патнис	Поднос	صِنِيَّةٌ (صَوَانِيٌّ)	صين
ض			
Ушлаб қолмоқ, тузатмоқ, ўрнатмоқ	Удерживать, поправлять,	ضَبَطَ (y/и)	ضبط

	устанавливать	ضَبَطَ	
Бошкалар билан бирга кулмоқ, бирга кулишмоқ, ўзаро кулишмоқ	Смеяться вместе с другими, пересмеиваться	تَضَحَّكَ	ضحك
Бир кулиб қўйиш, какир-кикир кулги	Смешок	ضِحْكَةٌ	
Кулиб юбормоқ, кула бошламоқ	Засмеяться	أَطْلَقَ ضِحْكَةً	
Кулгили	Смешной	مُضْحِكٌ	
Қурбон қилмоқ, фидо қилмоқ, садақа қилмоқ	Приносить в жертву, жертвовать (чем — —)	ضَحَّى	ضحو
Қурбон қилаётган	Приносящий в жертву	مُضَحٍّ, (مُضَحِّيَّةٌ - (жен.р.	
...га қарши, ғайри	Против (чего-л), анти..., противо...	مُضَادٌّ	ضدّ
Мажбур қилмоқ	Вынуждать	إِضْطَرَّ	ضرّ
Мажбур қилинган, ноилож	Вынужденный	مُضْطَرَّرٌ	
Ракетка	Ракетка	مِضْرَبٌ (مِضْرَابٌ)	ضرب
Ўтинч, илтимос	Мольба, просьба	ضَرَاةٌ	ضرع
Икки карра	Двойной	ضِعْفٌ	ضعف
Заифлик, дармонсизлик, бемажоллик	Слабость, немощь	ضَعْفٌ	
Заиф, бедорлик, ожиз, нимжон	Слабый	ضَعِيفٌ (ضِعْفَاءُ, ضِعَافٌ)	
Эзмок, босмок, сикмок	Давить, сжимать	ضَغَطَ (a), ضَغُطٌ	ضغط
Қўшмоқ, қўшиб қўймоқ	Добавлять, придавать (чему - على)	أَضْفَى	ضفو

Қовурға	Ребро	ضِلْعٌ (أَضْلَاعٌ)	ضلع
Қўшмоқ, уламоқ, сикмоқ, қисмоқ, кучмоқ, йиғмоқ, ўзида тўшламоқ, сикмоқ, қисмоқ, босмоқ, тақамоқ	Соединять, сжимать, обнять, собирать, содержать в себе, прижимать	ضَمَّ (a/y), ضَمَّ	ضمّ
Озгин, нозик	Худой, тонкий	ضَامِرٌ	ضمير
Ёруғ, равшан	Светлый, яркий	مُضِيءٌ	ضوء
Йўколмоқ, йўк бўлиб қолмоқ	Теряться, пропадать	ضَاعَ (и), ضَيَّاعٌ	ضيع
Тор-танқис бўлмоқ	Быть узким, тесным	ضَاقَ (и), ضَيْقٌ	ضيق
Унинг юраги сиқилди	У него сжалось сердце	ضَاقَ ضَدْرُهُ	
Жонига тегмоқ, зериктирмоқ	Докучать, приставать	ضَايَقَ	
Диққатвозлик, тажанглик	Нервозность	ضَيْقُ الْخُلُقِ	
Қонимни қайнатадиган (ғашимни келтирадиган) қилиғи билан	В такой своей манере, которая, обычно, меня раздражала	بِطَرِيقَتِهَا الَّتِي اعْتَادَتْ أَنْ تُصِيبَنِي بِضَيْقِ الْخُلُقِ	
ط			
Пишган овқат, таом	Вареная пицца, еда	طَبِيعٌ	
Феъл-атвор, хулқ, табиат	Характер, нрав	طَبَاعٌ (приро-) -да, характер (من.ч.от طَبَعَ)	طبع
Майдаламоқ, янчмоқ	Молоть, размалывать	طَحَنَ (a), طَحْنٌ	طحن

Кўққисдан рўй бермоқ, содир бўлмоқ	Неожиданно происходить, страстись (с кем л-على)	طراً (a), طرء، طروء	طراً
Хурсанд қилмоқ, рухлантирмоқ (куй, қўшиқ)	Радовать, восхищать (о музыке, пении)	أطرب	طرب
Жонли, кувноқ, шод	Живой, веселый, радостный	طروب	
Ҳайдамоқ, кувонмоқ, узоқлаштирмоқ	Изгонять, прогонять, удалять	طرّد (y), طرد	طرد
Кувмоқ, кетидан тушмоқ	Преследовать, гнаться	طارّد	
Давом эттирмоқ	Продолжать	استطرد	
Таъқиб қилаётган	Преследующий	مطارّد	
Жимиб қомлоқ	Замолкать	أطرق	طرق
Йўлак, йўл, ўтиш жойи	Коридор, проход	طُرْقُضَة (طُرُقَات)	
Йўл, усул, восита, тарика	Путь, способ, метод, средство	طَرِيقَة (طَرَائِقُ), طُرُق	
Хомуш, индамас	Молчаливый	مُطَرِّق	
Юмшок, янги, майин, нам	Мягкий, свежий, нежный, влажный	طَرِيّ	طرو
Янги	Свежий, новый	طازج	طزج
Боқмоқ	Кормить	أطعم	طعم
Таъм	Вкус	طعم	
Сочилмоқ (кўз ёши)	Брызнуть (о слезах)	طَفَر (и), طَفَر	طفر
Илк болалик	Раннее детство	طُفُولَة أُولَى	طفل
Текинхўр, ҳаромтомоқ	Паразитический	طُفَيْلِيّ	

Ёввойи ўт	Сорняк	نَبَاتٌ طُفَيْلِيّ	طل
Чикмоқ, туриб чикмоқ, мўраламоқ, қарамоқ	Выходить, выступать, выглядывать, смотреть (на что-л -على)	أَطْلَ (إِطْلَالَ - (масдар	
Кўтарилмоқ	Восходить, подниматься	طَلَعَ (a), طُلوع	طلع
Қарамоқ	Смотреть, взирать, заглядывать	تَطَّلَعَ	
Кириш, бош, бошланиш, ибтидо, муқаддима	Введение, начало	مَطَّلَعَ	
Эркинлик бермоқ, қўйиб юбормоқ, чиқармоқ	Давать свободу, отпускать, выпускать	أَطْلَقَ	طلق
Озод бўлмоқ, учиб кетмоқ, кетмоқ, йўл олмоқ, қутилмоқ	Становиться свободным, вылетать, уходить, отправляться, освобождаться	إِنطَلَقَ	
Учиш, бошланиш пайти	Вылет, старт	إِنطِلَاق	
Мутлақ, эмас	Совсем не, абсолютно не	على الإِطْلَاقِ	
Ўқ узиш,отиш	Выстрел	طَلَقَة	
Эркин, озод, хур, шод	Свободный, вольный, веселый	طَلِيقٌ (طُلُقَاءُ)	
Бўялган, қопланган	Покрашенный, покрытый чем-л.	مَطْلِيّ	طلي
Тинчланмоқ	Успокаиваться	إِطْمَأَنَّ	طمأن
Ишонч, дадиллик, хотиржамлик	Уверенность, спокойствие	إِطْمِئْنَانٌ	
Бўйсунмоқ, кулоқ солмоқ	Повиноваться, слушаться	أَطَاعَ	طوع

Бажара олмоқ	Повиновение, подчинение	إِطَاعَةٌ	
Мумкин, жоиз	Возможный	مُسْتَطَاعٌ	
Итоатлик	Послушный	مُطِيعٌ	
Шапка, бош кийим	Шапочка, головной убор	طَاقِيَّةٌ (طَوَاقِي)	طوق
1. Ёқа 2. Бўйинбоғ	1. Ворот, воротник 2. Ошейник	طَوَّقٌ (أَطْوَأَق)	طول
Узоқ давом этмоқ, чўзилмоқ	Быть долгим, длительным, длиться	طَالَ (y), طُولٌ	
Чўзмоқ, узайтирмоқ	Продливать, удлинять	أَطَالَ	
...га узоқ тикилмоқ	Долго смотреть на...	أَطَالَ النَّظَرَ إِلَى	
Узунлик	Длина	طُولٌ	
Қаламтарош, пакки	Перочинный нож	مِطْوَى (مِطَاو)	طوي
Нега шуни дарров айта қолмадинг?	Почему ты сразу так не сказала (ег.д)	طَيَّبَ مَا تَقُولِي كَدَه مِنْ الْأَوَّل	طيب
У самолёт ўйнарни	Он играл с самолетом (ег.д)	كَانَ يَلْعَبُ بِالطَّيَّارَةِ	طير
ظ			
Омоқ, қўлга киритмоқ	Получать, добиваться (чего —)	ظَفَرَ (a), ظَفَرٌ	ظفر
Давом этмоқ, бирон ҳолатда қолмоқ	Продолжать, оставаться, пребывать	ظَلَّ (и/а), ظُلُولٌ	ظلّ
Соя	Тень	ظِلٌّ (ظِلَالٌ)	
Кўрсатмоқ, намоиш қилмоқ	Проявлять, показывать	أَظْهَرَ	ظهر

Кафтнинг ташқи (орқа) томони	Тыльная сторона ладони	ظَاهِرُ الْيَدِ، الْيَدِ	
Қайикда	На лодке	عَلَى ظَهْرٍ قَارِبٍ	
Орқа, суянчиқ	Спина, спинка (например, сиденья)	ظَهْرٌ (ظُهُورٌ)	
Туш, чошгоҳ	Полдень	ظَهِيرَةٌ	
Намоён бўлиш, ташқи кўриниш	Проявление, внешность, вид	مَظْهَرٌ (مَظَاهِرُ)	
ع			
Тўлдирмоқ	Заполнять, наполнять	عَبَأَ	عبأ
Юк, оғирлик	Бремя, тяжесть	عِيبٌ (أَعْبَاءُ)	
Эҳром	Храм	مَعْبَدٌ (مَعَابِدُ)	عبد
Абу Симбал эҳроми	Храм Абу-Симбел	مَعْبَدُ أَبُو سُمَيْل	
Кесиb ўт	Пересекать, прохо- дить, миновать	عَبَرَ (y)، عَبُورٌ	
Санамоқ, - деб ҳисобламоқ	Считать	إِعْتَبَرَ	
Ўткинчи, бир лаҳзали, вақтинчалик	Мимолетный, преходящий, временный	عَابِرٌ	عبر
Орқали	Через	عَبْرَ	
Хўмраймоқ, ғазаб билан қарамоқ	Хмуриться, смотреть сердито	عَبَسَ (ي)، عُبُوسٌ	عبس
Остона, бўсаға	Ступень, порог	عَتَبَةٌ	عتب
Зимистон, қоронғилик	Темнота, мрак	عَتَمَةٌ	عتم
Ақли (зеҳни) паст	Слабоумный, идиот	مَعْتَوَةٌ (مَعَاتِيَةٌ)	عته

Тасодифан топиб олмоқ	Случайно находить что-л, наткаться (на что — على)	عَثَرَ (у/и), عَثُورٌ	عثر
Ажабланмоқ, завқланмоқ	Удивляться (чем — л- —) восхищаться, восторгаться	عَجِبَ (а), عَجَبٌ	عجب
Завқни келтирмоқ, хайратга солмоқ	Удивлять, восхищать	أَعْجَبَ	عجب
Завқ-шавқ	Восхищение, восторг	إِعْجَابٌ	
Хайрат билан	Изумленно, удивленно	فِي عَجَبٍ	
Ажойиб, хайратда қолдирган	Удивительный, пораженный	مُعْجَبٌ	عجب
Манман, кибрли	Высокомерный, надменный	مُتَعَجِّفٌ	
Заиф, нимжон, дармонсиз, бамажол	Слабый, немощный, неспособный	عَاجِزٌ (عَجْزَةٌ)	عجز
Қария	Старый, старая	عَجُوزٌ (عَجَائِزُ)	
Мўъжиза	Чудо	مُعْجِزَةٌ	
Хисобламоқ, санамоқ	Считать	عَدَّ (а/у), عَدٌّ	عد
Тайёрламоқ, тайёр қилмоқ	Готовить, приготавливать	أَعَدَّ	عد
Тайёрланмоқ, тахт бўлмоқ	Подготавливаться, приготавливаться	اسْتَعَدَّ	
Мослама, асбоб	Приспособление, орудие	عُدَّةٌ (عُدَدٌ)	
...га жиддий тайёрланмоқ	Основательно готовиться к ...	أَعَدَّ عُدَّتَهُ	
Кўп сонли	Многочисленный	عَدِيدٌ	
Текисламоқ, тўғриламоқ	Выравнивать, поправлять	عَدَّلَ	عدل

Бир маромда бўлиш, баб-бараварлик	Равномерность, симметрия	إِعْتِدَالٌ	عدو
Чопмоқ, югурмоқ	Бежать	عَدَا (у), عَدُوٌّ	
Ўтмоқ, кесиб ўтмоқ	Переходить, пересекать	عَدَّى	
Юқтирмоқ (касалликни)	Заражать (болезнью)	أَعَدَّى	
Душман, ғаним, рақиб	Враг, противник	عَدُوٌّ (عَدُوَّةٌ — (жен.р.)	
Адолатсизлик кўрсатмоқ, зулм қилмоқ	Чинить несправедливость, чинить насилие (над кем — على)	تَعَدَّى	عدو
душман	Враждебный, вражеский	مُعَادٍ (مُعَادِيَةٌ — (жен.р.)	
Бир марта борган	Один раз ходила (ег.д.)	مَرَّةً كَدَّهُ عَدَيْتَ	
Малоҳат, кўркамлик, гўзаллик	Прелесть, приятность	غُدُوْبَةٌ	عذب
Бокира қиз	Девственница, девушка	عَذْرَاءُ (عَذَارَى — (мн.ч.)	عذر
Биби Марям	Дева Мария	مَرْيَمُ الْعَذْرَاءُ	
... ҳолга солмоқ, йўликтирмоқ	Подвергать что-то (чему-то — لـ)	عَرَضَ	عرض
Кўриб чиқмоқ, таҳлил қилмоқ	Рассматривать, делать обзор	اسْتَعْرَضَ	
Шараф, обрў-этибор	Честь, репутация	عِرْضٌ (أَعْرَاضٌ)	
Қуёш нурига қўймоқ	Подставляя под солнце	مُعَرِّضًا لِلشَّمْسِ	
Танишмоқ	Ознакомиться, знакомиться (с	تَعَرَّفَ	عرف

	кем-чем - (على)		
Тан олмоқ	Признавать (что — —)	إِعْتَرَفَ	
Хайрли иш, мурувват, химмат	Добро, благодеяние	مَعْرُوفٌ (مَعَارِيفُ)	
Тер	Пот, испарина	عَرَقٌ	عرق
Томир, пай, чандир	Жила	عِرْقٌ (عُرُوقٌ)	
Кураш, жанг, уруш	Бой, битва	مَعْرَكَةٌ (مَعَارِكُ)	عرك
Бахс, мунозара	Полемика, спор	مَعْرَكَةٌ كَلَامِيَّةٌ	
Сиртмоқ, илмоқ, тешиқ	Петля, ушко	عُرُوءَةٌ (عُرَى)	Еро
Яланғоч бўлмоқ, ечинмоқ	Обнажаться, раздеваться	تَعَرَّى	Ери
Яланғоч, очилиб қолған	Голый, обнаженный	عَرٍ (عُرَاةٌ)	
Таъзия билдирмоқ, тасалли бермоқ	Выражать соболезнование, утешать	عَزَّى	Ези
Мен унинг отасига таъзия билдиришим керак	Я должен выразить соболезнование его отцу (ег.д.)	لَا زِمَ أُعْزِي وَالِدَهُ	
Юпатиш, тасалли, юпанч	Утешение, соболезнование	عَزَاءٌ	
Дўстлик, мулоқот	Дружба, общение	عِشْرَةٌ	Ешр
Кечки овқат	Ужин	عِشَاءٌ	Ешо
Ўрамоқ, боғламоқ	Обвязывать, повязывать	عَصَبَ (и), عَصَبٌ	Есб
Шомда, шом пайти	Вечером	عَصْرًا	Есвр
Билак	Запястье	مِعَصَمٌ (مَعَاصِمُ)	Есвм
Тишламоқ	Кусать, хватать	عَضَّ (и/а), عَضٌ	Есв

	зубами		
Аъзо, қисм	Орган, член	عَضْوٌ (أَعْضَاءٌ)	Есво
Атир	Духи	عِطْرٌ (عُطُورٌ)	Есвр
Хайрихоҳлик, ачиниш	Сочувствие	تَعَاظَفٌ	
Ҳис, ёктириш, хайрихоҳлик	Чувство, симпатия, сочувствие	عَظْفٌ	Есф
Хайрихоҳ	Сочувственный	مُتَعَاظِفٌ	
Ушлаб турмоқ	Задерживать	عَطَلَ	Есфл
Суяқлар	Кости	عَظْمٌ (عِظَامٌ)	Есфм
Суяк, сўнғак	Кость, косточка	عَظْمَةٌ	
Катта қисми, аксарият, кўпчилик	Большая часть, большинство	مُعَظَّمٌ	
Беихтиёр, тасоди-фан, билмасдан	Невольно, случай-но, нечаянно	عَفْوًا	Есфо
Жазо	Наказание	عِقَابٌ	
... шундан сўнг	После того ...	عَقَبَ	
Жазо	Наказание	عُقُوبَةٌ	
Жазо тайинламоқ, жазоламоқ	Наложить наказа-ние, наказывать	مَارَسَ عُقُوبَةً	Есфб
Товон	Пятка	عَقَبٌ, عَقَبٌ (أَعْقَابٌ)	
Ишонч ҳосил қилмоқ	Быть убежденным	إِعْتَقَدَ	
Мураккаблик, чигаллик	Сложность, неясность	تَعَقُّدٌ	Есфд
Тугун	Узел	عُقْدَةٌ (عُقْدٌ)	
Мураккаб, қийин, жиддий	Сложный, трудный	مَعَقَّدٌ	
Ҳижолатга солмоқ,	Смущать, омрачать	عَكَرَ	Ескр

хафа қилмоқ			
Акс этмоқ, касб этмоқ	Отражаться, преломляться	اِنْعَكَسَ	عكس
Қути, қутича (тамаки)	Коробка, пачка (напр. сигарет)	عُتْبَةٌ (عُتْب)	علب
Даволамоқ, муолажа қилмоқ	Лечить	عَالَجَ	علاج
Шарҳламоқ	Комментировать	عَلَّقَ	علق
Боғлаб қўйилган, осиб қўйилган	Прикрепленный, подвешенный	مُعَلَّقٌ	
Қўтарилмоқ, баландлашмоқ	Подниматься, быть громким (о голо-се), возвышаться	عَلَا (y), عَلُوْ	علو
Юқорига, тепага	Вверх	إِلَى أَعْلَى	
Умуман	Вообще	عَلَى الْعُمُومِ	عم
Атайин, қасддан қилмоқ	Делать умышленно, нарочно	تَعَمَّدَ	عمد
Ишонмоқ, суянмоқ	Полагаться (на кого — على)	إِعْتَمَدَ	
Чукур, жиддий	Глубоко	بِعُمُقٍ	عمق
... билан муносабатда бўлмоқ, ... деб қарамоқ	Обращаться к кому-л, относиться к кому-л	عَامِلٌ	عمل
Юзага келмоқ, пайдо бўлмоқ	Представляться, являться	عَنَ (a/и, y), عَنُ	عن
...лиги унинг хаёлига келди.	Ему пришло в голову, что ...	عَنَ لَهُ أَنْ	
Қайсар, ўжар	Упорный, упрямый	عَنِيدٌ	عند
Қаттиқ қўллик, талабчанлик	Строгость, суровость, резкость	عُفٌّ، عُنْفٌ	عنف
Кескин, қатъий, кескинлик	Резко, строго	بِعُنْفٍ	
Шафқатсиз, қаттиқ қўл	Жестокий, суровый	عَنِيفٌ	

Бўйин, гардан	Шея	عُنُقٌ (أُنَاقٌ)	عنق
Назарда тутмоқ, англатмоқ	Иметь в виду, значить	عَنَ (и), عَنِيَّ	عني
Аҳамият, маъно, моҳият	Значение, смысл, сущность	مَعْنَى (مَعَانٍ)	
Назарда тутилган	Подразумеваемый, занятый (чем- —)	مَعْنِيٌّ	
Бу ғазаб унга қаратилган	На него направлен этот гнев	هُوَ مَعْنِيٌّ بِهَذَا الْعُغْصَبِ	
Кейин, яна олди	Затем снова взяла	ثُمَّ عَادَتْ وَ أَخَذَتْ	عود
Қайтармоқ, тикламоқ	Повторять, возобновлять	عَاوَدَ	
Қайтармоқ, қайтариб бермоқ	Возвращать	أَعَادَ	
...ган одати бор, одатланмоқ, ўрганмоқ	Иметь обыкновение что-л делать, привыкать, приучаться	إِعْتَادَ	
Одатда	Как обычно	كَمَا هِيَ الْعَادَةُ	
Одатий, доимий	Обычный	عَادِيٌّ	
Новда, поя	Ствол, стебель	عُودٌ (أَعْوَادٌ، عِيدَانٌ)	
У бундан ошиғини қила олмайди	Он уже больше не мог	لَمْ يَعْذَ مِنْ الْمُسْتَطَاعِ أَنْ ...	
Дод-вой солмоқ, бақирмоқ, хўнграб йиғламоқ	Вопить, кричать, рыдать	عَوَّلَ	عول
Сузмоқ, сувда турмоқ	Плывать, держаться на воде	عَامَ (y), عَوَمَ	عوم

Сузаётган	Плавающий	عَائِمٌ	
Ишлатмоқ, фойдаланмоқ, истеъмолда бўлмоқ	Использовать (что- —)	عَوْنٌ	استَعَانَ
Ёрдам, кўмак	Помощь, содействие	مُعَاوَنَةٌ	
Увилламоқ, акилламоқ	Быть, лаять	عَوَى (и), عَوَاءٌ	عَوِي
У тирик	Он жив (ег.д.)	عَاشٍ	عِش
Нон	Хлеб (ег.д.)	عِيشٌ	
Нон совуб қотиб қолди	Хлеб остыл и засох (ег.д.)	العِيشُ بَرْدٌ وَنَشِيفٌ	
Фарзанд, бола	Дитя, ребенок	عَيْلٌ (عِيَالٌ)	عِيل
Бемор, касал	Больной (ег.д.)	عَيَّانٌ	عِين
Сенга ҳамдардман	Я сочувствую тебе (ег.д.)	عَيْنِي عَلَيْكَ	
Кўзларини юмиб	С закрытыми глазами	مُعَمَّضُ الْعَيْنَيْنِ	
Сен туфайли, сен учун	Из-за тебя, ради тебя (ег.д.)	مِنْ أَجْلِ عِيُونِكَ	
Кўз қорачиғи	Зрачок	حَبَّةُ الْعَيْنِ	
غ			
Чанг босган	Покрытый пылью, запыленный	مُعَبَّرٌ	عبر
Хавас, кувонч	Зависть, радость	غَبْطَةٌ	عبط
Тушлик	Обед	غَدَاءٌ	غدو
Санчмоқ, сукмоқ	Колоть, вонзать (во что - في)	غَرَزَ (и), غَرَزٌ	غرز
Экмоқ, ўтказмоқ (дарахт)	Сажать (деревья)	غَرَسَ (и), غَرَسٌ	غرس

Экилмоқ, суқилмоқ, ботмоқ, чўкмоқ	Быть посаженным, вонзаться, погру- жаться, утопать	اِنْعَرَسَ	
Давом этмоқ, .. га фарқ бўлмоқ	Длиться, погру- жаться (во что-л -)	اِسْتَعْرَقَ	غرق
Ғарқ бўлмоқ	Потопление, затопление	تَغْرِيقٌ	
...га ботган; чўкаётган	Погруженный, утопающий	غَارِقٌ	
Ўзига қаратмоқ	Побуждать, подстрекать, соблазнять	أَغْرَى	غرو
Жалб қилиш, ўзига қаратиш	Соблазн	اِغْرَاءٌ	
Мўл-кўл	Обильно	بِغْزَارَةٍ	غزر
1. ювиш, 2 кийим (ювилган ёки ювишга тайёр)	1. Мытье 2. Белье (выстиранное или приготовленное к стирке)	غَسِيلٌ	غسل
Муттаҳам, фирибгар	Мошенник	غَشَّاشٌ	غش
Ёпинчик, усти ёпилган, ёпиш учун мослама	Покрывало, оболочка, крышка	غِشَاءٌ (أَغْشِيَّةٌ)	غشو
Мажбурланган, мажбурлаш	Принуждение, насилие	غَصَبٌ	غصب
Шохча, шох	Ветка, ветвь	غُصْنٌ (أَغْصَانٌ)	غصن
Серажин, ажин босган	Морщинистый	مُتَغَصِّنٌ	غصن
Ботмоқ, чўкмоқ	Погружаться (куда - في)	غَطَسَ (и), غَطَسٌ	غطس
Солмоқ, ёпмоқ, қўймоқ	Покрывать, окутывать	غَطَّى	غطو
Ўралган, ёпилган	Покрытый	مُغَطًى	
Ғилоф	Покрывало	غِطَاءٌ (أَغْطِيَّةٌ)	

Эътиборсизлик	Невнимательность, беспечность	غَفْلَة	غفل
Мудрамок, кўз юммоқ	Дремать, закрывать глаза	أَغْفَى	غفو
Фойдаланмоқ, ишлатмоқ	Использовать, эксплуатировать	إِسْتَعْلَل	غل
Ғалаба қилмоқ	Побеждать, преобладать	غَلَبَ (и), غَلَبَ غَلَبَةً	غلب
Бўшашган, ланч	Лишенный самостоятельности, слабый	مَغْلُوبٌ عَلَى أَمْرِهِ	
Йўғон, катта, қаттиқ	Толстый, большой, жесткий	غَلِظَ	غلظ
Ёпмоқ	Закрывать	أَغْلَقَ	غلق
Ўспирин, йигит	Юноша, парень	غُلَامٌ (غِلْمَانٌ)	Глам
Қайнаган, қайнаётган	Кипяченый, кипящий	مَغْلِيٌّ	Гли
Ёзмоқ, ёпмоқ, солмоқ	Покрывать, заливать	غَمَرَ (y), غَمَرَّ	Гмер
(кўзларни) юммоқ	Закрывать (глаза)	غَمَضَ	Гмз
Ғўлдирамок, мин-ғир-минғир қилмоқ	Бормотать, неясно говорить	غَمَغَمَ	Гмем
Зим-зиё, қоронғу	Темный	غَامِقٌ	Гмқ
Куйламок (қўшиқ)	Петь	غَنَى	Гни
Қўшиқ, ашула	Песня	أُغْنِيَّةٌ (أَغَانٍ, أُغْنِيَّاتٌ)	
Қўшиқ айтиш	Пение	غِنَاءٌ	
Фавкуллодда, ҳаддан ташқари	Чрезвычайно	لِلْغَايَةِ	Гуи
Йўқ бўлиш, ғойиб бўлмоқ	Отсутствовать (где -), исчезать	غَابَ (и), غِيَابٌ	Гиб

Шакар камиш	Тростник	غَابُ	
Йўқлик, мавжуд бўлмаслик	Отсутствие	غَيْبَةٌ	
Бошқаси йўқми?	Другого нет? (ег.д.)	مَفِيشَ غَيْرُهُ?	Гир
Қахр-ғазаб, аччиқланиш	Гнев, ярость, раздражение	غَيْظٌ	Гипт
Аччиқланган, ғазабга тўлган	Рассерженный, гневный	مَغِيظٌ	
ف			
Тешик, ёрик, туйнук	Отверстие, дырка	فَتْحَةٌ	
Тинтимок, кидирмоқ	Обыскивать, искать	فَتَّشَ	Фтш
Дилраболик, жозиба, ҳавасни келтириш	Очарование, соблазн	فِتْنَةٌ	Фтн
Бехосдан бостириб келмоқ	Застигать врасплох	فَاجَأَ	Фжа
Бирдан, қўққисдан, кутилмаганда	Вдруг, внезапно, неожиданно	فَجَأَةً	
Кутилмаган, ногоҳоний	Внезапный, неожиданный	مُفَاجِئٌ	
Вишиллаш	Шипение	فَحِيحٌ	Фх
Тадқиқ қилмоқ, кўздан кечирмоқ	Исследовать, осматривать	فَحَصَ (a), فَحَصَ	Фхс
Қопқон, тузоқ, пистирма	Ловушка, западня	فَخٌّ (فَخَاخٌ, أَفَخَاخٌ)	Фх
Сон	Бедро	فَخْذٌ, فِخْذٌ (أَفْخَاذٌ)	Фхд
Аъло, ҳашаматли	Превосходный, роскошный	فَاخِرٌ	Фхр
Сопол буюмлар, чинни	Гончарные изделия, фарфор	فَخَّارٌ	

Фахр, ғурур	Гордость, самовосхваление	فَخْرٌ	
Қочмоқ, қочиб кетмоқ	Бежать, убегать	فَرَّ (а/и), فِرَارٌ, فَرٌّ	
Халос бўлиш, қутулиш	Избавление, избежание	مَفَرٌ	
Бу – муқаррар, бу – турган гап	Это неизбежно	هَذَا لَا مَفَرَ مِنْهُ	
Енгиллатмоқ, кўрсатмоқ	Облегчать, показывать	أَفْرَجَ	فرج
Кўриб чикмоқ, томоша қилмоқ	Осматривать, любоваться чем-л	تَفَرَّجَ	
Туйнук, тешик, ёриқ, оралик	Отверстие, проход, промежуток	فُرْجَةٌ	
Ёзмок, очмок, чўзмок	Развертывать, распускать, растягивать	فَرَدَ (и), فَردًا	фрд
Қўлларини ёзмок	Разжать кисть руки	فَرَدَ يَدَهُ	
Бир одам, айрим шахс	Один, человек, отдельное лицо	فَرْدٌ (أَفْرَادٌ)	
Биттадан, биттама-битта	По одному, поодиночке	أَفْرَادًا	
Қурбон, ўлжа	Жертва, добыча	فَرِيسَةٌ (فَرَائِسُ)	фрс
Ўрин-кўрпа	Постель	فِرَاشٌ (فُرُشٌ)	фрш
Тўшалган, ёйиб қўйилган, жиҳозланган	Усталанный, мебелированный, обставленный	مَفْرُوشٌ	
Тасодиф	Случай	فُرْصَةٌ (فُرُصٌ)	фрвс
Кўзланган, мўлжалланган	Предполагаемый, так называемый	مُفْتَرَضٌ	фрвс
Ҳаддан ортик, меъёрдан ортик	Чрезмерный, неумеренный	مُفْرَطٌ	фрп
Тугаш, якун, хотима	Окончание, завершение (чего-л-мн)	فَرَاعٌ	фрғ

Айрилмоқ, ажралмоқ, тарк этмоқ	Расставаться, разлучаться, покидать	فَارَقَ، مُفَارَقَةٌ	фрқ
Ўчоқ, печка, нонвойхона	Печь, пекарня	فُرنٌ (أَفْرَانٌ)	фрн
Кенг бўлмоқ, кенгаймоқ	Быть широким, просторным, расширяться	اِنْفَسَحَ	фсх
Омадсиз	Неудачный, провалившийся	فَاشِلٌ	фшл
Ажратмоқ	Отделять, разъединять	فَصَلَ (и), فَصْلٌ	фвсл
Айрилмоқ, ажрашмоқ	Расставаться	اِنْفَصَلَ	
Синчковлик, кизикувчанлик	Любопытство	فُضُولٌ	фвсл
Ширинлик, пирожное	Пирожок, пирожное	فَطِيرَةٌ (فَطَائِرُ)	фптр
Ҳақиқатан, аслида	Действительно, на деле, фактически	فِعْلًا	фел
Етишмаслик	Не хватать, не доставать (чего-)	اِنْتَقَدَ	фқд
Қашшоқ қилмоқ	Делать бедным, доводить до бедности	أَفْقَرَ	фқр
Кучаяётган, зўраяётган	Обостряющийся, осложняющийся	مُتَفَاعِمٌ	фқм
Жағ	Челюсть	فَكٌّ (فُكُوكٌ)	фк
Пастки жағ	Нижняя челюсть	الفَكُّ الأسفلُ	
Ғоя, фикр	Мысль, идея	فِكْرَةٌ	фкр
Қутилмоқ	Избавляться, вырываться	اِنْفَلَتَ	флт
Қахва куйқасида ром очмоқ	Гадать на кофейное гуще	رَأَى الْفُنْجَانَ	фнжн
Фол очиб кўяйми?	Я погадаю тебе?	أَشُوقُكَ فَنُجَانِكَ؟	

(қахванинг куйкасида)	(на кофейной гуще)	= أَشُوفُ لَكَ فِنْجَانَكَ؟	
Таркалмоқ (хид)	Распространяться (о запахе)	فوح فَاحَ (y), فَوْحٌ، فَوْحَانٌ	
Ўша захоти	Сразу же	فورَ فَوْرًا	
Гапирмоқ	Говорить, произносить (что-)	فوہ تَفَوَّهَ	
Оғиз	Рот, уста	فُوہ (أَفْوَاهٌ)	
ق			
Тутиб олмоқ, ушламоқ, сиқмоқ, кисмоқ	Схватить (кого-что-л-), держать, сжимать	قبضَ (и), قَبِضٌ	قبض
Қўлини мушт қилмоқ	Сжать руку в кулак	قبضَ يَدَهُ	
Титрамоқ, зўрға нафас олмоқ	Замирать, тяжело дышать	انقبضَ	
Тушкунлик, мазлумлик	Подавленность, угнетенность	انقباضَ	
Ушлаб турган, сиқаётган	Держащий, сжимающий	قابضٌ	
1. сиқиш (қўл билан), ушлаб туриш 2. мушт, қўл	1. Сжатие (рука-ми), удержание 2. Кулак, рука	قبضةً	
Унинг қўлида, унинг муштида	В его руках, в его кулаке	في قبضتِهِ	
Соп, даста	Рукоятка, ручка	مقبضٌ (مقبض)	
Қимир этмай ўтирмоқ	Сидеть неподвижно	قبعَ (a), قَبِعَ	قبع
Ўпмоқ, бўса олмоқ	Целовать	قَبَّلَ	قبل
Яқин келмоқ, келмоқ	Подходить, приходить	أَقْبَلَ	

Олдинда, қаршида	Перед, напротив	قُبَالَةً	
Баҳоламоқ	Оценивать	قَدَّرَ	قدر
Аҳволини тушунмоқ	Войти в его положение, с пониманием отнестись к его состоянию	قَدَّرَ مَوْقِفَهُ	
...га қодир	Способный (к чему – على)	قَادِرٌ	
Бироз, биргина	Немного, чуть-чуть	بَقْدَرٍ	
Келтирмоқ, олға босмоқ, кўрсатмоқ	Предподносить, показывать	قَدَّمَ	قدم
Сурилмоқ, чиқмоқ, яқин келмоқ, мурожаат қилмоқ	Выдвигаться, двигаться, подходить, выступать, обращаться	تَقَدَّمَ	
Авваллари, қадимда	Раньше, в старину	قَدِيمًا	
Етиб келиш, пайдо бўлиш	Прибытие, приезд, появление	مَقْدَمٌ	
Кир-чир, ахлат	Грязь	قَدَارَةٌ	قدر
Бир-бирига ташламоқ	Бросать друг в друга	تَقَادَفَ	قذف
Ўрнатилмоқ, қимир этмаслик	Устанавливаться, быть неподвижным, недвижимым	اِسْتَقَرَّ	قرّ
Ҳисобот, маъруза, хулоса	Отчет, доклад, заключение	تَقْرِيرٌ (تَقَارِيرُ)	
Яқинлаштирмоқ	Приближать (к чему-л- مِنْ)	قَرَّبَ	قرب
Яқинлашмоқ	Приближаться (к кому-чему-л- مِنْ)	اِقْتَرَبَ	
Ёнида, яқинида	Вблизи	بِقُرْبٍ ...	
Яқин орада	Скоро, вскоре	عَمَّا قَرِيبَ	

Яқинлашаётган	Приближающий	مُقَرَّبٌ	
Яқинлашаётғиб	Приближаясь	مُقْتَرِبًا	
Яра қиладиган	Вызывающий раны, язвы	مُفْرَحٌ	قرح
Азобли, азоб берувчи, чақадиган, ачитадиған	Жалящий, мучительный	قَارِصٌ	قرص
Аччиқ-тизиқ гаплар	Резкие слова	قَوَارِصُ الْكَلَامِ	
Нафрат, норозилик	Отвращение, недовольство	قَرَفٌ	قرف
Ўтирмақ, чўккаламоқ	Садиться, сидеть на корточках	قَرَفَصَ	قرفص
Қисм, улуш	Доля, часть	قِسْطٌ (أَفْسَاطٌ)	قسط
Қаттиқ кўл, талабчан	Строгий, суровый	قَاسٍ (قَاسِيَةٌ — — قُسَاةٌ, жен.р. (мн.ч.	قسو
Пўст, пўстлоқ	Кожура, кожа	قِشْرٌ (قُشُورٌ)	قشر
Назарда тутмоқ	Иметь в виду	قَصَدَ (и), قَصَدٌ	قصد
Ҳамла, шўнғиб учмоқ	Нападение, пикирование	إِنْقِصَاصٌ	قص
Қисқа, мухтасар	Кратко, лаконично	فِي إِقْتِصَابٍ	قضب
Ғажимоқ, кемирмақ	Грызть, обкусывать	قَضَمَ (и), قَضَمٌ	قضم
Идора қилмоқ, бошқармоқ	Повелевать (кем - على)	قَضَى (и), قَضَاءٌ	قضي
Тўлатмоқ, ундирмоқ	Взыскивать, требовать уплаты	تَقَاضَى	
Умуман... эмас, ҳеч қачон ... эмас	Совсем не..., никогда не ...	لَمْ ... قَطُ	قط
Чимирмақ, қовоқ солмоқ	Нахмуривать	قَطَبَ (и), قَطَبٌ	قطب

Хўмрайган, ўшшайган	Хмурый, угрюмый	مُغْطَبٌ	
Томмоқ	Капать	قَطَرَ (y), قَطْرٌ	قطر
Томчи, катра	Капля	قَطْرَةٌ (قَطَرَاتٌ, قَطْرٌ)	
Ғапни бўлмақ, тўхтатиб қўймоқ	Перебивать, прерывать	قَاطَعَ	قطع
Тўхтамоқ, тугамоқ	Прерываться, прекращаться	إِنْقَطَعَ	
Ўзи учун олмақ, узмоқ	Брать для себя, отрывать	إِقْطَعَ	
Уюр, тўда, гала	Стадо, орада	قَطِيعٌ (قُطْعَانٌ)	
Узилаётган, тугаётган	Прерывающийся	مُنْقَطِعٌ	
Ўриндиқ, ўрин	Сиденье, скамья, место (для сиденья)	مَقْعَدٌ (مَقَاعِدُ)	قعد
Нега у ўтирди?	Почему она села? (ег.д.)	إِيَّاهِ الَّتِي فَعَدَهَا	
Ўтирмақ	Садиться	أَقْعَى	قعي
Сакрамоқ, ирғишламоқ	Прыгать, скакать	قَفَزَ (и), قَفَزٌ, قَفْزَانٌ	قفز
Энса, бўйин	Затылок	قَفَا (أَفْءَاءٌ)	قفو
Кўза	Кувшин	قَلَّةٌ (قُلَلٌ)	قل
Камида	Как минимум	عَلَى الْأَقْلَ	
Ағдармоқ, тўнкармоқ	Переворачивать, опрокидывать	قَلَبَ (и), قَلْبٌ	قلب
Титмоқ, тўзитмоқ, айлантирмоқ, ағдармоқ	Вертеть, ворочать, ворошить	قَلَبَ	
Чикмоқ (қарши)	Выступать (против кого- على)	إِنْقَلَبَ	

Ағдармоқ, тұнтармоқ	Переворачивание	قَلَبَ	
Юрак уриши	Биение сердца	وَجِيبُ الْقَلْبِ	
Бахс авжига чиқиб, юраклар тез-тез ура бошлаганда	И когда дискуссия достигла своего апогея и учащенно бились сердца	و فِي لَحْظَةٍ ارْتطَامِ وَجِيبِ الْقُلُوبِ	
Таклид килмоқ, нусха кўчирмоқ	Подражать, копировать	قَلَّدَ	қалд
Ташвишланмоқ	Беспокоиться, волноваться	قَلَّقَ (а), قَلَّقَ	қалқ
Безовта, безовта бўлмоқ	Взволнованный, тревожающийся	قَلَّقَ	
Юқори қисм, тепа, уч, чўққи	Верхняя часть, вершина	قِمَّةٌ (قِمَمٌ)	қим
Овламоқ, пойламоқ	Ловить, охотиться	قَنَصَ (и), قَنَصَ	қнвс
Никоб	Маска	قِنَاعٌ (أَقْنَعَةٌ)	қнвс
Кислородли никоб	Кислородная маска	قِنَاعٌ مِنْ الْأوكْسِجِينِ	
Кўлга киритмоқ, эга бўлмоқ	Приобретать, владеть	اِقْتَنَى	қно
Канал, ирмоқ	Канал, проток	قَنَاةٌ (قَنَوَاتٌ)	
Сен кўп қаҳва ичасанми?	Ты пьешь много кофе? (ег.д.)	يَشْرَبِي قَهْوَةً كَثِيرًا؟	
Кафе, қаҳвахона	Кафе	مَقْهَى (مَقَاهٍ)	
Олиб бормоқ, бошқармоқ	Вести, управлять	قَادَ (y), قِيَادَةٌ	қод
Туб, таг	Дно	قَاعٌ (قِيَعَانٌ)	қоу
Чиғаноқ, шиллиқ курт	Раковина, ракушка, улитка	قَوْقَعَةٌ (قَوَاقِعُ)	қоуе
Яшамоқ, яшаб ўтмоқ	Жить, проживать	أَقَامَ	қом

Мен тургач	После того, как я встану (ег.д.)	أَمَّا أَقُومُ	
Оёқ (жонивор)	Нога (животного)	قَائِمَةٌ (قَوَائِمُ)	
Кишан, занжир, тушов	Оковы, путы	قَيْدٌ (قَيُودٌ)	қид
Саратон, жазирама иссик	Сильная жара, зной	قَيْظٌ (أَقْيَاطٌ)	қипз
ك			
Киришмоқ, бошламоқ, берилмоқ	Приниматься (за что-л-على), предаваться (чему-л - على)	كَبَّ أَكَبَّ	
Сиқимлаб олмоқ	Брать горстью	كَبَشَ (и), كَبَشَ	қбш
Ҳовучлаб (сиқимлаб) сочмоқ	Разбрасывать (брать) горстями	كَبَشَ	
Елка	Плечо	كَفَتْ، كَيْفٌ، كَيفٌ (أَكْتَفَ)	қф
Жўжа	Цыпленок	كَتْكُوتٌ (كَتَاكِيْبُ)	
Зиғир	Лен	كَتَنَ	қтн
Қум уюми, қумли дўнглик	Песчаный холм, дюна	كَثِيبٌ (كُثْبَانٌ)	қшб
Кўпсонли	Быть многочислен- ным, частым	كَثُرَ (y), كَثْرَةٌ	қшр
Бироз, озгина	Немного (ег.д.)	مِشْ كَثِيرٌ	
Қуюқ, (қоронғулик)	Быть очень густым (о мраке)	كَثَّافٌ	қнф
Қалин, қуюқ, зич	Плотный, густой	كَثِيفٌ	
Хижолат тортиш, ғам-андух	Смущение, горе, печаль	كَدَرٌ	қдр

Ёлгон, янглиштирадиган, сохта	Ложный, обманчивый, мнимый	كَذِبٌ	кзб
Қайтармоқ, такрорламоқ	Повторять	كَرَّرَ	кр
Ҳалокат, мусибат, ташвиш	Беда, несчастье, катастрофа	كَارِئَةٌ (كَوَارِثُ)	крт
Севмаслик, нафратланмоқ	Не любить, ненавидеть	كَرَهُ (а), كُرَهُ	крө
Нафрат, ёқтирмасик	Отвращение, неприязнь	كَرَاهِيَّةٌ	
Ёкмсиз, жирканч, кабиҳ	Неприятный, отвратительный	كَرِيهٌ	
Ёлламоқ, ижарага олиш	Нанимать, арендовать	اِكْتَرَى	крий
Ижарага олиш, ёллаш	Аренда, наем	اِكْتِرَاءٌ	
Касирп (калин пахтадан қилинган мато)	Касирп (ткань из толстого хлопка - ег.д.)	كَسْتُورٌ	кест
Синик, синган, хориган, ранжиган, гангиб қолган	Разбитый, удрученный	كَسِيرٌ (كَسَارَى)	ксер
Ялқовлик, дангасалик	Лень, леность	كَسَلٌ	ксел
Пайқамок, сезмоқ, топмоқ, кўрмоқ	Обнаруживать, находить	اِكْتَشَفَ	
Дўконча, кичик савдо шахобчаси	Киоск, ларек, будка	كُشْكٌ (اُكْشَاكٌ)	кшк
Телефон буткаси	Телефонная будка	كُشْكُ التِّلْفُونِ	
Тутиб турмоқ, босмоқ	Сдерживать, подавлять	كَظَمَ (и), كَظَمَ, كُظُوْمٌ	кзпм
Қўл панжаси, кафт	Кисть руки, ладонь	كَفٌّ (كُفُوْفٌ, اُكُفٌ)	кф
Тенгсиз, тенг бўлмаган	Неравный	كَفَا غَيْرُ مُتَكَافِئٍ	кфа

Етарли бўлмоқ, етмоқ	Быть достаточным, хватать	كَفَى (и), كِفَايَةً	кфй
Билан қаноатланмоқ, чекланмоқ	Довольствоваться, ограничиваться (чем-)	اِكْتَفَى	
Етадими? Етарлими?	Зватает? Достаточно? (ег.д.)	بِتَكْفِي؟	
Ҳар гал ...	Всякий раз как..., когда	كُلَّمَا	кл
Чиқим, харажат, сарф	Издержки, расходы	تُكَالِيفُ	келф
Енг	Рукав	كُمٌ (اُكْمَامٌ)	км
Кескинлашган, сиқилган, қисилган, танг	Сжатый, напряженный	مُنْكَمِشٌ	кмш
Пистирма	Засада	كَمِيْنٌ (كَمَائِنٌ)	кмен
Тўлмоқ, лиқ тўлмоқ	Наполняться, полнеть	اِكْتَنَزَ	ктр
Мени машина уриб юборай деди	Меня чуть не сбила машина	كَادَتْ عَرَبَةٌ تَدْهَمُنِي	код
...га ҳам улгурмаган эдики, ...	Не успел он ..., как ..., как только он..., так ...	مَا كَادَ ... حَتَّى ...	
Деярли, қарийб	Почти	بِالْكَادِ	
Думалоқ, юмалоқ, шарсимон	Округленный, шаровидный	مُكَوَّرٌ	кур
Уюлиб ётмоқ, қалашиб кетмоқ	Нагромождаться, сваливаться в кучу	تَكَوَّمَ	ком
Тўда, тўп	Куча, груда	كُوْمَةٌ, كُوْمَةٌ (اُكُوَامٌ)	
Яратмоқ, вужудга келтирмоқ	Создавать, образовывать	كَوَّنَ	кон
Бутун жаҳон ... улкан, катта	Вселенский, огромный	كُوْنِيٌّ	

Қоп, сумка	Мешок, сумка	كيس (أكياس)	كيس
Полиэтилен пакет	Полиэтиленовый пакет	كيس بلاستيک	
Кимёвий	Химический	ميمائى	كيم
ل			
Қарамоқ, кўрмоқ, кўриб қолмоқ	Смотреть, замечать	لَحَظَ (a), لَحَظَ	لحظ
Кўзи тушмоқ, кузатмоқ	Замечать, наблюдать	لَا حَظَ	
Етиб олмоқ, қувлаб етмоқ	Догонять, настигать	لَحِقَ (a), لَحَاقَ	لحق
Хизмат сафарига жўнатмоқ, қўшмоқ	Прикомандировывать, присоединять (к чему —)	أَلْحَقَ	
Уланмоқ, бирикмоқ, кўшилмоқ	Соединяться, срастаться	الْتَحَمَ	لحم
Битиш, уланиш, бирикиш	Соединение, срастание	الْتِحَامَ	
Куй, оҳанг, тарона	Напев, мотив, мелодия	لَحْنٌ (أَلْحَانُ)	لحن
...га амал қилмоқ, риоя қилмоқ	Соблюдать что-л	لَزِمَ (a), لَزُومٌ	لزم
Жимлик сақламоқ	Хранить молчание	لَزِمَ الصَّمَتَ	
Чакмоқ, тишламоқ	Жалить, кусать, колоть	لَسَعَ (a), لَسَعٌ	لسع
Ғойиб бўлмоқ, тўхтамоқ	Исчезать, прекращаться	تَلَاشَى	لشي
Ўғрилардан, ўғриларча	Воровато, по-воровски	مُتَلَصِّصًا	لصّ
Ёпишмоқ, илакишмоқ	Прилипать, приклеиваться	لَصِقَ (a), لَصُوقٌ	لصق
Бир-бирига қаттиқ ёпишмоқ	Плотно примыкать друг к другу	تَلَاصَقَ	

Ёпишмоқ, ёпишиб қолмоқ	Прилипать, приклеиваться	التَصَقَّ	لطف
Дилрабо, дилбар, ёқимли, ёқимтой	Милый, добрый, приветливый, любезный	لَطِيفٌ (لُطَافٌ)	
Урмоқ, тақиллатмоқ, дук-дук урмоқ, дўшпосламоқ	Бить, колотить	لَطَمَ (и), لَطْمٌ	لطم
Ўйнамоқ	Играть (с кем-л.)	لَاعَبَ	لعب
Қуршаб олмоқ, ўрамоқ, танғимоқ	Обматывать, заворачивать, окружать	لَفَّ (a/y), لَفٌّ	لَفّ
Тортмоқ (диққатни, назарни)	Привлекать (внимание, взгляд)	لَفَّتَ (и), لَفْتٌ	لفت
Чор атрофга қарамоқ, ўғирилмоқ	Смотреть по сторонам, оборачиваться	تَلَفَّتَ	
Бурилмоқ, ўғирилмоқ	Оборачиваться, поворачиваться	اِلْتَفَّتَ	
Плакат	Плакат, вывеска	لَاْفِتَةٌ (لَاْفِتَاتٌ)	لفظ
Ўйноки кўз, тез нигоҳ	Быстрый взгляд	لَفْتَةٌ (لَفْتَاتٌ)	
Сўз, ибора	Слово, выражение	لَفْظٌ (أَلْفَاظٌ)	لفظ
Қопланмоқ	Покрываться (чем —)	تَلَفَّعَ	لفع
Қопланган	Покрытый	مُتَلَفِّعٌ	
Овламоқ, тутиб қолмоқ, йиғиб олмоқ, ўзлаштирмоқ	Ловить, перехватывать, подбирать, заимствовать	اِلْتَقَطَ	لقط
Ташламоқ, ирғитмоқ	Бросать (что-прямое дополнение или —)	أَلْقَى (إِلْقَاءٌ — масдар)	لقي
Нутқ сўзламоқ	Выступать с речью	أَلْقَى خُطْبَةً	

Учрашмоқ	Встречаться	التَقَى	
Ташланган, итқитилган, йиқилган	Брошенный, упавший	مُلْقَى (مُلْقَاةٌ — (жен.р.	
Мушт билан урмоқ	Удар кулаком	لَكْمَةٌ	لكم
Йиғмоқ, бирлаштирмоқ	Собирать, объединять	لَمَّ (a/y), لَمَّ	لم
У айтган гапларнинг барини йиғмоқ	Собрать вместе все, что она сказала	لَمَّ كَلَامَهُ عَلَى بَعْضِهِ	
Кўриб қолмоқ, кўрмоқ, қараб-қараб қўймоқ	Замечать, видеть, поглядывать	لَمَحَ (a), لَمَحَ	لمح
Юз ифодаси, юз тузилиши	Черты, выражение (лица)	مَلَامِحُ	
Тегмоқ, тегинмоқ	Трогать, касаться	لَمَسَ (a), لَمَسَ	لمس
Бир-бирига тегмоқ, бир-бирига ёпишмоқ	Соприкасаться	لَامَسَ	
Пайпасламоқ, сийпаб топмоқ, ахтариб топмоқ	Нащупывать, искать ощупью, отыскивать	تَلَمَّسَ	
Қўл билан тегиш, тегмоқ	Прикосновение, касание	لَمَسَةٌ (لَمَسَاتُ)	
Ўт олмоқ, ёнмоқ	Воспаляться, гореть	إِلْتَهَبَ	لهب
Нафаси бўғилмоқ	Запыхаться, дышать с трудом	لَهَثَ (a), لَهَثَ	لهث
Оҳанг, акцент, лаҳжа	Тон, акцент, говор	لَهَجَةٌ (لَهَجَاتُ)	لهج
Ютмоқ, йўқ қилмоқ	Поглощать, уничтожать	إِلْتَهَمَ	لهم
Кўринмоқ, туюлмоқ, пайдо бўлмоқ	Казаться, появляться, виднеться	لَاَحَ (y), لَوَّحَ	لوح
Силкимоқ, силкитмоқ (қўл)	Махать, помахать (рукой), размахивать	لَوَّحَ	

Бўялмоқ, рангини ўзгартирмоқ	Окрашиваться, менять цвет	لَوَّنَ	لون
Бурмоқ, тескори ўгирмоқ	Поворачивать, отворачивать	لَوَّى (и), لَوَّى	لوي
Юмшоқ, қайишқоқ	Мягкий, гибкий	لَيِّنَ	لين
Нега? Нима учун?	Почему? (ег.д.)	لِيَهْ؟	ليه
م			
Унга нима бўлди?	Что с ним	مَا لَهُ	ما
Кувур	Труба, трубка	مَسُورَةٌ (مَوَاسِيرُ)	ماس
Майка	Майка	مَايُوَّة (مَايُوَهَاتُ)	مايو
100 (юз)	Сто	مِائَةٌ (مِائَاتُ)	маи
Фойдаланмоқ, бахраманд бўлмоқ,	Пользоваться, наслаждаться (чем-)	تَمَتَّعَ	متع
Ўхшаш бўлмоқ, ўхшамоқ	Походить, быть похожим	مِثَّلَ	مثل
Бўйин эгмоқ, бўйсунмоқ	Повиноваться, подчиняться	إِمْتَثَلَ	
...га ўхшаш, каби, ...дай	Такой как, подобный	مِثْلُ	
Соф, беғубор, асл, ҳақиқий	Чистый, неподдельный	مَحْضُ	محض
Бор-йўғи бир кўз қараши	Всего лишь взгляды	مَحْضُ نَظَرَاتٍ	
Йўқ қилмоқ, ўчирмоқ	Уничтожать, стирать	مَاحَ (y), مَحَوَّ	محو
Чўзилмоқ	Тянуться, протягиваться	إِمْتَدَّ	مد
Узайган, чўзилган, кенгайган	Растянувшийся	مَمْدَدٌ	
...дан бери, ...дан буён	С, со времени, стех пор когда	مُذْ-مُنْذُ	مذ

Бормок, ўтмок	Идти, проходить	مَرَّ (a/y), مَرَّ, مَرُّور	مَرَّ
Давом этмок, чўзилмок	Продолжаться, длиться	استمرَّ	مرح
Бир неча бор	Неоднократно	أَكْثَرَ مِنْ مَرَّةٍ	
Бир-икки марта	Один – два раза (ег.д.)	مَرَّةً وَ لَا مَرَّتَيْنِ	
Қувнок, шод-хуррам	Радостный, ликующий	مَرِحٌ (مَرَحَى)	مرح
Хурсандчилик, шодлик, кувонч	Радость, веселье	مَرَحٌ	
Шод, хуррам, кувнаб	Весело	بِمَرَحٍ	
Шуғулланмок, амалга оширмак, бажармок, амалда синамок	Заниматься, осуществлять ч-л., выполнять, практиковать ч-л.	مارَسَ	مرس
Санитар, фельдшер	Санитар, фельдшер	مُمرِّضٌ	مرض
Йиртилмок, узилмок	Разрываться	تَمَزَّقَ	
Йиртилган, узилган	Разорванный	مُتَمَزِّقٌ	
Бир-бирига тегмок	Соприкасаться друг с другом	تَمَّاسٌ	مس
Тегмок, қўл урмок	Прикосновение, касание	مَسِيسٌ	
Ўта муҳтож бўлмок	Крайне нуждаться (в чем-л.)	(كان) فِي مَسِيسِ الْحَاجَةِ	
Артмок, ювмок, силкитмок	Вытирать, стирать, стряхивать	مَسَحَ (a), مَسَحَ	مسح
Олмок, ушлаб олмок, тутмок	Брать, держать, хватать	مَسَكَ (и), مَسَكَ	مسك
Ушламок, тутмок, илиб олмок	Хватать, брать, держать (что-л.)	أَمْسَكَ	

Ўзини тутиб турмок, эсанкирамаслик	Сдерживать себя, сохранять самообладание	تَمَّاسَكَ	
Жаноб	Мосье, господин	مُسَيِّرٌ	مسي
Йўк, эмас (Миср лаҳжасида инкор)	Нет, не (отрицание в египетском диалекте)	مِشْ	مش
Бироз, озгина	Немного (ег.д.)	مِشْ كَثِيرٌ	
Ўзига сингдирмок, ютмок	Впитывать в себя, поглащать	إِمْتَصَّ	مص
Олиб бормок, етаклаб бормок, яшамок, ўтказмок (вакт)	2. Вести (кого-л. —) проживать, проводить (время)	أَمَضَى	مضي
Резина	Резина	مَطَّاطٌ	
Шаррос ёмғир, жала	Сильный дождь (ег.д.)	المَطَرَةُ جَامِدَةٌ	مطر
Ошқозон, меъда	Желудок	مَعِدَةٌ (مَعْدٌ)	معد
Тикилиб (диққат билан) қарамок	Внимательно рассматривать (что-л.)	أَمَعَنَ	معن
Тоқат қила олмасик, нафратланмок	Ненавидеть, не выносить	مَقَّتَ (y), مَقَّتَ	مقت
Имкониятга эга бўлмок, ...га қадар бўлмок	Получать возможность, быть в состоянии (что-то сделать (мин-))	تَمَكَّنَ	مكن
Тўлдирмок, тўлатмок	Наполнять, заполнять	مَلَأَ (a), مَلَأَ	
Тўлмок, лиқ тўлмок	Наполняться	إِمْتَلَأَ	ملا
Тўла, лиқ тўла	Наполненный	مَلِيءٌ	
Мулюхийя (қўкат, гуруч, қўй гўштидан)	Мулюхийя (блюдо из зелени, риса,	مُلُوخِيَّةٌ	ملخ

тайёрланган таом)	баранины)		
Хижолат тортмоқ, эсанкирамоқ, довдирамоқ, у ёқ бу ёққа ағанамоқ, ағдарилмоқ	Смущаться, беспокойно ворочаться	تَمَلَّلَ	млмл
Хижолат, эсанкираган	Смущенный	مُتَمَلِّلٌ	
Кимки, кимда ким	Кто, тот кто	مَنْ	мен
У ерда ким бўлиши уммкин	Кто там может быть? (ег.д.)	هَذَا يَكُونُ مِينَ؟	
...дан бош тортмоқ, ...дан ўзини сакла- моқ, ...дай тиймоқ	Отказываться, воздерживаться (от чего-л-)	إِمْنَعْ	менг
Истамок, тилак билдирмоқ	Желать, высказывать пожелание	تَمَنَّى	мени
Истовчи, хохишманд, истак билдирувчи	Желающий, высказывающий пожелание	مُتَمَنِّنٌ	
Тажрибали, мохир, малакали	Самый знающий, квалифицирован- ный	أَمْهَرٌ	мехр
Шошмай, аста	Не спеша, медленно	عَلَى مَهْلٍ	мехл
Нима бўлганда ҳам	Что бы ни ..., как бы ни ...	مَهْمَا	мехм
Касб, хунар	Профессия, ремесло	مِهْنَةٌ (مِهْن)	мехен
Миёвлаш, миёв-миёв	Мяуканье	مَوَاءٌ	моуэ
Хаёт (яшаш учун эмас), ўлим учун чегириб қолмоқ	Удерживать (ч-л) не на жизнь, а на смерть	إِسْتِمَاتَ	
У туғилиши билан ўлдиими?	Умер после того как он родился? (ег.д.)	مَاتَ بَعْدَ مَا أَتَوَلَدَ؟	мот

Механик, юзаки	Механический	مِيكَانِيكِي	мик
Эгилмоқ, букламоқ, енгил-елпи букилмоқ, қайирмоқ, суянмоқ	Склоняться, наклоняться, заворачивать к..., прислоняться к ..	مَالَ (И), مِيلٌ, مِيْلَانٌ	мил
Эгилмоқ, букилмоқ	Наклоняться, гнуть, гнуться, склоняться	تَمَائِلَ	
ن			
Шитир-шитир, шитирлаган овоз	Шорох, легкий шум	نَأْمَةٌ	нам
Узоқ, йироқ	Далекий, отдаленный	نَاءٍ (نَائِيَّةٌ - (жен.р.	наи
Ўсмоқ	Раст,и, произрастать	نَبَتَ (Y), نَبْتُ, نَبَاتٌ, نُبُوتٌ	нит
Акиллаш, вовуллаш	Лай	نُبَاحٌ	нуб
Оҳанг, интонация	Тон, интонация	نَبْرَةٌ (نَبْرَاتٌ)	нбр
Урмоқ, уриб турмоқ, тепиб турмоқ	Биться, пульсировать	نَبْضَ (И), نَبْضٌ	нбз
Томир уриши	Уда пульса, одно биение	نَبْضَةٌ	
Ўзига келмоқ, хушига келмоқ	Приходить в себя, опомниться	نَبَّهَ	неб
Эътибор қилмоқ, сезмоқ, хушёр бўлмоқ	Обращать внима- ние, замечать (что -), быть осмотрительным	إِنْتَبَهَ	
Сасиётган, бадбўй, сассик	Гниющий, зловон- ный, с неприятным запахом	نَتْنٌ	нтен
Сочилмоқ, ҳаёли паришон бўлмоқ	Быть рассыпан- ным, рассеянным	نَتَانَرٌ	ншр

...дан олмоқ, қолмоқ	Спасаться (от чего-)	نَجَا (Y), نَجُوْ، مَجَاء، مَجَاه	نجو
Хавфсиз жой, бошпана	Убежище, безопасное место	مُنَجَّى (مَنَاج)	
Йўнмоқ, тарашламоқ, ўйиб нақш солмоқ	Тесать (камень), вырезать, взять, высекать	نَحَتَ (Y, И), نَحَتْ	نحت
Озғин, қотма	Худой, тощий	نَحِيفَ (نَحَاف)	نحف
Йўталиб қўймоқ, йўталмоқ	Покашливать, откашливаться	تَنَحَّحَ	نحح
Нисбатан, бир қадар	Относительно, в какой-то мере	عَلَى نَحْوِ مَا	نحو
Титилган пахта	Чесаный хлопок	نَدِيفَ	ندف
Пасткаш, ярамас, кўрқоқ	Низкий, подлый, трус	نَذْلُ (أَنْذَالُ)	ندل
Ечмоқ, узмоқ	Снимать, сорвать	نَزَعَ (И), نَزَعْ	نزع
Оқмоқ (қон)	Истекать (кровью)	نَزَفَ (И), نَزَفْ	نزف
Қон оқаётган	Истекающий кровью	نَازِفَ	
Оздириб-тўздирмоқ, ишлатиб тугатмоқ	Истощать, исчерпывать	اسْتَنْزَفَ	
Қизикқонлик, жиззакилик	Вспыльчивость, горячность	نَزَقْ	نزق
Тўғри келмоқ, мос келмоқ	Соответствовать, подходить	نَاسَبَ	نسب
Уйғун, мос, текис	Симметричный, стройный	مُتَنَاسِقُ	نسق
Аёллар	Женщины	نِسْوَةٌ (مَرَأ - MC)	نسو
Эсдан чиқариш, паришонхотирлик	Забывание, забывчивость	نَسِيَانُ	نسي
Ботмоқ, қадалмоқ	Вонзаться (в -), (о когтях)	نَشِبَ (A), نَشَبْ، نَشُوبْ	نشب

Санчмоқ, сукмоқ, ботирмоқ	Вонзать, запускать (напр. когти)	أَنْشَبَ	
Хўнграб йиғламоқ, йиғламоқ, дод-фарёд солмоқ	Рыдать, плакать, навзрыд	نَشَجَ (И), نَشِيجْ	نشج
Осиб қўймоқ, илиб қўймоқ, ёймоқ	Расстилать, развешивать (белье)	نَشَرَ (Y), نَشْرْ	
Аппасимон	Пилообразный	مِنْشَارِيّ	
Ҳамоҳанг бўлмаган	Диссонанс (в музыке)	نَشَارْ	نشز
Фаолият, фаоллик	Деятельность, активность	نَشَاطُ (أَنْشِيطَةٌ)	نشط
Маст, сархуш, хузур қилаётган	Опьяненный, наслаждающийся	مُنْتَشٍ	نشو
Тик бўлмоқ, кўтарилмоқ	Выпрямляться, подниматься	اِنتَصَبَ	نصب
Қулоқ солмоқ	Прислушиваться (к чему -)	أَنْصَتَ	نصت
Ғалаба қозонмоқ	Побеждать	اِنتَصَرَ	نصر
Ғалаба, фатҳ	Победа	نَصْرٌ	
Ҳимоячи, тарафдор	Защитник, поборник, заступник	نَصِيرٌ (نُصْرَاءُ)	
Сакраётган, ирғишлаётган	Прыгающий	نَطَّاطٌ	نط
...нинг эвазига, ўрнига	Взамен чего-л, за что-л	نَظِيرَ شَيْءٍ	نظر
Дурбин, бинокль	Бинокль	مِنْظَرُ (مَنَاطِرُ)	
Тартибга тушмоқ, йўлга тушмоқ	Упорядочиваться	اِنتَظَمَ	نظم
Юмшоқ, майин, ёқимли	Мягкий, приятный, нежный	نَاعِمٌ	نعم
Кирмоқ, эришмоқ	Проникать, пробиваться	نَقَدَ (Y), نُفِذَ، نَفَاذٌ	نفذ

Бажармоқ, адо этмоқ	Выполнять	نَفَّذَ	
Жирканч	Отвратительный	مُنْفَرٌ	نفر
Рухий	Психологический	نَفْسِيّ	نفس
Қоқиб ташламоқ	Страхивать	نَفَضَ (y), نَفَضَ	نفض
Титраб кетмоқ, ирғиб чиқмоқ, кўтарилмоқ	Вздрагивать, вскакивать, подниматься	اِنْتَفَضَ	
Танқид қилмоқ, муҳокама қилмоқ	Критиковать, осуждать, порицать	اِنْتَقَدَ	نقد
Қутқармоқ	Спасать	اُنْقَذَ	نقذ
Нақшламоқ, ранг-баранг қилиб бўямоқ	Раскрашенный, расписанный	مَنْقُوشٌ	نقش
Баҳс, мунозара	Спор, прения	نِقَاشٌ	
Аста қискариб бормоқ, камаймоқ	Постепенно сокращаться, уменьшаться	تَنَاقَصَ	نقص
Маъкулламаслик, салбий фикр	Порицание, неодобрение	اِسْتِنْكَارٌ	نكر
Маъкулламай, маъкул топмай	Неодобрительно, с осуждением	فِي اِسْتِنْكَارٍ	
Қораловчи	Осуждающий	مُسْتَنْكِرٌ	
Эгмоқ, хам қилмоқ (бошни)	Наклонять, опускать (голову)	نَكَسَ (y), نَكَسَ = نَكَسَ	نكس
Бошни хам қилмоқ	Опустить голову (лицо)	نَكَسَ رَأْسَهُ (وَجْهَهُ)	
Йўлбарс	Тигр	نَمِرٌ (نُمُورٌ)	نمر
Асбоб, буюм, жиҳоз	Принадлежность	اِئْتِمَاءٌ	نمو
Хўрсинмоқ	Вздохать	تَنَهَّدَ	نهد

Кўкрак, сийна	Грудь (женская)	نَهْدٌ (نُهُودٌ)	
Куппа-кундуз куни	Среди бела дня	فِي وَضَحِ النَّهَارِ	
Ўқирмоқ, ханграмоқ	Реветь (об осле)	نَهَقَ (a), نَهَقَ	نهق
Ўқириш	Рев	نَهَقَ	
Ҳолдан тойган	Обессиленный	مُنْهَكٌ	نهك
Очкўзлик, суқлик	Прозорливость, жадность	نَهَمٌ	نهم
Суқлик билан	Жадно	بِنَهَمٍ	
Чексизликка қадар	До бесконечности	إِلَى مَا لَا نِهَآيَةَ	
Курашмоқ, олишмоқ, талашмоқ	Бороться, оспаривать, толкать	نَآوَأَ	نوا
Шифтдаги дераза, туйнук	Окно в потолке, отдушина	مَنْوَرٌ (مَنَارُ)	
Шу турдаги, шу хилдаги	Такого типа, такого рода	مِنْ هَذَا النَّوعِ	نور
Қўл урмоқ, тилга олмоқ	Касаться, затрагивать (к-л. тему)	تَنَآوَلَ مَوْضُوعًا	نول
Мен ухлагани кетдим	Я пошел спать (ег.д.)	أَنَا قَاتِمٌ أَنَامَ	
Олмоқ, қўлга киритмоқ	Получать	نَالَ (a), نِيلَ	нил
Нил (дарё)	Нил (река)	النَّيْلُ	
ه			
Уйғунлик, ҳамоҳанглик	Гармония, гармоничность	هَارٌ مُوْنِي	هار
Тушмоқ, ўтирмоқ	Опускаться, садиться	هَبَطَ (и), هَبُوطٌ	هبط
Чақирмоқ, бақирмоқ	Звать (кого-л. —), кричать, восклицать	هَتَفَ (и), هَتَفٌ	هتف

Ташлаб кетмок, айрилмок	Бросать (кого-л), расставаться (с кем-л)	هَجَرَ (y), هَجَرٌ	هَجَرَ
Ташлаб кетилган	Покинутый, брошенный	مُهْجُورٌ	
Ҳожар	Агарь (имя собст.ж.)	هَاجِرٌ	
Ҳамла қилмок, ташланмок	Нападать, атаковать	هَاجَمَ	هَجَمَ
Таҳдид қилинган	Угрожаемый	مُهَدِّدٌ	هَدَدٌ
Таҳдид қилиб	Угрожая	مُهَدِّدًا	
Тинч, хотиржам	Спокойный	هَادِئٌ	هَدَأَ
Тинчлик, хотиржамлик	Тишина, спокойствие	هَدَاةٌ	
Паст овозда	Тихим голосом	بِصَوْتٍ هَادِيٍّ	
Титраётган	Дрожащий	مُتَهَدِّجٌ	هَدَجَ
Қочмок, қочиб кетмок	Бежать, убегать	هَرَبَ (y), هُرُوبٌ	هَرَبَ
Қонунга хилоф, равишда олиб ўтиш, ташиш	Перевозить, переправлять незаконно	هَرَبَ	
Силкитмок, чайқатмок, силтамок	Трясти., качать, потрясать	هَزَّ (a,y), هَزٌّ	هَزَّ
Бошини сарак-сарак қилмок	Покачать головой	هَزَّ رَأْسَهُ	
Чайқалмок, силкинмок	Трястись, качаться	اهْتَزَّ	
Жим!	Тише!, тс!	هَسَّةٌ	هَسَّ
Тепалик, баландлик	Возвышенность	هَضْبَةٌ (هَضَابٌ)	هَضَبَ
Оқмок, қўймок	Течь, литься (о дожде)	هَطَلَ (هَطُولٌ)	هَطَلَ
Гиксослар (эр.авв. 1650-1540 йй.ларда)	Гиксосы (кочевники из	اَهْكَسُوسٌ	هَكَسَ

Мисрни забт этган Олд Осиё кўчманчилари)	Передней Азии, завоевавшие Египет в 1650-1540 г. до н.э.)		
Суюниб бақирмок	Радостно кричать	هَلَلٌ	هَلَّ
Хавотир, кўрқув	Тревога, страх	هَلَعٌ	هَلَعَ
Йиртик, тилка-пора	Рванный, изорванный	مُهْلَهْلٌ	هَلَهَلَ
Галлюцинация (йўқ нарсанинг кўриниши)	Галлюцинация	هَلُوسَةٌ (هَلَاوِسٌ)	هَلُوسَ
Қизиктирмак, ташвишга солмоқчи бўлмак, ният қилмок	Интересовать, беспокоить, собираться (что сделать- —), намереваться	هَمَّ (a/y), هَمٌّ, مَهْمَةٌ	هَمَّ
Эътибор бермок	Обращать внимание	اهْتَمَّ	
Ташвиш, қайғуриш, кизиқиш, хавотир	Забота, интерес, тревога, хлопоты	هَمٌّ (هُمُومٌ)	
Хотиржам, босик, вазмин	Тихий, спокойный	هَامِدٌ	هَمَدَ
...га пичирлаб гапирмок, пичир-пичир қилмок	Шептать друг другу, перешептываться	تَهَامَسَ	هَمَسَ
Чет, чекка, атроф, ҳошия	Окраина, поля (книги)	هَمِشٌ (هَوَامِشٌ)	هَمِشَ
Ботган, кўмилган	Погруженный, углубившийся	مُنْهَكٌ	هَمَكَ
Менсимаслик, эътиборсизлик, назарга илмаслик	Пренебрежение, невнимательность, запущенность	إِهْمَالٌ	هَمَلَ
Минғиллаш, тўнғиллаш	Бормотание	هَمَمَةٌ	هَمَمَ
Ҳоним	Ганим (имя собственн.,жен.)	هَانِمٌ	هَنِمَ

Тафида хоним	Госпожа Тафида	تَفِيدَة هَانِم	
Қиска вақт, лаҳза	Небольшой промежуток времени, момент	هَنُو هَنِيهَة	هنو
Ўйлаш, хаёл қилиш, хомхаёл	Воображения, иллюзии	تَهْوِيَات	هوم
Ҳавосини алмаштирмақ	Проветривать	هَوَى، تَهْوِيَة	هوы
Бўл, тезроқ	Скорей, давай	هَيَا	хия
Тайёрламоқ, хозирламоқ, тартибга келтирмақ	Готовить, готовить, устраивать, приводить в порядок	هَيَا، تَهْيِيَة	хия
Гавда, тана, синч, қобирға	Корпус, остов	هَيْكَل (هَيَاكِل)	хейкл
و			
Таранг бўлмоқ, тортилмоқ	Напрягаться	تَوَتَّر	وتر
Таранг, жиддий, танг	Напряженный	مُتَوَتَّر	
Қилиниши керак, қилиниши мажбурий	Быть обязательным	وَجَبَ (и)، وَجُوبٌ	وجب
Яхшилаб, бошлаб	Как следует	كَمَا يَجِبُ	
Унинг...лиги маълум бўлди	Он оказался...	وَجَدَ نَفْسَهُ	وجد
Мавжуд бўлиш, бор бўлиш	Существование	تَوَاجَدٌ	
Индамас, ҳўмрайган	Безмолвный, сумрачный	وَاجِمٌ	وجм
Юзма-юз турмоқ, қаршисида турмоқ	Стоять лицом к лицу, находиться напротив	وَاجَهَ	وجه
Йўналишида	В направлении	نُجَاة	

Йўналтирувчи	Направляющий	مُوجِّهٌ	
У ёлғиз	Одна, она одна	وَاحِدَهَا	وحد
Биргина, ёлғиз	Единственный, одинокий	وَاحِدٌ	
Ёввойи, ваҳший	Дикий	مُتَوَحِّشٌ	وحش
Маъюс, ғамгин, хафа, нохуш, кимсасиз	Унылый, мрачный, безлюдный	مُوحِشٌ	
Ваҳший, хайвон	Зверь, дикое животное	وَحْشٌ (وُحُوشٌ)	
Рухлантирмақ, хабар қилмоқ	Вдохновлять, сообщать	أَوْحَى	وحي
Менга эслатди	Напомнил мне	أَوْحَى لِي ذِكْرِي	
Йўл кўймоқ, изн бермоқ	Допускать, позволять	وَدَعَ يَدْعُ، وَدَعٌ	ودع
Қилишга кўй, рухсат бер	Позволь, дай	دَعٌ	
Ювош, беозор, мўмин-қобил, содда, камтар	Кроткий, смирный, мягкий, простой, скромный	وَدِيعٌ	
Наф келтирмақ, фойда келтирмақ	Приносить, давать доход	أَوْرَدَ	ورد
Даромад, кирим,	Доход, поступление	إِيرَادٌ	
Чет элдан келтирилган	Импортный	مُسْتَوْرَدٌ	
Сон	Бедро	وَرِكٌ (أَوْرَاكٌ)	ورك
Ёстик	Подушка	وِسَادَةٌ، وَسَادَةٌ (وَسَائِدٌ)	وسد
Аро, орасида	Среди	وَسْطٌ	وسط
Кенглик, ҳажм, кўлам, сиғим	Широта, объем, обширность, вместительность	إِتْسَاعٌ	وسع

Чиройли, жозибали	Красивый, привлекательный	وَسِيمٌ	وسم
Гул тикмоқ, кашта тикмоқ	Расшивать, украшать вышивкой	وَشَى	وشي
Ёпик, ёпиб қўйилган, тамбаланган	Закрытый, запёртый	مُوصَدٌ	وصد
Давом эттирмак	Продолжать	وَاصَلَ	وصل
Боғланмоқ, бирлашмоқ	Связываться, соединяться	اتَّصَلَ	
Узлуксиз, давомли, мутгасил	Непрерывный, продолжительный	مُتَّصِلٌ	
Тавсия қилмоқ, уқдирмоқ, тушунтириб бермоқ	Рекомендовать, давать совет	أَوْصَى	وصي
Изоҳламоқ, англлатмоқ, маслаҳат бермоқ	Разъяснять, толковать	أَوْضَحَ	وضح
Равшан бўлмоқ, англлатмоқ	Проясняться, становиться ясным	اتَّضَحَ	
Равшан, яққол, лўнда, аниқ	Ясный, очевидный	وَاضِحٌ	
Жойлашмоқ, кўчмоқ	Поселяться	اسْتَوْطَنَ	وطن
Муддат, муҳлат, вақт	Срок, время	مَوْعِدٌ (مَوَاعِدُ)	وعد
Тушунмоқ	Понимать, соображать	وَعَى (وَعَى (и), وَعَى	وعي
Идиш	Сосуд	وَعَاءٌ (أَوْعِيَّةٌ)	
Ичкари (чукур) кирмоқ	Идти вглубь	أَوَّغَلَ	وغل
Мўл-қўл, сероб, катта, улкан	Обильный, огромный	وَافِرٌ	وفر
Рози бўлмоқ, келишмоқ	Соглашаться, договариваться	اتَّفَقَ	وفق
Олмоқ, батамом олмоқ	Брать, получать сполна	تَوَفَّى	وفي

У қазо қилди	Она скончалась	تَوَفَّاهَا اللهُ	
Ўлган, марҳум	Умерший, покойный	مُتَوَفَّى	
У ўлмадими?	Он не умер? (ег.д.)	هُوَ مِشْ مُتَوَفَّى؟	
Чақирмоқ, чорламоқ, туғдирмоқ	Вызывать, порождать	أَوْفَعَ، (إِيقَاعٌ - (масдар)	وقع
Туғдирмоқ, жимлика сабаб бўлмоқ	Породить, вызвать молчание	أَوْفَعَ صَمْتًا	
Кутмоқ, кўрқмоқ, хавсирамоқ	Ожидать, опасаться	تَوَقَّعَ	
Воқелик, факт	Действительность, факт	وَاقِعٌ	
Дарҳақиқат, аслида	В действительности, на самом деле	فِي الْوَاقِعِ	
Тўхтамоқ	Останавливаться	تَوَقَّفَ	
Ўрин, вазият, аҳвол, ҳолат	Позиция, подход, положение, обстановка, ситуация	مَوْقِفٌ (مَوَاقِفُ)	
Туғилмоқ, дунёга келмоқ	Рождаться (ег.д.)	إِنْتَوَالَدَ	
Эгалламоқ, қўлга киритмоқ	Овладевать, захватывать (что-)	اسْتَوْلَى، اسْتَيْلَاءٌ	ولي
Заиф, бемажол, дармонсиз	Слабый, хилый	وَاهِنٌ	وهن
Овчарка	Овчарка	وُؤْلَفَ	وول
ي			
Умидсизлик, тушкунлик	Отчаяние	يَأْسٌ	يئس
Чап қўл	Левая рука	يُسْرَى	يسر

МУНДАРИЖА

Сўз боши	3
1-мавзу. Мослашмаган аниқловчи.....	5
2-мавзу. Феъл ва унинг ўтган замони.....	10
3-мавзу. Феъл-кесимли гаплар.....	16
4-мавзу. Феълларнинг ҳозирги-келаси замони.....	23
5-мавзу. Араб тилида ҳаракат номи	29
6-мавзу. Эгага таъсир қилувчи юкламалар.....	34
7-мавзу. Араб тилида сифатдошлар	42
8-мавзу. Араб тилида заиф феъллар.....	47
9-мавзу. Тўғрига ўхшаш феъллар.....	52
10-мавзу. Бўш феъллар.....	57
11-мавзу. Нокис феъллар	62
Илова.....	67
Луғат.....	68

БЕГМАТОВА БУЗАҲРО МАЪРУФЖАНОВНА

АРАБ ТИЛИ

(Филология йўналиши 2-3-курс талабалари учун
ўқув-услубий қўлланма)

Тошкент – 2013

Б – 45
ББК: 81.2 (5)
УДК: 809.27

Масъул муҳаррир: *ф.ф.н., доц. М.А. Носирова*

Тақризчилар: *ф.ф.н., доц. С. Рустамий*
кат. ўқ. Н.Х. Усмонова
кат. ўқ. З.Н. Шокирова

Тех.муҳаррир: *М.М. Зарифов*

Комп.версткаси: *Д.У. Арифҷонова*

Мазкур ўқув-услубий қўлланма ТошДШИ ўқув услубий кенгаши
томонидан нашрга тавсия этилган (Баённома №3, 21.12.2012)

Босишга рухсат этилди 15.05.2013.
Бичими 60x84 ¹/₁₆ Шартли 10,25 б.т.
100 нусхада босилди. Буюртма № 25

Тошкент давлат шарқшунослик институтининг кичик
босмахонаси. Тошкент, Шаҳрисабз кўчаси, 25.

© Тошкент давлат шарқшунослик институти, 2013